

קונטרס

הבינוני

**פרשת
תרומה
תשפ"ד**

שנה ו'
חוברת כ"ג
גליון 295

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים השווים לכל נפש הנאמרים מדי יום ביומו בכל מקצועות התורה והחסידות מסודרים להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת השיעורים או החוברות באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור רכ"ח

יום שלישי פרשת משפטים כ"ז שבט תשפ"ד

ה על-ידי ביטול הרצון זוכים לבהירות הקרובה לנבואה . . . . .

דרך החסידות היא דרך הנבואה | אין השכינה שורה אלא על חכם גיבור ועשיר | איזהו עשיר, איזהו גיבור | הגורם העיקרי להשראת השכינה | בטל רצונך מפני רצונו | שני אופנים של ביטול | כדת מה לעשות | חכמה גבורה ועשירות | אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה | בכל יום יהיו בעיניך כחדשים | אין אנו מספיקים להודות לך | נקודת השמחה והאושר | ושמחת בכל הטוב | לתפילה מה זו עושה | תחת אשר לא עבדת בשמחה | בנים אתם לה' אלוקיכם | רצון ה' שנהיה נביאים

קביעות עתים לתורה - שיעור ג'

יום רביעי פרשת משפטים כ"ח שבט תשפ"ד

ט מצטרפים למסגרת מחייבת ומתקשרים לבורא . . . . .

כסומא המגשש באפילה | חוק ולא יעבור | מתי אעשה גם אנכי לביתי? | שעבוד מוחלט | שרגא בטיהרא | שמחה של תורה | ויעש לו מסגרת | כך משקיעים את הכוחות הנפשיים בעבודת ה' | האדם בוחר היכן להשקיע כוחות נפשו | השעבוד מכריח את האדם להשתנות | לא הביישן למד | דווקא על-ידי התאמצות | באים מוכנים לעבוד קשה | דבר השווה לכל נפש | התורה נעשית לבוש לנשמה | איזהו שוטה המקרע את כסותו | אכשר דרא

קביעות עתים לתורה - שיעור ד'

יום חמישי פרשת משפטים כ"ט שבט תשפ"ד

כה מתחברים לתורה על-ידי קביעות הגוף והנפש . . . . .

קרוב ה' לכל קוראיו | לכל אשר יקראוהו באמת | באמת ולא בשחוק | קורא על מנת להרע | יחוד נפלא שאין כמוהו | עשה תורתך קבע | הקושי הוא נחלת הכלל | חוסר זכירה לשם מה לומדים | חוסר ריכוז המוח | שלא ללמוד מתוך עצלות הגוף | שלא ללמוד מתוך פיזור המחשבות | הקול מעורר הכוונה | להימנע מדברים הגוזלים את הנפש | דאגה משכחת את הלימוד | התרגשות יתירה פוגעת בריכוז | בחוקותיך אשתעשע לא אשכח דבריך | סוף מעשה במחשבה תחילה | לולי תורתך שעשועי | צרתם של בני הנוער בימינו | להשלים את החסר | פיזור המחשבת מבלה את המוח

קביעות עתים לתורה - שיעור ה'

יום ראשון פרשת תרומה ב' אד"ב תשפ"ד

לומדים באופן המועיל להבנת וזכירת הלימוד . . . . . לה

מקום למנוחת אהבה | הוי גולה למקום תורה | אין מסיחין בשעת הלימוד | רעש פנימי כרעש חיצוני | ספר נאה בדיו נאה | הרעש משתיק את הקול הפנימי | תורתו נעשית קרעים קרעים | תפסת מרובה לא תפסת | ידיעות התורה ודביקות בתורה | כל ימיו בעמוד והחזר קאי | זכירה היא בר השגה | שערי לימוד שערי זכירה | מתחתנים עם המסכתא | לומדים בשביל לחזור | זכרון תלוי ברגש | ובתורתו יהגה | יומם ולילה | קובעים מקום ושעה ולימוד | עצות וסימנים לחיזוק הזכרון | תכנית לטווח ארוך ולטווח קצר

קביעות עתים לתורה - שיעור ו'

יום שני פרשת תרומה ג' אד"א תשפ"ד

לומדים בבהירות ומתוך התבוננות מעמיקה . . . . . מה

דברי חכמים כמסמרות נטועים | לא עליך המלאכה לזכור | החילוק בין שמחה לסיפוק | דע מה שתשיב ליצר | הבנה שבטעות יסודה | מחפשים את נותן התורה | העין רואה והמוח טועה | על דא ודאי קא בכינא | מיטת סדום | היצר הרע אינו מרים ידיים | יבאוני רחמיך ואחיה כי תורתך שעשועי | למד על מנת להתגאות | כדי שיתעכל המזון במעיו | את התבלין מפזרים על הבשר | בשביל דבר שנתחדש בה | בטרם יהיה מאוחר מדי | יהא חלקי עמהם

מדור אור החיים הק'

ליל שישי פרשת תרומה ב' אדר תשפ"ג

השכינה שורה דווקא כשיש בעלי תכונות ודרכי עבודה מנוגדות . . . . . נה

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם | אחד המרבה ואחד הממעיט | כל תענית שאין בה מפושעי ישראל | זכו שכינה שרויה ביניהם | כל הרוצה יבוא ויתקרב | יחד שבטי ישראל | דעותיהן אינן שוות

מדור שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת תרומה ב אדר תשפ"ג

קונים את התורה על-ידי בריחה מן החיצוניות . . . . . נט

שבית שבי לקחת מתנות | המקבל נותן והנותן אינו מקבל | כלום משא ומתן יש ביניכם!?! | אין גבול לקדושתכם | הכל לפי מסת הבריחה | הבורח מן הכבוד המדומה | השכינה מחפשת מקום מגורים

ליל שישי פרשת תרומה ב אדר תשפ"ג

כוחה של תפילת השבת . . . . . סג

קידוש היום בתפילה | בשבת יש יותר כלים לתפילה | המחכים בבנין אריאל | התיקונים נעשים על-ידי התפילה | מנחה של ערב שבת | הכנה לתפילה

מדור אמונה ובטחון

שיעור רכ"ח

לזכות

אליעזר בן פיגא ומשפחתו

לזכות **צבי בן חיה אסתר**

לברכה והצלחה ולסייעתא דשמיא

בכל הענינים

יום שלישי פרשת ממשטים כ"ז שבט תשפ"ד

על-ידי ביטול הרצון זוכים לבהירות הקרובה לנבואה

דרך החסידות היא דרך הנבואה

נעסוק הפעם בענין כללי שיכול להוסיף בהירות בסוגיית הבטחון ובסוגיית השפע שהאדם צריך לקבל על-ידי קרבתו אל הקב"ה. **הרמב"ם בשמונה פרקים** (פרק ז) מדבר על התנאים הנדרשים לנבואה, ולנו זה נוגע היות שאנו יודעים **מתלמידי הבעל שם**, והאריך בזה **הרה"ק מפיאסצנא זיע"א** **בחובת התלמידים** (פרק יב) ו**בהכשרת האברכים** (פרק ב) **שדרך החסידות היא דרך הנביאים**. פירושו של דבר שכדי שיוכל האדם להיות יהודי ירא שמים ולקיים את תפקידו בעולם, הוא צריך ללמוד את תנאי הנבואה. על כן נלמד קצת את דברי הרמב"ם שם, ואז נראה איך הם נוגעים לנו ואיך מקיימים אותם.

ונבאר יותר בטרם נפתח בדברי הרמב"ם: תכלית האדם בעולם אינה לקיים את המצוות בלבד, אלא עיקר תכליתו לזכך את

עצמו. כך לימדו אותנו רבותינו. **התורה צריכה לפעול עליו, המצוות צריכות לפעול עליו, השבת צריכה לפעול עליו. כולן צריכות לפעול עליו עד שייעשה מרכבה לשכינה**, היינו שיהיה **מזוכך כל-כך שהשכינה תשרה עליו**. זוהי התכלית. בשביל זה בא האדם לעולם.

וזוהי הסיבה **שהבעש"ט הק'** הדריך כל ימיו את תלמידיו ואת שומעי לקחו לבל יטעו באופן הלימוד. הוא לימדם לעבוד יותר **שהתורה תהיה לשמה**, לברר יותר שלימוד התורה וקיום המצוות **נעשים בקדושה ובטהרה**, לברר יותר **שאינ מתגשמים בעת שעוסקים במילי דעלמא**, וכן למדם **להתקדש במותר**, כי גם דבר המותר יכול למנוע השראת השכינה, וכן **להיות בביטול ובענוהו**. כל היסודות שהדריך בהם את תלמידיו נבעו מהידיעה שבלעדיהם אפילו ילמד האדם ויקיים מצוות, לא יקרה לאדם מה שצריך לקרות לו.

החזקות שבהן. הוא מביא שם ראיות שבעוד את המעלות השכליות צריך שיהיה לו כולן, מעלות המידות מספיק שיהיה לו רובן והחזקות שבהן. הוא מביא מפסוקי הכתובים שמבואר בהם שחסר היה אצל הנביאים הידועים במעלות המדות והדבר לא מנע מהם מלהתנבא, והיינו כי היה להם את רוב המעלות ואת החזקות שבהן.

והנה בענין המעלות השכליות כותב הרמב"ם שם שאין האדם יכול להיות סכל וקשי ההבנה, כי אם הוא כזה, אין לו את הכלים הראויים לחול בהם השראת השכינה. ובענין המדות, הוא מונה שם את הדברים המפורסמים: התאווה, והגאווה, והכעס, והקנאה, והעזות, ואהבת הממון. האדם צריך להיות מתוקן בכל אלה, כי אם לא יהיה מתוקן, הללו יפרידו בינו לבין השכינה והשכינה לא תוכל לשרות עליו. ובלשון הרמב"ם: **ואלו הפחיתויות בכללן, הן המחיצות המבדילות בין האדם ובין ה' יתעלה**. ואמר הנביא: כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלוקיכם. יאמר, **כי חטאינו**, והן אלו הרעות, כמו שזכרנו, **הן המחיצות המבדילות בינינו ובין יתעלה**.

ומוסיף הרמב"ם שבוודאי יש דרגות על גבי דרגות בענין הנבואה, ואין דרגתו של נביא זה כדרגתו של נביא זה, ועל משה רבינו אמרו חז"ל שהיתה לו המדרגה הגבוהה ביותר של נבואה ודימו את ראייתו לראיה באספקלריה המאירה.

איזהו עשיר, איזהו גיבור

מבאר הרמב"ם על פי זה מאמר חז"ל הנ"ל אין הנבואה שורה אלא על חכם גיבור ועשיר: אמנם 'חכם' הוא **כולל המעלות השכליות** בלא ספק. ו'עשיר' היא **מעלות המידות**, רצוני לומר: **ההסתפקות**, לפי שהם יקראו המסתפק בחלקו 'עשיר', והוא

וענין זה כשמתבוננים, הוא אותו ענין של נבואה, כי איך פועלת הנבואה? הנביא **כל-כך מתבטל להקב"ה שהשכינה שורה עליו כל-כך חזק שהוא שומע דבר ה' ורואה את השכינה לפי ערכו**. אכן משה רבינו הגיע לדרגה כה גבוהה, כך כתוב שם ברמב"ם, שהרגיש שהוא יכול לבקש מהקב"ה לראותו - הראני נא את כבודך. הוא היה כל-כך בטל לה' וכל-כך מזוכך שהרגיש שהוא יכול כבר לראות את הקב"ה, והקב"ה אמר לו: עדיין אתה בתוך הגוף. ולכן ראוי לנו לראות מה הם התנאים להגיע לנבואה, כי הם נוגעים לנו ויכולים לשמש אותנו כעצה בעבודת ה' שהשכינה תוכל לשרות עלינו לפי ערך.

אין השכינה שורה אלא על חכם גיבור ועשיר

הנה חז"ל אמרו (שבת צב, א): "אין השכינה (הנבואה) שורה אלא על חכם גיבור ועשיר ובעל קומה", והמשמעות הפשוטה היא שכדי שהשכינה תשרה על האדם, הוא צריך להיות כליל המעלות בדומה למלך שצריך להיות כליל המעלות כדי שייחסו לו חשיבות ויסתכלו עליו בדרך כבוד. אך הרמב"ם מפרש אחרת וקצת נראה שפירושו מוכח, כי לפי הפירוש הפשוט קשה להבין - הא תינח מלך או כהן גדול שלמדו חז"ל שצריך לגדלו (להעשירו) משל אחיו, כי הוא נמצא בתפקיד גבוה וראוי שיהיה מכובד בעיני הבריות, אבל נבואה היא עבודה פנימית המעלה את האדם למדרגה גבוהה ומדוע תהיה תלויה בגבורה ועשירות?

מבאר הרמב"ם שכאשר אמרו שאין השכינה שורה על העשיר, הכוונה לשמח בחלקו, כמאמר התנא איזהו עשיר השמח בחלקו. וכותב בלשונו: **'דע כי כל נביא לא יתנבא אלא אחר שייקנו לו המעלות השכליות כולן, ורוב מעלות המידות**

כעשיר. מדה זו יביאנו לידי כך שהשכינה תשרה עליו בדרגה מסוימת של נבואה. אמנם כן, אם האדם בעל עבירה, הוא צריך לחזור בתשובה, אבל אם אתה רוצה לדעת מה הם הדברים העיקריים שגורמים לשכינה שתשרה עליו - אלה הם הדברים.

הרמב"ם אומר מפורש שיש עוד מדות, אבל מכולן נבחרה מדה זו, שמתבטאת בכך שאתה מרוצה בתוכניתו של הקב"ה בשבילך, אתה שמח בכל מה שהקב"ה עושה לך, אתה דבוק בה'. אכן כן, דביקות היא זו. אע"פ שאין האדם מוזכר לגמרי, הוא יכול להיקרא דבוק בה'. וכמה שאנו יודעים את היסוד שהאדם צריך להגיע, בעיקר על-ידי עבודתו בתורה ועבודה, וגמילות חסדים, להיות מרכבה לשכינה, הרמב"ם כאן אומר לנו שהמרכז של כל אלה הוא מה שהוא שמח ומאושר במה שהקב"ה עושה עמו. שמח בחלקו אמיתי.

בטל רצונך מפני רצונו

קעת הבה ניזכר בכמה יסודות פשוטים באמונה ובטחון שראינו במהלך השיעורים ונראה כיצד דברי הרמב"ם כאן משלימים אותם. הנה ידוע לנו שהא"ב של בטחון הוא שהאדם מבטל את רצונו לתוכניתו של הקב"ה. ואיך האדם מצליח לבטל את רצונו? הרי יש לו גוף עם יצרים ורצונות! התשובה היא שאשור הוא מתבונן בכך שהקב"ה מנהל כל דבר, כל מעשה, כל דיבור, כל מחשבה וכל הרגש, ואי אפשר לעשות שום דבר לבד, ומצרף לזה שהקב"ה הוא טוב ומטיב, לכל אחד ובכל עת, כי אין דבר רע יורד מלמעלה, כפי שהביא בעל התניא זיע"א במכתבו הידוע הנקרא בשם להשכילך בינה (אגה"ק סימן יא). כשהוא חוזר על שתי האמונות האלה

אומרם בגדר העשיר: איזהו עשיר? השמח בחלקו, כלומר שהוא מסתפק במה שהמציא לו הזמן, ואינו מצטער על מה שלא המציא לו. וכן 'גיבור' היא גם כן ממעלות המידות, רצוני לומר, שהוא ינהיג כוחותיו לפי הדעת, כמו שבארנו בפרק החמישי (משמונה פרקים), והוא אומרם: אי זה הוא גבור? הכובש את יצרו*.

הרמב"ם אומר: תראה איזה אדם שלם הוא אדם כזה. הקב"ה נתן לו את כל המעלות השכליות שהם הכלים הנצרכים לו להבין מה שצריך להבין, ועוד יש לו את מעלת ההסתפקות במועט, וכן יש לו את מעלת הכובש את יצרו, ואם כן ראוי הוא לנבואה.

כאן הרמב"ם עובר בסקירה קצרה על הנביאים שהקב"ה עורר אותם על מדותיהם, כגון: "דוד המלך ע"ה שהיה נביא, כמו שכתוב (ש"ב כג, א) לי דיבר צור ישראל, ומצאנוהו בעל אכזריות. ואע"פ שהשתמש בה בגוים ובהריגת הכופרים, והיה רחמן לישראל, אבל ביאר בדברי הימים שה' לא מצאו ראוי לבנין בית המקדש לרוב מה שהרג, ואמר לו (דה"א כב, ח): לא (אתה) תבנה בית לשמי, כי דמים רבים שפכת". והדבר לא מנע אותם מלהתנבא, כי בענין המדות די ברוב מעלות המדות והחזקות שבהן. כשיש לו לאדם את העיקר, השכינה יכולה לשרות עליו.

הגורם העיקרי להשראת השכינה

והנה דברי הרמב"ם האלה שופכים אור נפלא בסוגיית הבטחון באופן כללי, כי הם מסבירים לאדם מה יקרה לו אם יפתח עוד ועוד (בתפילה לה') את מדת ההסתפקות במועט להיות שמח בחלקו ולהרגיש

א. הרמב"ם מזכיר פירושו זה בכמה מקומות בספריו, ראה הקדמת פירוש המשנה בתנאי הנבואה, ובהלכות יסודי התורה ז, א. וכן במורה נבוכים ח"ב פל"ב. עיין בדבריו במקומות אלו ובמפרשים.

על אחד משני המינים הבאים: האחד הוא **האם יעשה את הדבר הנכון אם לאו**, האם יסתכל במקום האסור? האם ידבר מה שאסור? האם יקום מוקדם? האם ישמור שבת? וכן הלאה. והמין השני הוא שהאדם שרוי במצב מסוים ואין לו מה לעשות כנגד זה. **הקב"ה בחר בשבילו צורת חיים מסויימת בהתאם לנסייון שהציב לו, ואין לו יכולת לשנותו, והנסייון שיש לו הוא האם יקבלו באהבה.**

ובשני מיני הנסיונות מגיעים לאותו כלל, **שהאדם צריך ללמוד לבטל את רצונו לרצון ה'.** במין הראשון, הנה הוא רוצה לומר משהו, ומיד הוא נזכר שאסור, ומה הוא עושה? **הוא מבטל את רצונו לרצון ה' ואינו אומר.** ובמין השני, כשאני יכול לשנות את המצב, הוא מדבר דיבורים של אמונה כדי שיקיים בו האמנתי כי אדבר, **עד שהוא מרגיש שהוא מרוצה בתוכניתו של הקב"ה.** נמצא שכל הנסיונות יסודם ביטול הרצון לרצון ה', אם באופן הראשון, אם באופן השני.

כדת מה לעשות

והאופן השלישי של ביטול הרצון, הוא **מי שיש לו ספק.** הן תראה שבחלק גדול מהחיים עומד האדם בפני הצורך לקבל החלטות לכאן או לכאן. וככל שהזמן עובר, ההחלטות שהאדם צריך לקבל נעשות יותר קשות, והרי הוא צריך לקבל אחריות על החלטותיו. הוא צריך לדעת אם לחתום על עסקא או לא, הוא צריך לדעת אם להסכים לשידוך שהציעו לו, וכן הלאה.

והנה מה הקב"ה רוצה? הקב"ה רוצה שיכיר מה רצונו יתברך ולאור זה יחליט. "אבל איני יודע" - טוען האדם. "כמה נפלא היה אילו היה לי רוח הקודש, אך מה אעשה שאין לי?". והתשובה היא **שכאשר**

ומחדירים בנפשו, עם הזמן הוא מרפה את האחיזה ברצונו העצמי ומבטלו לרצון ה', **ואז הוא נעשה רגוע בלי פחד ודאגה, כי הוא יודע שהקב"ה יוביל אותו למקום הטוב ביותר** ויתן לו טוב נגלה. כמה שהאדם משקיע בהחדרת אמונות אלו בנפשו ומנסה לקיים מאמר חז"ל (ברכות נד, א) חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, לבו מתחיל לשתף פעולה. מעתה אינו רואה את עצמו כצדיק הדור בגלל שהוא מקבל את תכניתו של הקב"ה, כי תכניתו של הקב"ה טובה מעין כמותה. הוא אומר כך: לו היה הקב"ה מייסר אותי, הייתי נחשב לצדיק בזה שלא הייתי מתרעם, אבל אין הוא מייסר אותי. **הוא נעשה באמת מאושר מבפנים, כי הוא מאמין שהקב"ה עושה לו את הטוב ביותר.** אכן **ביטול הרצון הזה, זהו ההנחה של כל יסודות הבטחון, שהוא בוטח בה' מתוך אמונה שהקב"ה מנהל את חייו,** כמו את כל העולם כולו, **באופן הטוב ביותר.**

וכיון שהאדם מקבל הרגשים כאלה של בטחון, כבר למדנו שהוא זוכה לכל מיני שפע, כמאמר הכתוב (תהלים לב, י) והבוטח בה' חסד יסובבנו, ועל פי הכלל הנקרא ה' צלך (שם קכא, ה). **כשהאדם בוטח בהקב"ה, הקב"ה שולח טוב נגלה.** ועכשיו אנו רואים שהם הם דברי הרמב"ם, **כי אם האדם מבטל את עצמו לתוכניתו של הקב"ה, נמצא שאין לו שיטה עצמית, אך הוא מתאחד עם הקב"ה, ואם כן כל השפע מגיע אליו.** תוצאה היא של הנבואה שקיבל.

שני אופנים של ביטול

והנה בענין ביטול הרצון לרצון ה', יש שלושה אופנים. כבר דיברנו עליהם לא מכבר באחד מהשיעורים (לא בשיעורי הבטחון) ונחזור עליהם בקצרה.

הנה כל הנסיונות שיש לו לאדם נמנים

לאן הקב"ה רוצה שיפנה. וכאמור, **הכל לפי מדרגה**, אבל זה מה שהקב"ה רוצה, כפי שכתב הרה"ק מפיאסצנא, שכל אחד יהיה קצת נביא. ועל זה פעל הבעש"ט הק' שעל **ידי התורה והתפילה יתחיל האדם להרגיש מה נכון ומה אינו נכון** ויוכל לפי ערך עכ"פ לא לעשות שגיאות חמורות. **וכשיתעלה עוד, יזכה לפעמים להתנוצצויות יותר ברורות.**

זה מה שהקב"ה רוצה, שהאדם יהיה כל-כך מזוהך שהשכינה תשרה עליו, וכמה שאנו יודעים שבנבואה יש דרגות הרבה, אנו יכולים להבין שאף אנו יכולים להתחיל לטפס על מדרגות הנבואה. הנה למי דיברו **חכמים** ואמרו: "איזהו עשיר השמח בחלקו; איזהו גיבור הכובש את יצרו; איזהו חכם הלומד מכל אדם?" הלא אלינו דיברו, כי אף אנו יכולים להתקרב אל מדרגת הנבואה. הנביא הוא מי שכבר השתלם בכל אלה, אבל הקב"ה נתן לנו את התורה כדי שנבין את התכנית. התכנית היא שהאדם יקבל גישה נכונה לכל דבר וירגיש בלבו הנכון הוא אם לאו, וזה יגיע לו על-ידי שיתקדם בשלושה אלה, ואז יוכל לדעת איך להתנהל בחייו. ואף שהקב"ה יביא לו כפעם בפעם איזה מצב של חושך, לא ייבהל, כי יידע שהקב"ה גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור, פעמים שמרגישים קרובים אל ה', ופעמים שמרגישים קצת מרוחקים.

אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה

ובענין חלק העבודה, **הקב"ה רוצה שהאדם יעבוד על שלושה אלה.** בענין **איזהו גיבור הכובש את יצרו**, הלא הדבר פשוט מה צריך לעשות. **הוא לומד כדי שתהיה לו יראת שמים, ועם היראת שמים יש לו כח לכבוש את יצרו.** התורה היא הרי התבלין ליצר. החכמה מביאה לידי גבורה. **כשהאדם חוזר בתשובה לפני הלימוד**

האדם מרגיל לבטל את עצמו בשני האופנים האחרים, היינו שעובד להתאים את עצמו לריבונו של עולם ומזכך את עצמו, הרי הוא נעשה נקי, וכיון שנעשה נקי, הוא יכול לשמוע מה נשמתו אומרת לו, וכן הוא יכול לראות בתורה מה הקב"ה אומר. אכן ירא שמים אמיתי כבר עשה כברת דרך, וכשהאדם עדיין נמצא בתחילת הדרך, הוא יודע שהקב"ה רוצה שלכל הפחות יתקרב, כי יש כל-כך הרבה ספיקות שלא צריך להיות מי יודע מה כדי לדעת מה להחליט בהם, אך מה? כשלב האדם מטומטם, הוא מרגיש רק את נגיעותיו. לכן אמרו **הצדיקים שכשיש לו לאדם ספק, יניח את כל נגיעותיו בצד ואז יחליט, והוסיפו שהדרך לעשות זאת היא על-ידי שיתרגל לבטל את רצונו בכל מה שעובר עליו.**

החכמה גבורה ועשירות

ואם כך הוא הדברים, נראה עכשיו כמה דברי הרמב"ם מאירים. הרמב"ם אומר כך: חוץ מחכמה, זקוק הנביא לעוד שתי דרגות - גבורה ועשירות. גבורה פירושה **לכבוש את יצרו**, זהו האופן הראשון של **ביטול הרצון, שלא ישמע ליצרו, אלא יעשה מה שהקב"ה מצווה.** עשירות פירושה שהוא **מסתפק במה שיש לו ושמח בחלקו**, זהו האופן השני של **ביטול הרצון, שמאמין שכל מה שיש לו וכל מה שאין לו וכל מה שקורה לו, אינם אלא לטובתו ואינו מפסיק להודות עליהם.**

וכשיש לו לאדם שתי אלה ויחד עם כן הוא לומד את חכמת התורה כפי אשר חנן אותו הבורא, מה קורה אז? אומר הרמב"ם: אז הוא זוכה לנבואה. נבואה היא האופן השלישי של **ביטול הרצון**, כשהאדם עומד בפני ספק לאן לפנות - ימין או שמאל? והרי הוא מרגיש מחמת **ביטולו לרצון ה'**

פירוש: כפי שאמרו חז"ל בענין התורה (רש"י כי תבוא כו, טז): בכל יום יהיו בעיניך חדשים, שישמח בכל יום כאילו היום קיבל את התורה, כך בכל שאר ההטבות שהקב"ה עושה עמו, יראה כל יום כאילו קיבלן באותו יום וישמח בהן.

וביתר ביאור כתב בספר הפלאה (כתובות סז, ב): "מה שאמרו איזהו עשיר השמח בחלקו, רוצה לומר, שאינו בוטח על ממונו, דדרך הטבע האנושי לשמוח בדבר ריוח שנתחדש לו, וכשהורגל בו אינו שמח בו, אבל אדם המשכיל כי זה שיש לו אינו שלו, וכל שעה ושעה הוא במתנה מאת השי"ת, הוא שמח בכל עת. וכן הוא בחיי האדם, שנאמר (תהלים קג, ו) כל הנשמה תהלל י-ה שאמרו חז"ל (מדרש תהלים סב) על כל נשימה ונשימה וכו', רוצה לומר, שאינו בוטח בחייו, כי אם על כל נשימה הוא נותן שבח כאילו נולד היום. וזה שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים ב, ז) ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך, שבכל יום יחשוב כאילו נולד. וזהו שאמר יעקב (ויצא כח, כ) ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, דהוי ליה לומר ונתן לי לאכול וללבוש, אלא רוצה לומר שהלחם שמוכן כבר לאכול והבגד שמוכן כבר ללבוש, אעפ"כ באותו שעה שאוכל ולבוש, כאילו אז נתן לי".

אין אנו מספיקים להודות לך

הבה ונתבונן בזה באופן מעשי. סוף כל סוף יש לו לאדם ציפיות הרבה ומקווה שיקרו כפי שהוא רוצה. הוא מצפה שתהיה לו אריכות ימים ושנים, הוא מצפה שיהיה לו בנים זכרים, בנים צדיקים ויראי ה', הוא מצפה שתהיה לו הצלחה ברוחניות ובגשמיות, והרי הוא מתפלל על כל זה. ובדרך כלל הציפיה היא בצורה שהוא סבור שמגיע לו. אכן חוט השערה מבדיל בין מי שמצפה בצורה שהוא סבור שמגיע לו למי

ולומד בקדושה ובטהרה, הוא מקבל כח לכבוש את יצרו.

ובענין איזהו עשיר השמח בחלקו, הלא מדובר בעבודת הבטחון, שירגיש באמת שמח בחלקו. וכאן צריך להוסיף נקודה חשובה. חז"ל לא אמרו איזהו עשיר המסתפק בחלקו, או המשלים עם מצבו, אלא השמח בחלקו, היינו שהוא באמת שמח. הוא מלא שמחה. אכן ידוע מה שאמרו חז"ל (פסחים קי, א) עוד: אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה שנאמר (מ"ב ג, טו) ועתה קחו לי מגנן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'. וכן מה שאמרו (ברכות לא, א): אין עומדין להתפלל אלא מתוך שמחה של מצוה, ונפסק כן להלכה. הוי אומר: ההסתפקות במועט עדיין אינה המדרגה המביאה נבואה. יש מדרגה יותר גבוהה שבה האדם שמח בחלקו. והשמחה צריכה שתהיה מבפנים. ואם אמנם תחילת העבודה היא לשמח את עצמו מבחוץ, בסופו של דבר הוא צריך להיות שמח מבפנים ורק אז תשרה עליו השכינה.

שמחה זו שאנו יודעים שעל ידה יוצאים מכל הצרות, כפי שאמרו הצדיקים כי בשמחה תצאו, היא אותה שמחה של איזהו עשיר השמח בחלקו, כי כשהאדם שמח בטובתו של הקב"ה ומודה עליה מרוב אושרו, הוא זוכה להשראת השכינה מעין מדרגת הנבואה, וכיון שכן, הוא מתברך בכל הטוב.

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים

ובכן, דברים פשוטים יש שהאדם יכול לעשות כדי להגיע למדרגת השמח בחלקו. הנה בעל ההפלאה זיע"א כתב ב'פנים יפות' (פרשת ואתחנן) בזה הלשון: "איזהו עשיר השמח בחלקו, שהוא שמח בכל יום כאילו נתן לו השי"ת באותו יום ולא נתיישן אצלו הטובה ושמח בו כאילו היום ניתנה לו".

ציפה לכך. מלא הוא ברגשי הודיה כי הוא מרגיש שקיבל יותר מחלקו, כלאה בשעה שילדה את יהודה שאמרה הפעם אודה את ה' (ויצא כט, לה), כמו שפירש רש"י שם: הפעם אודה - שנטלתי יותר מחלקי, מעתה יש לי להודות. הוא באמת חושב שאין מגיע לו כי יודע שחטא ושאינו יכול לשלם להקב"ה על כל הטובות שהוא עושה עמו כמאמר הכתוב (איוב מא, ג) מי הקדמני ואשלם.

אמנם צריך לתת כאן הבהרה: יש אנשים שאינם יודעים להבדיל בין זה לחשיבה שחורה, ושואלים: מה, אני צריך לחשוב שיקרה הגרוע ביותר?! לא! אני חושב שיהיה טוב. טעות היא. כשהאדם חושב שאין מגיע לו, אינו מתבונן בחסרון ואינו חושב - מי יודע אם אחיה מחר ושמא אחלה חלילה במחלה פלוגית. להיפך, הוא מתבונן במה שיש לו. הוא מתבונן בכך שהקב"ה נתן לו שכל. ה'חובות הלבבות' כתב שהשכל הוא המתנה הנפלאה ביותר. תחשבו איך נראה אדם בלי שכל. ה'חובות הלבבות' הרי כותב שמפני כך עשה הקב"ה שיהיו בני אדם חסרי דעת, כדי שמי שיש לו דעת יוכל להכיר בכך ולהודות.

ושמחת בכל הטוב

ככל שיצליח האדם להרגיש שכל הטובות שיש לו הם חידושים ואינם מובנים מאליהם, תהיה שמחתו גדולה מאוד. זה באמת מה שמביא שמחה לאדם. פעמים שהאדם נמצא בחתונת בנו ושמחתו מרקיעה שחקים, והסיבה היא כי לא חשב שיחיה עד חתונתו ויוכל להשתתף בה. יש הרבה חתונות כאלה. מדובר בשמחה עמוקה מאוד. וכעין זה יש מי שנמצא בחתונת הילד האחרון ומרגיש שמחה עמוקה הבאה מתוך הודאה לה' שזכה להכניס את כל בניו לחופה. יש בני אדם

שמצפה באופן של ביטול וענוה. יכולים לשמוע שתי אנשים, אחד אומר: "הלוואי, הלוואי, הלוואי שהקב"ה יתן לי". והשני אומר: "אני מקווה שלא שכחת ממך שדיברנו, כן? אה, בסדר, רק רציתי לבדוק". שניהם מצפים, אבל הראשון מצפה באופן של ביטול וענוה, והשני מצפה מתוך מחשבה שמגיע לו.

כבר סיפרנו בעבר על הגה"צ רבי אביגדור מיללער זצ"ל שאמר שתמיד היה מבקש מה' שיזכה שלפחות בן אחד יישאר ביהדותו... ולמעשה, הלא זכה למלוא חפניים נחת. פירושו של דבר שאפילו ברוחניות אשר האדם בוודאי צריך לבקש עליה, יש לו לבוא מתוך ביטול וענוה - הלוואי שאזכה.

נקודת השמחה והאושר

אכן כאן, בפרט זה, מונחת נקודת השמחה והביטול לרצון ה'. ניקח בדרך משל אריכות ימים ושנים. הקב"ה יעזור... הלוואי על כל בני ישראל... כך צריך להיות, הקב"ה חפץ בכך, ואף התורה מדברת באופן זה. הקב"ה מבקש מן האדם להתפלל על זה, אך על האדם לומר: יש חשבון של נשמות, יש חשבון של חטאים עוונות ופשעים, ויש עוד חשבונות הרבה הכמוסים מאתי, אבל אני יכול להתפלל אל ה' אולי יתן לי עוד חיים בעולם הזה ואוכל לקיים עוד תורה ומצוות. וכיון שהוא מצפה באופן של ביטול וענוה, כל יום שהוא חי, הוא רואה זאת כחידוש.

נביא עוד משל מענין הילדים. יש בני אדם (מצוי יותר אצל הנשים) שעדיין חיים בתחרות בענין מספר הילדים (ובימינו יש לפעמים תחרות הפוכה לדאבון לב). מנגד יש מי שהיה חשון בנים וחשב שלעולם לא יהיה לו, והנה יום אחד הקב"ה חנן אותו בילד, ואח"כ עזר לו ונתן לו עוד ילד. הוא לא

אחד הוא קצת ברוגז. יש לו איזו טינה בלב על ענין אחד שאינו מסודר אצלו, הוא עסוק עם זה כל הזמן ומתענה על זה, ומה קורה? מה שקורה הוא שדבר זה שקנה שביתה בלבו, מהווה עיכוב להשראת השכינה ולטייעתא דשמיא בשאר התחומים שעליהם הוא מודה לה', למה? כי יש אצלו מסך המבדיל בתוך הלב, שהרי הוא חושב לעצמו: לו היה לי דבר פלוני, הייתי שמח בחלקי.

לתפילה מה זו עושה

הנה אחד מהיסודות הגדולים הוא שהתורה והתפילה נועדו לעורר בטחון בלב האדם. וכבר דיברנו על זה רבות, שלכך נועדה התפילה. ואחת מהסיבות היא, כי **על-ידי התורה והתפילה האדם משנן בדיבורו שוב ושוב את האמת האמיתית, והשינון מעורר את המוח ג"כ לחשוב נכונה**, והמחשבה היא הרי החלק העדין ביותר שבאדם כפי שתראה שאי אפשר אפילו למשש אותה, וכשהיא נכונה, קל לה ביותר להידבק בה'.

לכן **צריך האדם להתבונן בכל עת** - מדוע הקב"ה מטיב לי כל-כך? למה הוא נתן לי כל-כך הרבה דברים טובים? **אני מודה לך רבונו של עולם**, מזמור לתודה... **וכשצוצות בו מחשבות והרגשים הפוכים, הוא מיד מתעורר ואומר: איני חפץ בהם כי הם גוזלים ממני את הקרבה אל ה' ומונעים ממני את הצלחתי, ואף השכינה נעשית בצער כי אין לה היכן לשרות.**

תחת אשר לא עבדת בשמחה

על **הפסוק** (כי תבוא כח, מז) "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל", כותב **רבינו בחיי**: זה ממדותיו של הקב"ה, שהן מדה כנגד מדה, הם לא עבדו להקב"ה 'מרוב כל', לפיכך יעבדו את האויבים 'בחוסר כל'.

שאינם קולטים זאת. הם יכולים לעבור את החתונה של הילד האחרון וזה יהיה אצלם כמו איזו בדיחה. הם הודו, אבל זה היה משהו חיזוני. לעומת כן, יש בני אדם שאצלם במשפחה יש כמה שלא גמרו לחתן את ילדיהם הגם שילדיהם כבר הגיעו לפרקם, וכיון שהם זכו בכך, הם מתייחסים לזה כדבר שאינו מובן מאליו ומרגישים שמחה עצומה.

האדם יש לו יכולת לשים לב לכל הדברים האלה. **אכן אם אין האדם פועל באופן מעשי להודות ושלא לצפות באופן של מגיע לי, הרי הוא הולך במהלך השני.** זה מה שלא קולטים. חושבים שלהודות הוא דבר יפה וסגולה גדולה, ולא קולטים שאם אין עוסקים בזה, **כיון שעסוקים בכל עת בהשתדלות ורצים מדבר לדבר, נכנסים באופן ממילא לדרך ההפוכה.** זה מה שקורה. הנפש נוסעת כל הזמן, או שהיא נוסעת בדרך של הודאה והתבוננות, או שהיא נוסעת בדרך השניה שבה היא רוצה עוד ועוד ואם משהו אינו הולך כרצונה, היא נשברת קצת או הרבה, ואז מתקיים בו באדם ההיפך של בטל רצונך מפני רצוני, **וממילא אינו יכול לזכות להשראת השכינה ולנבואה ואינו יכול לקבל את ההחלטות הנכונות בחיים.** הוא אינו מסוגל לראות דברים לאשורם כי הוא עסוק ברצונותיו ונגיעותיו.

לכן **מוכרח האדם לעסוק בענין זה ולהבין כמה מתנות הקב"ה נתן לו שלא לפי המגיע לו**, וכל אימת שצוצות לו המחשבות שחסר לו כך וכך, ולפלוני ופלוני יש, **הוא עובד קשה לשנות את אופן הסתכלותו**, כי אם לא יעשה כן, יישאר לשבת בתוך זה וימיט על עצמו חורבן.

וצריך להגיד את זה, יש שהאדם מאוד מרוצה מהקב"ה, למה? כי ברוך ה', בענין זה הולך לו טוב ובענין זה הולך לו טוב, אך בענין

שמחה מפני שאינו מכיר בטובו של הקב"ה, אין השכינה שורה עליו, וכיון שאין השכינה שורה עליו, ממילא הברכה מסולקת ממנו.

האדם צריך לשאול את עצמו בכל עת שאלה אחת: **השכינה יכולה לשרות עלי? כן או לא?** ובכן, כשהאדם יודע שבדברים מסוימים הוא לקוי ביותר, הרי הוא מבין שיש אצלו עיכוב. הרמב"ם עצמו אומר שהגם שאין האדם צריך להיות בשביל זה בשיא השלמות. אמנם **הוא צריך לשאוף להתקדם עוד ועוד**, אבל לא כל דבר שאינו עושה כפי כל השיטות בשולחן ערוך, מונע ממנו השראת השכינה. מכל מקום **יש דברים בסיסיים שהוא מוכרח להשתלם בהם כדי שהשכינה תוכל לשרות עליו, ואחד מהם הוא שיסכים לתוכניתו של הקב"ה ויהיה מאושר ממנה** ויודה עליה עד שייצא בריקוד.

בנים אתם לה' אלוקים

אברך אחד סיפר לי היום שפעם היה בבית החולים לעשות איזו בדיקה רפואית, ובהיותו שם עבר ליד חדר אחד ששכב בו יהודי בא בימים וגנח מיסורים. נכנס פנימה כדי לברר במה יוכל לעזור לו. התיישב לצד החולה והתחיל לשוח אתו, והנה ראה שכל כמה דקות נתקף החולה בגל של כאבים, ושם לב שכל פעם שהגל מגיע, הוא אומר בלחש לעצמו: **בנים אתם לה' אלוקים**. בתחילה התבייש לשאול מאין לקח סגולה זו, אך בהמשך השיחה כשנוצרה ביניהם קרבה, הציג את שאלתו ברמיזה, והחולה הזקן השיב: שמע ואספר לך! בבחרותי היה לי משפיע מחסידי הרה"ק רבי אברהם יעקב (הראשון) מסדיגורא זיע"א שהיה לו חבר חסיד קרלין שהכין את עצמו לעלות לארץ ישראל, ובשבת האחרונה טרם עלותו, הגיע לשבות אצל הרה"ק **ה'בית אהרן'** זיע"א כדי להסתפג אצלו מקדושת השבת ולקבל ממנו במוצ"ש את ברכת הפרידה.

מבואר שהבין שחוסר השמחה שעליו מדברת התוכחה, הוא **חוסר השמחה הנובע מחוסר הבטחון**. בדרך כלל אין מפרשים כך. בדרך כלל כשלומדים את הפסוק מקשרים אותו לענין שמחה של מצוה. אבל רבינו בחיי מפרש, וכן הוא מדוייק בפסוק, שהאדם לא היה מרוצה ממה שיש לו, ולכן לא היתה לו השראת השכינה, וכיון שכן, הוא התרחק, וממילא באו לו צרות. הבנה חדשה היא בפסוקי התוכחה, וכאילו היה כתוב: משום שלא היה לו בטחון. הקב"ה נתן לך ולא הבאת את השכינה להיות אתך.

ולאור דברי הרמב"ם אפשר להבין זאת הרבה יותר עמוק, וכך הוא הפירוש: הקב"ה רוצה לשכון בעולם הזה. הוא מחפש מקום היכן לשרות בו, ועל כן הוא אומר לאדם: אתן לך טוב, ואז תרים את עיניך ותאמר - **מי זה שנתן לי את הטוב? תשים לב לכך ותדבר ותחשוב עלי ותודה לי, ואז תיכנס למצב של ביטול אלי** וכך יהיה לי היכן לשכון. **אשכון עליך**. כמה נפלא. ולמעשה, האדם עסוק במה שאין לו ואינו מרוצה, וממילא אין לשכינה היכן לשרות. השכינה נודדת כציפור ואין לה היכן לשרות, כי האדם איננו. **וכיון שהיא מתרחקת מן האדם, הבעיות מתחילות לבוא אל האדם אחת אחרי השניה**.

מאיך, **כשהאדם מודה לה' ומכיר בטובו, אזי הברכות באות אליו מכל צד** כמבואר בפרשת כי תבוא (שם פסוקים ב-ו): ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך וגו' ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה, ברוך פרי בטנך ופרי אדמתך ופרי בהמתך וגו' ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך.

מעתה אין זה חידוש גדול שכל הצרות באות בעבור חוסר השמחה. תמיד שואלים: היתכן שבגלל חוסר השמחה יבואו קללות כאלה?! אבל לפי האמור, **כשהאדם מחוסר**

רצון ה' שנהיה נביאים

לדאבון לב אנו רואים בין בחולי ובין בשאר מצבים קשים שכאשר האדם נקלע למצוקה, אם אינו עובד באופן זה להודות ולבטל את רצונו לרצון ה', אינו מקבל החלטות נכונות. אכן כן, מעשים שבכל יום הוא. אנשים עושים החלטות מעוותות וזה עולה להם בחייהם. וכל כך למה? כי הם נוסעים במהלך של התנגדות למצב ואין להם נבואה. כדי לזכות לבהירות ולדעת מה נכון ומה אינו נכון, זקוק האדם לשכינה שתשרה עליו ושתהיה לו סייעתא דשמיא.

הקב"ה אומר: אני רוצה שתהיו נביאים. **בראתי אתכם מוכנים להשראת השכינה.** כל יהודי! זהו תורת הבעל שם. **תלמדו תורה לשמה, תתפללו בחמימות, בל תתגשמו באכילתכם, תתנהגו בענוה, תיזהרו בקדושתכם ובטהרתכם, תהיו באהבת אחים ורעים, וכך תזדככו ותיעשו מרכבה לשכינה.** תתפסו את המהלך ותראו שהתוצאה היא שהאדם זוכה לרוממות נפלאה **ולפי ערך הקב"ה שורה אצלו והוא מאושר ושמח וזוכה לכל הברכות.** זוהי התורה המתוקה שהקב"ה נתן לנו. כשהקב"ה נתן לנו את התורה, אמר לנו (יתרו יט, ה): והייתם לי סגולה מכל העמים. ביאר ה'אור החיים' הק': הבריאה תעבוד בשבילכם אחרת... מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה... והביא אתכם אלי... ה'אור החיים' הק' מסביר שבדרך כלל הקב"ה אומר: מי שרוצה, יכול לבוא. אך כאן אמר: אביא אתכם אלי. אם תיפלו, אחזיר אתכם. לא אתן לכם להישאר בתוך הבור. וכפי שהיה במדבר. כל פעם שנפלו, הקב"ה החזירם אלי. **כל עוד אינך מתנגד עם התכנית שלי, אני נמצא אתך, וכשאני נמצא אתך, הכל נפלא...**

היה אז פרשת ראה, וכשהגיע לבית מדרשו של ה'בית אהרן' בערב שבת, היה אז ה'בית אהרן' באמצע העברת הסדרה מתוך הספר תורה כדרכו בקודש, והנה שמע אותו אומר את הפסוק: "בנים אתם לה' אלוקיכם לא תתגודדו" בנעימות ובשלהבת אש קודש בניגון מלהיב שאינו מתחשב בדקדוק הטעמים, ועם הניקוד הליטאי בצירי תחת הלמ"ד של לא תתגודדו, ונחרט המחזה בנפשו. לאחר זמן הוא תיאר זאת לחבירו חסיד סדיגורא, הלא הוא המשפיע שהיה לי בבחרותי, והמשפיע תיאר זאת בפנינו, ומאז זה מלווה אותי ואני מתחזק עם זה כל פעם שיש לי יסורים. **בנים אתם לה' ה' אלוקים לא תתגודדו...** וכמו שפירשו שם הראשונים שהכוונה למי שבא להתגודד מרוב צער על פטירת קרובו, אומר לו הקב"ה: **הלא בני אתה ואני עושה לך רק טוב, מה אתה צריך להצטער כל-כך? - לא תתגודדו.**

כשהאדם מתרגל להסתכל ככה, הוא עושה פעולה מעשית לבטל רצונו מפני רצון ה'. הוא נותן לשכינה לשרות עליו. ויש להוסיף על זה: **חז"ל** (שבת יב, ב) אמרו **שהשכינה למעלה מראשותיו של חולה,** ונתן לזה מהר"ל שתי סיבות, האחת **מפני שהוא במצב של הכנעה וענוה,** והשניה **כי הקב"ה בא למי שזקוק לו ביותר.** ובכן, כשיש לו לחולה יסורים ואומר בנים אתם לה' אלוקיכם, הוא מוסיף עוד **סיבה להשראת השכינה, וממילא הוא זוכה להשראת השכינה נפלאה ביותר.** וכך הוא בכל מצב של יסורים. כשהאדם עובר במצב קשה ואז הוא מקיים איזהו עשיר המשמח חלקו, ומדבר באופן זה, ומודה לה', השכינה שורה עליו והוא זוכה לנבואה לפי ערך, וממילא הוא יכול לקבל החלטות נכונות.

לזכות בן ציון בן שרה טויבא
לברכה ולהצלחה וסייעתא דשמיא
בכל הענינים

יום רביעי פרשת משפטים כ"ח שבט תשפ"ד

מצטרפים למסגרת מחייבת ומתקשרים לבורא

קביעות עתים לתורה - שיעור ג'

נבהיר: זה ברור שמי שאינו לומד, הוא סומא. כך היה בעבר וכך הוא היום. מי שאינו לומד, אינו רואה וממילא אין לו הנאה וכל מצב הוא בשבילו סכנה. החילוק הוא רק בחוזק הנפילה ובעוצם החבטה והחבלה. לא כל סומא נכשל ברגע הראשון, לא אצל כל סומא החבטה כה חזקה, והכל לפי הענין. אבל בימינו, כאשר הרחוב נראה כפי שנראה והנסיונות כה קשים, מי שאין לו סדר לימוד קבוע, אין לו סיכוי. כך הם דברי ה'חפץ חיים'. והנה אנו יודעים שמאז תקופת ה'חפץ חיים' ועד תקופתנו, הדיבורים האלה קיבלו משנה תוקף, כי הרחוב נעשה גרוע פי כמה וכמה, ואין שום דרך שיוכל היהודי להישאר ביהדותו בלי אחיזה חזקה בתורה.

חוק ולא יעבור

ובכן, הבה ונראה מה הקב"ה אומר לנו שנעשה בעולם כזה כדי להינצל מן הסכנות. ידוע שבשולחן ערוך (אורח חיים קנה, א) נפסק שהאדם צריך שיהיה לו זמן מסוים ביום שבו הוא לומד, ואותו אסור לו לבטל בעבור כל הון דעלמא. אע"פ שהוא רוצה להשלימו בזמן אחר, אסור לו לבטלו. וזה מה שנותן את הקביעות לתורתו, ורק אז היא פועלת בו מה שהיא צריכה לפעול באדם.

והנה יש שהאדם תמה: מה הפשט? הרי עכשיו אני לומד רק שעה, ואם אשלימו

כסומא המגשש באפילה

ה'חפץ חיים' זצ"ל בספרו אהבת חסד (ח"ב פי"א) כתב בענין הנחיצות לקבוע עתים לתורה בזה הלשון: "והנה אף כי ענין הזה גדול מאוד אף בדורות הראשונים, בזמנים אלו גדול הרבה יותר, דידוע דהאדם בלי תורה הוא חשוב כסומא המגשש באפילה שעומד ליפול בלי דעת בחפירות ומכשולים רבים על-ידי שיטה מן הדרך הישר..."

"והנה הסומא לפעמים ילך גם הוא שלם בדרכו, היינו כשהולך בדרך שהורגל בה וידוע לו שהיא דרך ישרה בלי מכשולים, וילך בה לאט לאט לשלום, אבל אם יוליכוהו למקומות חדשים שלא יידע הדרכים מעולם, וכל שכן אם הדרכים באמת עקלקלים ובהרבה מכשולים, בוודאי סכנתו עצומה לילך שם ביחיד."

"וכן הוא בעניננו, דמלפנים כשהיו ישראל יושבין על מקומן, האיש שלא היה בו אור תורה, גם כן היה הולך על פי הדחק בשלום בימי חייו, כי הלך בדרך אבותיו ובדרך שהנהיגו חכמי ישראל עיני העדה, אבל בזמנים אלו שישראל מפוזרים ומטוטללים בקצוי תבל ובאים למקומות ודרכים חדשים, וגם דרכים עקלקלים בהרבה מכשולים, לא יוכל לקוות שלא יינגף רגליו כי אם האיש שאור תורה מאיר את עיניו, ולכן אשרי למתאמץ בזה."

בכך, כי כך יוכל האדם לפעול מה שצריך לפעול בעולם.

מתי אעשה גם אנכי לביתי?

ונבאר באותיות: נניח שהאדם עובד בהרבצת תורה, הוא מלמד או מגיד שיעור, ועכשיו משפחתו רוצה לנסוע למקומות הקדושים. הם כולם ששים ושמים ורק הוא יש לו בעיה. הוא לא יכול להחסיר. המנהל אומר לו: איך תוכל לנסוע? מה יהיה עם התלמידים. הוא מרגיש קצת שונה מכל בני משפחתו, שהם יש להם איזו חופש שהם יכולים לקום ולארגן להם שבת באירופה והוא אינו יכול. אני הלא יוצלח' של המשפחה. מה לעשות? עלי לקבל יסורים באהבה.

כעין זה יש שהאדם יש לו בבית ילד שעובר תקופה קשה ולא ידוע מתי היא תסתיים, ואינו יכול לעזוב אותו. הוא יודע שאם הוא עוזב אותו עכשיו, הוא מפסיד את הכל. הילד צריך שאביו יהיה לידו. כל אחד יודע היטב מה פשר דבר כזה. וכשמדובר על אם הבית, הלא בוודאי כן. ברוב ימיה היא קשורה. היא היתה רוצה לעשות סיבוב בעולם, אבל היא קשורה בחבלים ואינה יכולה לעזוב.

ובגלל כן נפשו של אדם אומרת לו שחבל לו כי אינו יכול ליהנות מחייו. הפירוש הוא כך: אתה עבד נרצע, ועליך למצוא לעצמך עבודה כזו שכאשר תרצה משהו לנפשך, כגון לנסוע לטייל בעולם או לעשות דברים אחרים, תהיה לך היכולת.

אומר הקב"ה: בא נלך אתך קצת יותר עמוק. הן איש חכם אתה, הבה נדבר אתך. מדוע הנפש מרגישה שהיא מפסידה מזה שאינך יכול לטייל ולעשות ככל העולה על רוחך? כי לא רצית באמת לעבוד כאן. אתה עובד כי אתה רוצה כסף, ולכן אתה מחפש

בזמן אחר, אולי אלמד שתיים, ואפשר שגם אהיה אז יותר רענן. אכן **המפרשים** מסבירים בטעמא דמילתא כי **כשהאדם לומד, לא די שייכנסו בו ידיעות התורה, אלא צריך שייחרטו בלבו, וענין הקביעות מהפך את האדם לכזה שמקבל עליו עול תורה**, וזה שהוא מחויב ללמוד כל יום באותו זמן, **מאוד מגבילו ומשעבדו, כי הוא צריך לשנות את הכל בשביל זה**. מי שיש לו הרבה דברים לסדר ביומו, הרבה יותר קל לו כשהוא יכול להזיז דברים. האדם אומר כך: תן לי להתפלל מיד בבוקר שחרית מנחה וערבית, בשעה שבע כבר אהיה אחרי כל שלושת התפילות, וכך לא אצטרך לרוץ באמצע היום למנחה. כל אחד יודע שבחורף כשמתפללים מנחה מוקדם, זה יוצא בדיוק בשיא העיסוקים, וכשיכולים להזיז מה שרוצים קדימה או אחורה, יכולים להכניס הרבה יותר דברים בסדר היום. יותר מזה, תארו לכם שהאדם יכול היה להתפלל בבת אחת את כל התפילות של כל הימים הבאים. הוא צריך לנסוע לחו"ל וכל ימיו הוא מקפיד להתפלל במנין, והנה הפלא ופלא, ביום ראשון הוא מתפלל כמה פעמים שחרית, כמה פעמים מנחה, כמה פעמים ערבית, הכל עם מנין, ועכשיו הוא יודע שמיום שני עד יום רביעי אינו צריך להתפלל. אך אנו רואים שהקב"ה רוצה שהתפילות לא יוזזו מזמנם **כדי שבכל כמה שעות יצטרך האדם להשתעבד**. עכשיו צריך לעצור, עכשיו צריך שוב לעצור, עכשיו צריך לחזור אל הקב"ה.

בדווקא זה ככה, פסוק הוא בתורה **בפרשת בשלח** (טו, כב) וילכו שלושת ימים בלי מים, ואמרו **חו"ל במסכת בבא קמא** (פב, א) שתיקנו שלא יעברו שלושה ימים בלי תורה. לא יתכן שיעבור זמן רב מדי מבלי שהאדם יהיה משעובד לתורה. כך הוא בתורה וכך הוא בתפילה. הקב"ה רוצה

אומר מראש שאז לא תבוא, אם כן אינך בשבילי.

אכן האדם צריך לשאול לעצמו את השאלה הזאת. יסוד הדבר המבואר בשולחן ערוך הוא **שהשעבוד/העול יתפוס אותך כל-כך חזק שלא תוכל להתחמק ממנו.**

והנה בוודאי יש כזה מושג שסדר יומו של האדם משתנה בין רגע בגלל איזה ענין, ולא תמיד הוא נמצא באותו מקום, אבל בכל אופן **את התורה עצמה אינו יכול לעזוב. את התורה אינך יכול לעזוב, את הלימוד אינך יכול לעזוב. היכן שאתה נמצא ובכל מצב שאתה שרוי.**

שרגא בטיהרא

ביום שני סיפרנו על הרה"ח ר' שרגא געשטעטנער ז"ל שקיבל על עצמו לימוד התורה בכל הכוח. והנה אחד מהדברים שסיפר לי הלומד אתו בחברותא, שהיה לו סדר קבוע של שתי שעות לאחר תפילת שחרית בו ישב ולמד ביגיעה עצומה, ואח"כ נכנס לבית העסק שלו, ובשעה אחת בצהריים, כעבור שעות אחדות בלבד מאז התחיל לעסוק במסחרו, היה לו סדר קבוע נוסף של משניות. ולא היה אצלו חילוק מה ואיך ומתי. אפילו היה באמצע שיחה עם לקוח, כיון שהגיע הרגע שבו צריך היה להתחיל את סדר לימוד המשניות, אמר לו בנימוס: סליחה! אני צריך לסיים, וניתק את הטלפון, והתיישב על מקומו עם שותפו ויחד למדו משניות במשך חצי שעה. וגם כשנסעו לרגל מסחרם במקומות נידחים, כיון שהגיע הזמן, עצרו את הכל, הוציאו את המשניות מכיסם והתיישבו ללמוד. עכשיו אני לומד משניות בשביל נשמותי. אסור לי להיפרד מבית המדרש יותר מדי זמן. עכשיו כבר עבר שעה או שעתיים שעסקנו במילי דעלמא, וצריך לחשוש אולי נפלנו מהדביקות. הבה נלמד משניות.

סוג עבודה שכאשר תרצה משהו לעצמך - תוכל. תשוקה נפשית היא שאומרת: מתי אעשה גם אנכי לביתי. אבל שלא באופן הנכון. אתה כאילו אומר: אני צריך שתהיה לי האפשרות ליהנות, אחרת, בשביל מה אני עובד? פעמים שהחסיד מרגיש שהוא צריך שתהיה לו אפשרות לנסוע כל פעם שרבו משיא את אחד מצאצאיו מעבר לים. אם אינו יכול לנסוע אז ואינו יכול לנסוע בראש השנה, אינו יכול לקחת חיות.

אך לפי האמת **כשהאדם משתמש בהרגש זה שלא באופן הנכון, זה גוול ממנו את כל חיותו.** היצר הרע אומר לאדם: עזוב את החיות האמיתית, עזוב את השעבוד לתורה, את העבדות לריבונו של עולם, את הזכירה שהוא נותן לך חיים בכל עת. תשתחרר קצת. אל תהיה כל-כך משועבד.

שעבוד מוחלט

נאמר יותר: נניח שמציעים לאדם בחברותא אברך נעים ויודע ספר, הוא מתאים לו ובאמת יוכלו להתעלות יחדיו בלימוד התורה, אבל הלה מתנה עמו שאי אפשר לדלג על שום יום. שואל אותו האדם: ומה יהיה אם יהיה לי איזה אירוע משפחתי? - בסדר! אם כן אל תיקח אותי לחברותא. אני לומד בחברותא רק עם מי שמגיע כל יום בלי להחסיר אף פעם. אגב, זה היה התנאי של הגר"ח קנייבסקי זצ"ל עם הלומדים אתו בחברותא. זה היה התנאי היחיד שהתנה עמהם. הוא הסכים ללמוד עם מי שיש לו מוח יותר חלש, אך לא הסכים ללמוד עם מי שיכול להחסיר. הוא שאל: בא נשמע מה אתה מתכנן לעשות כשאין לך מצב רוח טוב, כשאתה לא מרגיש כל-כך טוב, כשיש לך דבר מאוד חשוב לסדר מוחץ לעיר? את זה אני רוצה לדעת, תבוא אז או לא תבוא? אם אתה

שיפרסם אותה. ולמען האמת, דבר כל-כך נכון הוא, כל-כך נפלא. **מה זה אם לא יראת שמים? מה זה אם לא קבלת עול תורה אמיתית? הלא דבר הוא שעל ידו מתקשרים לריבוננו של עולם באופן מעשי.** כמה מצוות דאורייתא מקיים האדם כשהוא מקבל על עצמו החלטה כזו? כמה מצוות עשה דאורייתא? ולא סתם דאורייתא, אלא מצוות שהן עיקרי הדת. תעשו את החשבון בעצמכם. אל תיגש לזה רק מפני שאתה רוצה סיפוק. כל-כך טיפשי הוא שהאדם יתחייב לעשות בחינות על מסלול מסוים של גמרא או הלכה מתוך מחשבה שזה מה שיתן לו סיפוק. לא זהו הענין. הענין הוא כי על-ידי זה הוא מתקשר לריבוננו של עולם.

האדם אומר ככה: **האדם אומר ככה: אני רוצה להשתעבד. אני צריך לדעת, אני צריך לשנון, אני צריך לזכור. אני רוצה לעבוד את ה' באופן שיש עלי עול.** זה מה שנקרא מקבל עליו עול תורה. ואלפי אנשים עושים זאת. והכאב גדול שמדובר רק באלפי אנשים. למה רק אלפים? הרבה יותר אנשים מסוגלים לקבוע עצמם לזה, אך פשוט לא מתבוננים. הוא בטוח שלא מתאים לו, אין לו בכלל צד שזה מתאים לו. מה, שאקח מבחון?! בחור בישיבה אני?! הוא אינו יודע שהמטמון נמצא לידו.

כך משקיעים את הכוחות הנפשיים בעבודת ה'

נתקדם בצעד נוסף: מפני מה אמר הקב"ה לעשות כן? לא רק מפני שכך נעשה האדם משועבד ונושא עול על צווארו, אלא גם מפני שכך הוא לוקח את כוחות נפשו העמוקים, הכוללים הן את ההרגשים שבלב והן את הכוחות של המוח, כח הזכרון, כח ההבנה והכוח לעשות החלטות, ומעמידם כולם באופן שייצלו לעבודת ה'.

שמחה של תורה

זה ממלא את האדם בשמחה עצומה, איזו שמחה? השמחה שנובעת מכך שאינו מתנתק מה'. פיתחת למוסרי (תהלים קטז, טז). הקב"ה עוזר לאדם שהוא משתחרר מכל הדברים האחרים ונעשה קשור אליו יתברך. השולחן ערוך קובע הלכה: **אם אתה רוצה שתוכל להתקרב אל ה', אתה צריך להתרגל לשאוב חיות מזה שאתה משועבד.**

ואלפי בני אדם יכולים להעיד על כך. אנו מדברים על בעלי בתים, בין בעלי כשרון בין שאינם בעלי כשרון. הם יכולים להעיד על השמחה שיש להם כשהם קשורים ואינם יכולים להחסיר מסדר לימודם על-ידי כל מסגרת שהיא, דף היומי, עמוד היומי, של קהילה זו או של קהילה אחרת, עם תוספות, בלי תוספות, עם בחינות, בלי בחינות. **העול הזה שבכל מקום שהאדם נמצא ובכל מצב שהוא שרוי, אין לו ברירה כי הוא צריך להמשיך עם השעבוד שיש לו בלי שום תירוץ, כי המסגרת ממשיכה הלאה, היא דבר שמחברת אותו לפי ערכו לריבוננו של עולם.**

ויעש לו מסגרת

אכן בשנים האחרונות ענין המסגרת כל-כך התפתח באופן נפלא. בכל כך הרבה קהילות בישראל יש מסגרות, יותר ממסגרת אחת לכל קהילה. אם לך טוב ככה - תלמד ככה. מסגרת אחת עם תוספות, מסגרת אחרת בלי תוספות, מסגרת בהלכה, מסגרת בגמרא, עם בחינות, בחינות לאברכים. חבל שהדרשות שנאמרות בענין החשיבות של עשיית הבחינות נאמרות בדרך כלל תחת מסגרת מסוימת, ואז נשמע כאילו הן באות מתוך נגיעות, כאילו מבקשים להפיץ את המסגרת המסויימת ולכן הזמינו את הדרשן

יוצא לך - אתה לומד, אם לא יוצא לך - אינך לומד...היום שוחחנו על דא ועל הא... לא תכננו מראש להעביר את הסדר בדיבורים בטלים, אבל אמרתי לחברותא שאני רק רוצה לספר לו סיפור, וכשסיימתי, הוא נזכר בסיפור דומה וסיפר, וכך נתגלגלו הסיפורים ומצאנו את עצמנו בסוף הסדר כשאנו מבטיחים שמחר בע"ה נלמד כמו שצריך. אומר הקב"ה: **אם תלמד בצורה כזו, לא תשקיע את כוחות נפשך בעבודת ה'.** ואף שתרכוש ידיעה פה ידיעה שם, **סוף כל סוף כוחות נפשך יושקעו בדברים אחרים.** והכל לפי מדרגת האדם, אם הוא במדרגה נמוכה, הם יושקעו בחדשות ובפוליטיקה ובדברים בטלים. לא נעים, אבל אנו יודעים לצערנו כמה אנשים נמצאים שם. ואם הוא במדרגה יותר גבוהה, ואינו מעביר את זמנו בחדר הקפה, אלא קם מוקדם ומתפלל והולך לעסקיו, סוף כל סוף יושקעו כל כוחות נפשו בעסקי משא ומתן ולא בעבודת ה'.

אומר לו הקב"ה, וצריך לשנן זאת שוב ושוב: אתה עושה טעות מוחלטת בזה שאתה חושב שעליך להשקיע את כוחות נפשך בעסקי העוה"ז. אם אתה מבזבז את כוחות נפשך לצרכים הגשמיים, אתה מבזבז את חייך, כי כוחות הנפש מהות החיים הם. לא כתוב בשום ספר שעל האדם לקחת את כל כוחות נפשו ולהשקיעם בדברים גשמיים. אין כזה דבר. וכבר הבאנו מה**צדיקים*** שדרשו יגיע כפיך כי תאכל - כפיך דווקא. **הידיים עושות מה שצריך לעשות, אבל המוח מחובר לשמים.** ואם המוח ריקן, באופן ממילא הוא מתחבר לעסקי ולהבלי העוה"ז, בפרט בימינו שבכל רגע קל להתחבר לכל הבלי העולם. על כן אמר הקב"ה **שהעצה לזה היא להתחבר**

אכן אם אין האדם עושה כך, כוחות נפשו עדיין מנוצלים, אך לדברים אחרים. ניקח דוגמא פשוטה: יהודי שמח וחביב, בעל כשרון ומוצלח, הסוחר בכל מיני דברים, ובכל מקום שמניח את ידו, הוא מוסיף לטובה. ויהי היום ופקדה אותו צרה, אחד מבניו חלה ל"ע, ועכשיו הוא מקדיש את כל כולו לענין זה. הנה לא רק את עתותיו הוא מקדיש עכשיו לכך, אלא גם את כל כוחות מוחו ונפשו הוא משקיע במפעל הזה. אי אפשר לדעת כמה זמן זה יקח. אולי זה יקח כמה חודשים, אולי יותר מכמה חודשים. ומה יהיה עם פרנסתו. אתה שומע אותו מדבר כל היום בטלפון עם רופאים ועסקנים, ואתה שואל: פרנסתו מה תהא עליה? אחד ניגש אליו ואומר לו: סליחה! איני יודע עם למדת חובת הלבבות, אבל הדברים ידועים שצריך לעשות השתדלות. מה יהא על פרנסתך? ומה תשובתו? תשובתו היא: אינני רוצה לדבר אתך עכשיו, בסדר! כשהענין הרפואי יסתדר על הצד הטוב ביותר, או אז אחזור לחשוב על הנושא שאתה מעורר עליו. כעת אינני מדבר אתך, למה? כי יש לי עכשיו דבר יותר חשוב.

ולענייננו, אדם זה היה לו כוחות נפש שמושקעים היו בא', וכעת לקח אותם והשקיעם בב'. זה מה שעשה. למה? מחמת ההכרח. אבל אצלו במוח היה פשוט וברור שכאשר אצלו בבית קורה עכשיו דבר כזה, אין הוא הולך להתעלם אלא הוא לוקח את כל כוחות נפשו ואת כל ההרגשים שלו ומשקיעם בזה.

האדם בוחר היכן להשקיע כוחות נפשו

אומר הקב"ה: **אם לא תלמד תורה בצורה שהלימוד משעבד אותך, אלא אם**

תוכל לעמוד בשעבודך לאורך זמן. או שזה נעשה באופן זה, או שזה נעשה כאשר באמצע היום אתה אומר: **אני לוקח את כל המחשבת ואת כל ההרגשים ומשליך אותם החוצה - עכשיו הולכים ללמוד.** מה זה? זה **כוחות הנפש.** אתה דולה כוחות נפש עמוקים. אתה דולה כוחות של הבנה, כוחות של זכרון. אלו דברים שחייבים לקרות, אחרת אינך יכול לעמוד בשעבודך זמן כה רב. יותר מזה, קורה שאינך מבין משהו בלימודך, ואז אתה זוכה לסייעתא דשמיא ואתה מעביר את דפי הגמרא לדף השער ומתחיל לדבר אל ה' עם דמעות: אינני מבין את הגמרא, לא הולך לי. **חייב להיות אצלך התאמצות שמעוררת בך חיים אשר יכולים להתדבק לחיי התורה - ואתם הדבקים.**

נמצא שהמסגרת/השעבוד לא רק גורם לו לאדם להכנע ולשאת עול על צווארו, אלא זה גם דולה ממנו כוחות עמוקים, ואז הוא באמת חי. אבל אם אין לו את השעבוד, אזי הוא אומר כל העת: נראה כבר מחר, נראה כבר אתמול. היום הוא לומד לימוד זה, מחר הוא לומד לימוד אחר, או שאינו לומד כלל, וממילא אינו מגיע להיות יהודי ירא שמים.

כל זה מונח בתנאי הראשון משלושת התנאים שמביא ה'אור החיים' הק' בחודש השלישי, שהאדם צריך כדי להגיע לתורה, לקדושת התורה ולדביקות בתורה, והוא תנאי ההתאמצות. כוונתו היא לא רק שבלי התאמצות לא יבין או לא יספיק, אם כי בוודאי גם לזה כוונתו, כי כשהאדם לומד פעם כן פעם לא, בדרך כלל הפעמים שהוא לא לומד הן הרבה יותר מהפעמים שהוא כן לומד, אבל כוונתו גם שכיון שאין זו תורה שלמד באף, אין היא חודרת לחלק העמוק שבו. אם לא נוח לך, ובכל זאת אתה לומד, אזי זה חודר לעמקים שבו.

ללימוד התורה. ובימינו יש כל-כך הרבה אופנים איך להשתעבד אל הלימוד, להשתעבד למסגרת. אל תתבייש! ואם זה מלווה במעט בושה, אדרבא! זה ישפיע עליך הרבה יותר לעשותך יהודי ירא שמים.

הכלל הוא שאם אין לו לאדם שעבוד חזק ללימוד התורה, אין הוא משקיע בו כלל את כוחות נפשו, וכשיש לו שעבוד חזק, או אז הוא משקיע בו את כל כוחות נפשו, זאת מחמת עצם השעבוד והצורך להיכנע וכן מחמת הענין הטכני שהוא צריך לסדר את כל סדר יומו על פיו, ואם החסיר, הוא צריך לזכור להשלים, ואם יש לו כמה דקות פנויות, הוא מוציא את הספר ומעייין שוב כדי לבוא מוכן אל הבחינה. כמה נפלא! אין דבר יותר ערב מזה, שכל פעם שיש לו קצת זמן מיותר, הוא חוזר אל סדר הלימוד.

השעבוד מכריח את האדם להשתנות

סיבה נוספת שהשעבוד החזק גורם לאדם להשקיע את כוחות נפשו בלימודו, כי כשהאדם מקבל על עצמו שעבוד מסוים ועומד בו במשך תקופה, הלא במשך תקופה זו, פוקדים אותו הרבה דברים, דברים שציפה להם ודברים שלא ציפה להם, דברים משמחים ודברים מצערים, אשר הצד השווה שלהם שבים שהם פוקדים אותו, הם מונעים אותו מלעמוד בשעבודו, ואיך הוא עומד בו? על-ידי התגברות. פעמים שהוא מתגבר כאשר בסוף היום הוא אומר לעצמו: אינני הולך לישון, שעבוד הוא שעבוד, קבלה היא קבלה. אני הולך לשטוף את הפנים ולעמוד על הרגליים וללמוד את הסדר הקבוע שלי. מה זה הדבר הזה? מה זה הדבר שעשית עכשיו? לא סתם למדת, אלא התקשרת אל התורה.

חייב להיות אצלך דבר כזה כדי שבאמת

עצמו בימים שקשה לו ואינו רוצה ללמוד, וכיון שכן **זה דולה ממנו כוחות נפש עמוקים, ורק אז הוא נעשה דבוק בה'**, אם זה מקופיא ובאופן נוח, לא יתכן שזה ידלה כאלה כוחות נפש עמוקים.

כשהאדם רוצה לקדוח חור בקיר, אם הוא רואה שזה הולך מהר מדי, הוא מבין שקדח בטיח בלבד. רק כשהוא מרגיש שהוא צריך להתאמץ, אז הוא מבין שהגיע לאבן או ללבינה ושהוא באמת קודח חור שיוכל להכניס בו זיז שיעמוד לאורך זמן. בדומה לזה, כשהאדם מתחיל ללמוד מסכת ברכות ועדיין הוא אוהז בדפים הראשונים, הגם שזה חשוב מאוד, כי הוא לומד את התורה הקדושה והמאירה, עדיין אין זה קודח חור בלבד. עכשיו עדיין הולך לו בקלות. **כשזה מפסיק להיות קל והוא מתחיל לחשוב** - אולי לא הייתי צריך להתחיל בכלל, לא נראה לי שאצליח להתמיד בזה... אה! בגלל זה לא רצית כל-כך להשתעבד, הפלא ופלא! **עכשיו תמשיך הלאה. עכשיו זה מתחיל לקדוח את החור.**

באים מוכנים לעבוד קשה

בחור אחד שאין לו במה למלא את זמנו בבין הזמנים, רואה את שכנו מתכוונן לבנות את סוכתו. ניגש הוא אליו ושואל: אני יכול לעזור לך בבניית הסוכה? השכן משיב לו: בוודאי! איזה נפלא! דווקא חיפשתי איזה בחור שיעזור לי. בא נבנה ביחד. אולם הבחור אינו יודע לא מה זה סוכה ולא איך בונים אותה. הוא רוצה שני דברים בלבד, להפיג את שעמומו ולא להיות בבית. השכן אומר לו: אתה רואה את דפנות הסוכה? הם נמצאים שם למעלה. בא נעלה ביחד במדרגות ונתחיל להוריד אותם אחד אחד. הבחור רואה ואומר: לסחוב?! לא נראה לי. אולי אתה מעוניין שאלך לקנות לך איזה

לא הביישן למד

כך אמרו חז"ל (אבות ב, ה) לא הביישן למד. זה לא רק שהתלמיד שואל מהמלמד הגם שהוא חושש שיצחקו ממנו, אלא גם שיש דברים שעליך לעשות ויפגעו בכבודך כדי שתוכל לעמוד בקביעות הלימוד שלך. למשל, יש שמחת שבע ברכות ואתה יודע שיהיו שם בני משפחה שיצחקו ממך שבאת עם משניות בידך. יש מישהו שמתוך קנאה תמיד אומר לך: אה, שוב באת עם המשניות... דע לך שאתה לא מתנהג נכון... פעמים שצריך לדעת לוותר... יש לו כל מיני הערות כאלה, וההערות מכאיבות, כי פעמים שהוא מאשש אותן במאמרי חז"ל אשר כשלעצמם הם מאמרים נכונים שנאמרו ברוח הקודש, אבל הדרך שהוא משתמש בהם אינה נכונה. אבל לא הביישן למד. אם אתה נבהל ממנו ומוותר על לימוד המשניות, פירושו של דבר שאין לך כוחות נפש כנגדו. **אתה זקוק לכוחות נפש כנגד כל הערותיהם של בני אדם.**

יתירה מזו, פעמים שהאדם עצמו נקרע בלבו כי מסתפק שמא אינו עושה את הדבר הנכון. **אתה זקוק לכוחות נפש כנגד זה, אתה צריך שתהיה לך היכולת להלחם בזה.** יש איזה קול בלב שאומר לך כל הזמן: אולי זה יותר מדי? ובכן, לא הביישן למד. אתה צריך להלחם בקול הזה. **אמשיך הלאה, אתפלל לה' ותקננו בעצה טובה...**

דווקא על-ידי התאמצות

אם האדם אינו קולט נקודה זו, אין התורה יכולה לחדור באמת לתוך נפשו, כלומר, חוץ מהנושא הראשון שלמדנו שהאדם צריך לעמוד בקביעותו כל יום כדי שיהיה משועבד ויהיה עול על צווארו, ויהיה כנוע וקשור, אנו רואים עכשיו שכיון שהאדם משעבד את עצמו לסדר מסוים חוק ולא יעבור, הוא צריך להכריח את

הכנעה - זה מה שהקב"ה רצה... ברוך הוא וברוך שמו... **ודבר זה יקרה רק על-ידי התאמצות, כי אז התורה נוגעת באדם עצמו ומשנה אותו.**

זוהי הנקודה של קביעת עתים. היא משנה את האדם. למה? כי כשאתה קובע עתים, אתה יודע שאתה צריך ללמוד גם בערב שבת וגם בשבת, וגם כשאתה עייף וגם כשאינך לך חשק, וזה מה שהופך אותך לאיש אחר. לכן אמר הקב"ה: ככה צריך ללמוד תורה, באופן זה, כי רק לימוד כזה יעשה ממך בן אדם אחר. תשתנה לגמרי. ודע לך שיכאב לך, וכשתרגיש כאב, תראה בזה סימן טוב, כי סימן הוא שזה נוגע בחלקי נפש בלתי מטופלים ומסדר אותם.

לכן אנו אומרים שכך הוא אצל אברך הכולל לפי מדרגתו. פשוט שזה ככה. לאחד יש את זה לגבי רצופות, לאחד יש את זה לגבי עמידה בזמנים, לאחד יש את זה לגבי ניצול הזמן בבין הסדרים, לאחד יש את זה לגבי העבודה שהוא צריך לעשות עם עצמו שלא ללמוד עם החברותא באופן של ניצוח. ובדרך כלל יש לכל אחד מאתנו יותר מדבר אחד שהוא צריך להתאמץ בו, אך עכ"פ אם אין האדם באמת לומד באופן של התאמצות, זה לא יעבוד אצלו.

התורה נעשית לבוש לנשמה

בזוה"ק (פרשת משפטים) על הפסוק בבגדו בה מוזכר שהתורה והמצוות הן הלבוש שבו האדם מתראה לריבונו של עולם. וכפי שאמרו חז"ל: רבי יוחנן קרי למאני מכבדותא. הבגדים מכבדים את האדם ומשפיעים על מהותו. כך הבגדים שנעשים על-ידי התורה והמצוות, מעניקים לנשמת האדם את מעלתה. והביא הרה"ק רב ייבי מאוסטראה זיע"א בשם אביו רבי יהודה לייב מ"מ דק"ק אוסטראה משם הספרים

משקה? אתה יודע מה? אני אעמוד כאן למטה ואקבל את פניך כל פעם שתדע עם עוד אחד מהדפנות. כך הוא ממשיך להציע את עצמו לעוד כל מיני עבודות קלות שאין בהן צורך. עד שהשכן מבין את הענין ואומר לו: בחור יקר שלי! אני מבין שלא לקחת מראש בחשבון מה זה לבנות סוכה. בסדר, שיהיה לך חג כשר ושמוח. ובמטותא מינך, אל תפריע לי כאן...

יש הרבה בני אדם שמסכימים לקחת את עצמם בידים ולהתחיל להשתתף בשיעור, אבל בלבם הם אומרים: יהיה טוב. אני אהיה זה שיכין את הקפה, ובכלל תהיה פה אוירה חמה ונעימה, ונוכל להישאר כל פעם אחרי השיעור לשוחח על דא ועל הא, ומדי פעם יהיה איזו סעודת יארצייט... כשמגיע אל החלק הקשה, כשצריך לסחוב את הדפנות, הוא אומר: אני צריך לגשת לסדר איזה דבר, אני צריך לעשות איזו שיחת טלפון, אחזור מאוחר יותר, או מחר... מה הפשט? הפשט הוא שלא קלט במה מדובר. הוא לא העלה בדעתו שיצטרך להתאמץ.

דבר השווה לכל נפש

והדבר קיים אצל כל אחד לפי מדרגתו, כי אין זה קשור לדוגמא זו בלבד. ניקח דוגמא מאברך כולל. אברך כולל חשוב שיושב ולומד ומתעלה, בלי עין הרע, אברך עדין ומזוכך. אבל תמיד יש את המקום בנפש שבו זה תופס אותו קשה. הוא בעל כשרון ונהנה ללמוד, ולכן כשהוא לומד פרי מגדים או ש"ך וט"ז, הוא עדיין לא הגיע אל סחיבת העצים. זה אצלו כמו הכנת הקפה. הן ודאי שהוא לומד תורה בכל רגע ושכרו הרבה מאוד, אבל לגבי מה שהתורה צריכה לעשות מן האדם, אין מספיק בכך. **התורה הרי צריכה להפוך אותו** לנכנע ולמי שיש לו יראת שמים ויראת חטא, ולבעל מדות טובות אשר בבואו לביתו, הוא בא עם

כן ה'אור החיים' הק' ככוונת הפסוק בגפו יבוא בגפו ייצא, שכאשר האדם בא לעולם האמת, עליו לבוא עם התורה המשולה לאשה, ואם הוא בא לבדו, כאב גדול הוא.

יסוד הדבר הוא שאם אין זה נעשה באופן של קביעות ושל שעבוד אין זה יכול להיעשות בנד לאדם, וכשהאדם מבין זאת, זה עוזר לו לקבל את ההחלטה ללכת עם זה. וצריך לדעת שבשעה שאנו יושבים כאן ומדברים, יש אנשים בלי שיעור שעושים החלטה זו והעולם נהפך להם לעולם מאיר.

לאחרונה הייתי עד לשינוי כזה. היה זה עם בעל הבית שלא פתח ספר שנים ארוכות. הוא נקרא היה באופן רשמי יהודי החרד לדבר ה', אבל ללמוד לא למד. והנה יום אחד נפתחה איזו מסגרת של לימוד בקרב מתפללי בית מדרשו, והוא קפץ ג"כ על העגלה כאומר: מה אכפת לי? תוך כמה חודשים הוא כל-כך התחבר לתורה, עד שיכולים לראות אותו יושב בתחנת האוטובוס עם שולחן ערוך, מנצל את הזמן הפנוי עד שהאוטובוס יגיע. הוא השתנה לגמרי. למה? לא בגלל שפקדה אותו צרה, אלא מפני שמן השמים הזמינו לו מסגרת והצטרף אליה.

אכשר דרא

הנה כי כן, המושג הזה שהאדם ישתעבד ויתאים את עצמו למסגרת, הוא דבר שבמדה מסוימת נאמר עליו אכשר דרא, וראוי לציין זאת, כי בעבר זה לא היה באופן כה רחב, ובעיקר לא היה אז לאדם כל-כך הרבה אפשרויות לבחור על פי מה שלבו חפץ, כי עד לא מזמן האפשרות היחידה שהיתה לו לאדם, היתה להצטרף לשיעור שבקהילתו, ואם המגיד שיעור לא היה מוצלח, לא היה מוצא את שאהבה נפשו. אך היום יש מסגרות בלי מספר בכל המקצועות ובכל הענינים ובכל האופנים,

הקדושים שהתורה והמצוות נעשות לבוש לנשמה רק כשהן נעשות בתמידות, אבל לא אם עושה בדרך מקרה. כשהן נעשות בדרך מקרה, הן קרועות מכל עבר, ואם כן אינן יכולות לכסות.

הנה כשיש לו לתלמיד חכם רבב על בגדו, מה הבעיה? תארו לכם שאחד ניגש לתלמיד חכם ואומר לו: אינני רוצה לפגוע חס ושלום, אבל אני חושב שלפי מעמדכם, אין ראוי שיהיה לכם כתם על הבגד. והתלמיד חכם משיב לו: איני מבין, יש כאן בגד נאה ורק כתם אחד עליו, היית חייב להסתכל דווקא על הכתם?! מדוע לא תאמר לי איזו מילה טובה שיש לי בגד נקי למעט אותו כתם קטן? והתשובה היא שזה טיפשי לדבר ככה, כי כדי שהבגד יהיה נקי, הוא צריך להיות נקי לגמרי. די בכתם אחד להפוך את כל הבגד למלוכלך. ועומק הדבר, כי הבגד צריך לכבד את האדם, ומי שהולך עם בגד קרוע או מלוכלך או הפוך, אינו מכבדו, ופעמים שאף מזלזל בו.

איזהו שוטה המקרע את כסותו

ובכן, כשהאדם לומד פעם פה פעם שם, ומגיע עם בגד כזה, אין נשמתו זוכה למעלה זו. ועוד הוא מביא: חז"ל אמרו (חגיגה ג, ב): איזהו שוטה, הלך בבית הקברות והיוצא יחידי בלילה והמקרע את כסותו. שוטה זה מי שבזבז את שנות חייו. הוא היה עסוק בכל מיני דברים ולא עשה מה שצריך. על זה שואלים חז"ל: איזהו שוטה? ומשיבים: הלך בבית הקברות. קברות בלשון רבים, כי אדם כזה צריך להתגלגל בעולם שוב ושוב, ונמצא שיש לו קברים הרבה. והמקרע את כסותו, היינו שהוא עושה את תורתו קרעים קרעים. פעם הוא לומד, פעם אינו לומד. והיוצא יחידי בלילה, היינו מי שיוצא לאחר מאה ועשרים והולך יחידי, בגפו יבוא בגפו ייצא, וזהו כאב גדול. וכבר כתב

אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי. קבל על עצמך עול. **כשהאדם מקבל על עצמו עול, הקב"ה אומר לו: תראה שאתה נעשה כלי לשפע ולברכה.** התפילות שלך ייראו אחרת, השבתות שלך ייראו אחרת. למה? כי נרשמת להיות עבד ה'. אמרת נעשה ונשמע. אל לו לאדם להיות עם ראש קטן ולחשוב על דבר אחד בלבד אם לעשותו אם לאו. רגע אחד! יש הרבה אפשרויות בימינו. הלא יתכן שתתחיל לחיות. עזוב אותי, אין לי זמן עכשיו, אולי פעם אחרת. לא! אל תדחה. מדובר בחיים שלך...

במשנה, בירושלמי, בבבלי, בהלכה, וכן הלאה. היום יש לכל אחד את האפשרות להשתעבד למסגרת שמתאימה לו. וכן יש לציין שיש אברכי כולל לרוב היגיעים על תלמודם שהוסיפו על סדרי הכולל גם מסגרת כזאת. הם ראו ששעות הערב והשעות של בין הסדרים הולכים לאיבוד, והחליטו להצטרף למסגרת נוספת, ומתקיים בהם כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ.

אכן זהו דבר שהקב"ה מנטיח על אודותיו ואומר: אם תעשה כן, יהיה לך טוב.

יום חמישי פרשת משפטים כ"ט שבט תשפ"ד

מתחברים לתורה על-ידי קביעות הגוף והנפש

קביעות עתים לתורה - שיעור ד'

אליו תיכף ומיד, וכיון שכן, ישועתו בכל העניינים קרובה לבוא. עד כאן דברי ה'ישמח משה'.

אמנם כן, היצר הרע אף פעם אינו מרפה, ואף כאן יש שידבר מגורו של מי ששקוע בגשמיות ויש לו כל מיני רצונות, ויאמר: הפלא ופלא! הסגולה היא ללמוד תורה? אלך ואלמד ויתגשמו רצונותיי. הוא ילמד תורה שלא לשמה ויאמר: יש לי ישמח משה! ה'ישמח משה' אומר שכאשר אני לומד, אני קורא אלי את הקב"ה, וכשהוא מגיע אלי, לא חסר לי דבר.

באמת ולא בשחוק

אכן הדבר ברור שאין זה משחק בעלמא, אלא **מדובר במי שלומד תורה טהורה ונקיה.** והאמת שהישמח משה עצמו מסביר בתוך דבריו כיצד הדבר פועל. וכה הוא אומר: האדם נברא עם נשמה והנשמה רוצה אך ורק באלוקות, אלא שהיא קשורה בגוף, והגוף הוא זה שמעורר רצון בלב לדברים אחרים, לתאוה, לכבוד, לממון ולהצלחה מדומה. והנה הקב"ה רוצה שיוכל לשכון בזה העולם, התאוה הקב"ה שתהיה לו דירה בתחתונים, כדאיתא **בתנחומא פרשת נשא**, וזה מה שאירע באמת במתן תורה, כמו שנאמר: וירד ה' על הר סיני. **ואיך הקב"ה יכול לשכון בתחתונים? כשהאדם עוסק בביטול רצונו ובהכנת עצמו להיות כלי ראוי להשראת השכינה.** כיון שהוא נעשה הר סיני, הקב"ה יכול לשכון עליו ואז רצון ה' מתקיים, כי זה מה שהוא רוצה.

קרוב ה' לכל קוראיו

בישמח משה (פרשת נשא) העמיד יסוד גדול בענין לימוד התורה. בתהלה לדוד אנו אומרים: קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, והנה ידוע שהתורה נקראת אמת, כדאיתא **במסכת ברכות** (ה, ב) אמת זו תורה, שנאמר: אמת קנה ואל תמכור. נמצא פירוש הכתוב **שכאשר האדם לומד תורה, הוא מתקרב אל ה'.**

ומבאר שם ככה: **כשהאדם לומד תורה, הוא קורא להשי"ת,** כי התורה וקב"ה חד הם, כי הוא רצונו ורצונו הוא כדאיתא **בכל הספרים,** וכפי שתראה שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה, השכינה עמו. והנה **חז"ל** אמרו **במסכת פסחים** על **הפסוק** ויקרא אלוקים לאור יום שאין הכוונה שקרא לו בשם יום, אלא שקרא לאור כמלך שקורא לעבדיו לבוא לפניו ופקד אותו לשמש ביום - קרייה רחמנא לנהורא, ופקדיה אמצותא דיממא. ובכן, **כשהאדם לומד תורה, הרי הוא כקורא בכיכול להקב"ה שיבוא אליו.**

לכל אשר יקראוהו באמת

מבאר ה'ישמח משה' שזהו פירוש הכתוב: קרוב ה' - הקב"ה מתקרב. לכל קוראיו - לכל מי שקורא לו לבוא אליו. לכל אשר יקראוהו באמת - כלומר, רק למי שקורא לו על-ידי לימוד התורה שנקראת אמת. ומסיים: **אין דביקות יותר גדולה מזה שעוסק בתורה.** נמצא **שכאשר האדם קורא לה' על-ידי שהוא עוסק בתורה, הקב"ה בא**

ה'ישמח משה', שקרוב ה' לכל קוראיו יכול לקרות רק כשהאדם יודע שהמהלך הוא לקרוא לה' שיבוא אליו.

קורא על מנת להרע

נבאר שוב: ה'ישמח משה' אמר שכאשר האדם לומד, הוא כאדם שקורא לחבירו שיבוא לפניו. ובכן, ראיתם פעם אחד קורא לחבירו ואומר לו: בא! בא הנה! הלה שואל: למה אתה רוצה שאבוא? ושוב הוא אומר לו: בא! בא! ואז הלה מתחיל להסתפק - לבוא? לא לבוא? למה הוא רוצה שאבוא אליו? בסוף הוא מגיע אליו, וכיון שהוא מגיע, הקורא נותן לו סטירה*. אין הוא רוצה להודיע לו למה הוא קורא לו, וכיון שהוא מגיע, הוא נותן לו סטירה. והלה כל-כך מתחרט שהגיע.

על הנמשל תחשבו לבד... **היתכן שכאשר האדם חושב בדברים אחרים בשעה שהוא לומד תורה, יתקיימו בו דברי ה'ישמח משה'?** הקב"ה הרי יודע מה אתה הולך לעשות. זה לא נקרא בכלל שקראת לו. לקרוא פירושו שהאדם אומר: אני רוצה לעשות מה שהקב"ה רוצה, אני רוצה שאוכל לשעבד את עצמי אליו, אך מה לעשות שנפשי מושכת לכיוון אחר? ומתוך כך הוא אומר תפילה קודם הלימוד ומתיישב ללמוד בביטול, ואז הוא אומר: **רבונו של עולם! אני רוצה לשמוע מה שאתה רוצה. אני רוצה להתאים עצמי לרצונך. אז זה נחשב שהוא קורא לו.** ורק על זה נאמר קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת.

יחוד נפלא שאין כמוהו

עכ"פ היסוד המבואר בישמח משה, וכן הוא בתניא פרק ה' לכל אורך הפרק, שככל שהתורה נכנסת באדם יותר לעומק, יש לו

נמצא שכאשר האדם לומד תורה אבל רצונותיו נמצאים עכשיו במקום אחר לגמרי... הוא חושב על משהו אחר, הוא רוצה משהו אחר... יש לו באמת דאגות וכל מיני בעיות שהוא רוצה לסדר... **כל דאגה שיש לו לאדם היא בעצם רצון שלא במקומו,** למה? **כי תן להקב"ה לנהל את זה.** הוא עסוק במשהו שאינו צריך להיות עסוק בו. הוא רוצה ללכת לסדר משהו קודם התפילה, אבל הקב"ה אינו מרשה, כי כתוב **בשולחן ערוך** שאסור לעסוק בדברים אחרים קודם התפילה. הדאגה היא שלא במקומה. טיפש! אין לך באמת מה לסדר, לא שאסור לך. **אין שום הגיון לסדר עכשיו מאומה, כי אם תתקרב אל ה', הוא יהיה אתך ולא יהיה לך מה לסדר.** אתה רחוק עכשיו ולכן יש לך כל מיני מחשבות ודאגות.

אומר הקב"ה: **אם תתישב ללמוד מתוך ידיעה ברורה מה אתה רוצה, אתה רוצה להתקרב אל ה'... אתה רוצה שהרצון שלך יתבטל לרצון ה',** אתה רוצה לקחת את כל רצונותיך ולאסוף אותם בחזרה... במקום שיהיו מפורזים אנה ואנה לכל מיני דברים, הוא רוצה לחזור ולקבצם ולהכניסם בתוך הגמרא. הוא רוצה לדעת מה אמר רחמנא. הנה בזה הוא נותן לרצון נשמתו להתגלות. הוא נותן לנשמתו לדבר. אזי **מאחר שהוא עושה אתערותא דלתתא, נעשה אתערותא דלעילא ורצונו של הקב"ה חל עליו,** כי יש לו להקב"ה נחת רוח עצומה, שהרי עשה את עצמו הר סיני כדי שיוכל לשכון עליו. **ואז מתקיים בו קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת.**

אבל אם אין האדם מחפש ללמוד באופן זה, אזי אין הקב"ה יכול לשכון עליו, כי אף בשעה שהוא לומד מחשבותיו ורצונותיו נמצאים במקום אחר לגמרי. כך כותב שם

לרצון ה' רק כשילמד את התורה באופן של קביעות. זוהי התכלית של קבע. או כפי שבעל התניא אומר - היחוד שצריך להיעשות, צריך להיכנס עמוק במוח, עמוק בלב, והקביעות היא תנאי מוכרח לזה.

הקושי הוא נחלת הכלל

ובתפארת ישראל שם על המשנה הוא נותן הוראה ברורה ומעשית איך להפוך את הלימוד ללימוד קבוע, ממה להימנע ומה להוסיף. נראה את דבריו ונראה בס"ד שכל דבריו מבוארים בהרבה מאמרי חז"ל הפזורים במקורותיהם. ובטרם נעבור לדבריו, כדאי להבהיר: אנו כולנו מתקשים עם קיום הוראת עשה תורתך קבע, כפי שתיכף נראה שאף אלו שיש להם קביעות חזקה בלימוד, עדיין מתקשים בזה. ובגלל שאנו מתקשים בזה, איננו זוכים לקיום דברי ה'ישמח משה' ודברי בעל התניא בפרק ה', זהו שורש גדול לבעיות רבות שיש לנו.

הבה נדבר ברור וגלוי - אנו מתקשים הרבה בענין זה, והקב"ה עזר לנו שנתן לנו עצות ומהלכים איך להלחם בזה, שזה לא יהיה באופן החמור ביותר, ושנוכל להתקדם בזה יותר ויותר. מה פשר דבר זה שאנו אומרים שאנו מתקשים הרבה עם זה? הן אנו יודעים שיש הרבה אנשים שדווקא קובעים עתים לתורה ועומדים בזה בכל התוקף! התשובה היא שאם אנו מבינים מה הקב"ה רוצה שיקרה על-ידי הקביעות, אנו מאוד מתביישים עם הקביעות שלנו. הוי אומר: האדם צריך לצאת מהילדותיות שכאשר הוא יכול להראות שהוא כל יום הגיע או כל יום למד או שסיים מסכתא פלונית, זה נקרא שקבע עתים לתורה, כי כל זה טוב ויפה (אולי) לפני שלמד בעל התניא וישמח משה שאז הסתכל על זה כעניין של כמות, שלא להחסיר, אבל עכשיו הוא מבין שלא זוהי התכלית. הכמות

לאדם דביקות יותר אמיתית בהקב"ה, כי בהקב"ה עצמו אין לנו שום השגה, לית מחשבה תפיסא ביה כלל, והאופן היחיד שהאדם יכול לקבל השגה בריבונו של עולם, הוא השגה בחכמה שנתן לנו, השגה בתורה. וכשהאדם מתדבק בהבנה בתורה ובידיעה בתורה, אז הוא נעשה דבוק בה' באופן שום מצוה אחרת אינה יכולה לעשותו. לשון בעל התניא הוא: **כשאדם יודע ומשיג בשכלו** פסק זה כהלכה הערוכה במשנה או גמרא או פוסקים **הרי זה משיג ותופס ומקיף בשכלו רצונו וחכמתו של הקב"ה** דלית מחשבה תפיסא ביה ולא ברצונו וחכמתו כי אם בהתלבשותם בהלכות הערוכות לפנינו, וגם שכלו מלוכב בהם, **והוא יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופינה.**

עשה תורתך קבע

והנה בענין זה שאמר הקב"ה **שצריך ללמוד באופן של קביעות**, כוונתו אינה רק כדי שילמד האדם תמיד, דהיינו החלטה בכמות, אלא גם ובעיקר כדי ששכל התורה יצליח לחדור עמוק באדם, כי הקב"ה רוצה דבר אחד, שתהיה לו דירה בתחתונים, זהו הדבר הטוב ביותר שיכול להיות לנשמה, שהקב"ה יתדבק בה. יודע הקב"ה שכל צורה של עראי שהאדם לומד תורה גורמת לכך שמה שצריך לקרות לאדם על-ידי לימוד התורה, לא יקרה.

ולכן כתוב במשנה באבות (פ"א מט"ו): שמאי אומר עשה תורתך קבע. למה? כי ברגע שהאדם יעשה את תורתו קבע, מקווים ומתפללים שהתורה תתחיל באמת להתיישב אצלו, ואז תשתנה מהותו ופנימיותו תתחיל להתגלות. היא תצליח להלחם עם הלבוש הגופני שאינו נותן לנשמה הטהורה להתגלות. רצונו יתבטל

התוצאה הרצויה, כי הקביעות עתים נועדה לך. אם אנו מבינים שהכמות נועדה לבנות איכות, אנו מבינים שמהלך מחשבה זה צריך להיות כל פעם, ורק אז זה יפעל. דומה הדבר למי שנשכר לחפור בור עמוק באדמה, וכעבור כמה חודשים באים ורואים שהבור לא עמוק מספיק בערך הזמן שהוא עובד כאן. אומרים לו: נדמה לנו שאתה משקר ואינך מגיע לעבודה. מיד הוא מתקומם: אני משקר?! אותי אתם חושדים?! אני בא לכאן כל יום כמו שעון שוויצרי. אני כאן כל יום עם המכונות וכל מה שצריך. שואלים אותו: וכל יום אתה חופר? כאן הוא משיב: תשמע! אני לא כל יכול. לא כל יום אני חופר. לפעמים אני משוחח עם חברים. אבל כל יום אני מגיע לעבודה. אף כאן, אם מחשבה זו למה אתה לומד אינה קיימת באופן קבוע. פעם היא קיימת, פעם לא. אזי איך תרצה שזה יעבוד? וכי פלא הוא שאין זה עובד?!

חוסר ריכוז המוח

והדבר השני שמתקשים בו הוא הריכוז - לאסוף את הכוחות, היינו שהנפש והמוח יהיו כאן על כל חלקיהם. לא שלושים אחוז, לא נכנס ויוצא אלפי פעמים, המוח הולך ושב, אלא האדם כל כולו יהיה נוכח כאן.

אכן אילו היה האדם קובע עתים באופן אמיתי, וכל יום היה חושב קודם הלימוד מדוע הוא רוצה ללמוד, והיה מעורר בלבו רצון אמיתי, ומתוך כך היה מתיישב ללמוד כשמוחו נוכח וכל ההרגשים נוכחים, היה לימודו פועל בו מה שצריך לפעול. אמנם כן, היצר הרע יילחם בו כל הזמן שלא ללמוד באופן זה, אבל אם יתגבר על יצרו וילמד בנוכחות כל הכוחות, זה יעבוד. ואף כי יפיל אותו היצר הרע פעם אחת, יזכור לאן הוא צריך לחזור, לפנימיות ולא לחיצוניות, ויעשה תשובה ויחזור למקומו להמשיך להתדבק בבוראו.

צריכה להביא לידי איכות. האדם צריך ללמוד כל יום באופן קבוע כדי שהתורה תתיישב בו ותיהפך לחלק ממהותו. ואם הוא קבע עתים ולמעשה זה לא קרה לו, הרי זה מעורר קושיא עצומה. משהו לא עובד כאן.

כשאתה מתקשר למי שמכר לך מכונת כביסה וטוען שזה לא עובד, דבר ראשון הוא שואל אותך: חיברת אותה לחשמל? לחצת על כפתור ההפעלה? ואם אתה אומר שעשית ככל הכתוב ועדיין אין המכונה עובדת, הוא אומר: משהו משונה כאן, המכונה צריכה לעבוד. מאוד משונה, אני כבר שולח מישהו שיבדוק אותה. והוא שואל אותך שלוש פעמים אותן שאלות - אתה בטוח? אולי תבדוק עוד פעם? - - - מה הפשט? כי המכונה בנויה באופן כזה שכאשר יחברו אותה לחשמל וידליקו אותה כמו שצריך, היא תתחיל לפעול.

קביעות עתים היא מהלך שצריך לפעול באדם, ואם אינו פועל, זה מאוד משונה. ולכן צריכים אנו להכיר בכך שאנו מתקשים בזה. אנו מתקשים בזה באופן נורא.

חוסר זכירה לשם מה לומדים

ונבאר יותר בשפתינו: בעיקר המון העם מתקשה בשני דברים הנוגעים לקביעות עתים: האחד, שכל יום מחדש ישריש בלבו מדוע הוא לומד. הדבר הזה חסר. כי אם האדם אומר: כן, כתוב בספרים, דביקות, קרבת אלוקים, שואלים אותו: טוב, כך כתוב בספרים, ומתי אתה חושב על זה? ואז אומר: כן, אני משתדל... נמצא שאפילו נניח שהוא באמת מגיע כל יום ומנצל שמונים אחוז מהזמן, אבל לחשוב מדוע הוא לומד, את זה הוא עושה רק בראש חודש, או ביארצייט של צדיק הרשום בפנקסו.

וכיון שחלק זה חסר, פשוט לנו מאוד מדוע הקביעות עתים אינה מביאה את

האוכל או עוסק במלאכה בשעת לימודו, הלא זה מעשה בארדיטשוב, כאותו שאמר עליו ה'קדושת לוי' זיע"א שאפילו בשעה שהוא משמן את גלגלי עגלתו הוא לומד. אכן יש מי שהחליט בלבו ללכת במהלך זה כל ימיו, והיינו שבעצם הוא אוכל ועוסק במלאכה כל הזמן, ותוך כדי כך הוא גם לומד. מה שאינו קולט הוא שה'קדושת לוי' ביקש רק ללמד זכות כלפי שמיא, אבל כלפי האדם עצמו, השאלה הנשאלת היא: אם עכשיו אתה אוכל, מתי אתה לומד? שאלה פשוטה. אה!!! אתה אוחז כמו ה'קדושת לוי' - אם כן תן לי להבין, שיהיה ברור, אתה אוכל כל הזמן. יפה מאוד. כשתגיע לשמים וישאלו אותך אם קבעת עתים לתורה, לא תוכל לענות עליה, ורק כשישאלוך מה עשית כשאכלת, אז באמת יהיה לך פתחון פה, כי תאמר שהצצת אז מדי פעם באיזה ספר או ששמעת איזה קול נעים תוך כדי אכילתך, של מדברי דרשות ומזמרי זמרים.

קבע פירושו שהאדם כשהוא לומד - הוא לומד. באמצע הלימוד לא אוכלים. הדבר פשוט, אלא שהאדם מלמד על עצמו זכות בכל מיני הבלים, וכך נמנע ממנו מה שהתורה יכולה לעשות מן האדם.

שלא ללמוד מתוך פיזור המחשבות

ה'תפארת ישראל' ממשיך: "ובין עראי של המחשבות, לחשוב בדברים אחרים בשעה שלומד. ואין לך דבר שמרטט ומבלה ההשגה והשכל והזכרון כפיזור המחשבות".

וזהו בעצם המצב שבו אנו נמצאים, ואז המוח פועל באופן שטחי, ולכן דומה האדם למי ששמע פעם משהו באמצע שינתו. נדמה לי שפעם שמעתי כזה ווארט - אומר האדם. הכל זכור לו מטושטש. והדבר נובע

אלה הם שני הדברים המונעים מקביעות העתים לחולל באדם מה שהיא צריכה לחולל בו. והדבר נוגע לכל יהודי ויהודי, כי החיוב לקבוע עתים הוא גם לבעלי בתים וגם לאברכי כולל. כל אחד מחויב לקבוע עתים. החילוק הוא רק כמה שעות ובאיזו צורה, אבל זה ברור שהמהלך הוא **שהתורה צריכה לחלחל בו עמוק מאוד.**

כעת נראה את דברי ה'תפארת ישראל'. ה'תפארת ישראל' בא ללמד איך לגרום לנפש להיות נוכחת בעת הלימוד, והיינו שהקביעות תהיה נפשית, קבע לאפוקי עראי, ומונה חמשה ענינים של עראי שמפריעים לתכלית. וכאן המקום להדגיש **שהחילוק בין קבע לעראי הוא לגבי שני הדברים, הן לגבי חלק הריכוז שצריך לא רק שהמוח לא יפנה לדברים אחרים, אלא גם שהנפש תהיה נוכחת כל כולה, ובין לגבי החלק שיזכור באמת מדוע הוא רוצה ללמוד, כי אם האדם אינו נוכח כאן כלל, בכלל לא נוגע אם הוא רוצה לחזור בתשובה, כי אפילו את שמו אינו יודע, וכשאתה שואל אותו אם אתה רוצה לחזור בתשובה, הוא שואל אותך: מי? כשיש קביעות, היינו כשהאדם נמצא כאן, אז אתה יכול לעבוד על שני החלקים.**

שלא ללמוד מתוך עצלות הגוף

אומר ה'תפארת ישראל' שהראשון מחמשת הכללים הוא עראי ועצלות הגוף, ובלשוננו: "שלא תלמוד דרך עראי, בין עראי ועצלות הגוף דהיינו דרך שכיבה, או יושב פרקדון, ידא אפוטא דרגא לשינתא (פסחים ק"ב, א - המניח ידו על מצחו ומשעין את ראשו עליה, סגולה הוא להירדם) או לטמון ידו בצלחת בחורף, וקרו ליה בר מיחם תנורא (פסחים מט, א), דכולן מיישנים המחשבות לבלי להבין הדבר יפה, וכל שכן לבלי לאכול או להתעסק במלאכה בשעת הלימוד".

שיראה מה עובד אצלו... הוא יודע בדיוק מה צריך לקרות ואז הוא משתמש בכל מיני עצות לראות מה עובד אצלו ומה לא... היה מבין שזה מה שגדולי ישראל עשו. מה הרב וואזנר זצ"ל עשה? מה שאר גדולי ישראל עשו כדי להצליח להתרכז?

אמנם זה פשוט וברור שהאדם זקוק לחלק השני, החלק של מסייעין אותו, כי בלי סיוע מן השמים, אין לו לאדם סיכוי להצליח. השאלה היא רק מה נקרא בא ליטהר. הכלל הוא שבא ליטהר הוא תמיד באותו עניין של מסייעין אותו. אם האדם מתמודד עם ראיות אסורות, מה הוא צריך לעשות כדי שייחשב כבא ליטהר? האם הוא צריך לחגור את עצמו בשני אבנטים? לא! זה הרי לא מאותו ענין. כדי להיות בא ליטהר, הוא צריך לעשות גדר וסייג. אם אתה הולך בדרכא אחרינא ואתה מבין שזה רק בגדר בא ליטהר, אזי מתקיים בך מסייעין אותו בענין זה. אף כאן, הבא ליטהר צריך להיות ממין הענין.

להימנע מדברים הגוזלים את הנפש

ושוב, הבה נסכם: הבעיות שאינן נותנות לנו להתדבק בתורה, הן שתיים: אחת, מה שאין אנו מזכירים לעצמנו כל פעם מחדש מדוע אנו לומדים, והשניה, מה שאיננו זוכרים שעלינו להביא את המוח והנפש שיהיו נוכחים כאן לגמרי. ולכן אתה צריך להיות בא ליטהר בעינים. אתה מוכרח למצוא עצות מעשיות שעשויות להועיל להן.

כל מי שכבר טעם פעם טעם בתפילה או בשבת, כבר החליט בלבו איזה דברים אינו עושה לא לפני התפילה, לא לפני שבת, ולא בשבת עצמה. וכל כך למה? כי הוא יודע שהוא עתיד לשלם על כך מחיר כבד בנפשו ולא יוכל להרגיש את הטעם

מכך שמעולם דברי התורה לא הגיעו אליו קרוב. תמיד היה רק סביב הלימוד. הוא בא ממשפחה שלומדת, הוא נמצא בסביבה שנשמעת בה קול תורה. כל הדברים הנפלאים יש לו חוץ מהלימוד עצמו. הוא יושב בשיעור מאוד חשוב, אבל המוח אינו שקוע שם.

הקול מעורר הכוונה

"ולכן תקנה לזה שילמוד בקול, שעל ידי זה יתפורו שאר המחשבות. ומלבד זה, הלימוד בקול עושה רושם בנפש טפי ונשאר יותר בזכרון, והכי נמי אמרינן (עירובין נג, ב; נד, א) בהאי תלמיד דהוה גרס בלחישא, לאחר ג' שנים שכח תלמודו".

שם המעשה היתה שברוריה אשת רבי מאיר בעטה באותו תלמיד והוכיחה אותו על שלמד בלחש. ושם הגמרא מביאה הדרש: כי חיים הם למוציאיהם - למוציאיהם בפה. אכן האדם צריך להסכים לעשות את זה, ולהלחם עם עצמו, עשר דקות, רבע שעה, שיוציא מפיו כל מילה בקול רם. כשהאדם לומד בקול ומתרגם כל מילה, הוא מכריח את מוחו לחשוב בדברי הגמרא ולא בשום דבר אחר.

כן ידוע שהגרי"ש אלישיב זצ"ל היה לומד כך. על אף שהיה לומד לבד בלי חברותא, היה מסביר כל דבר כאילו יושבים לפניו תלמידים. אחד סיפר לי שפעם ראה את הגרי"ש כשהוא לומד בנעימות ובקול ומפרש כל מילה, ופתאום תקפה אותה תשוקה עזה ללימוד התורה, ולא יכול היה להתאפק. הוא נכנס לבית מדרש קרוב ולמד שעתיים ברציפות. אכן ככל שהאדם יותר גדול, כך הוא קולט יותר טוב מהי הדרך להתחבר אל הלימוד.

אילו היה האדם מבין שהדרך היחידה להתחבר היא על-ידי עצות פשוטות, היינו

לכן אמרו **חז"ל** שבשבת צריך שירגיש האדם כאילו כל מלאכתו עשויה. אין זה גזירת הכתוב, אלא הקב"ה אומר כך: בא נקיים את השבת, בא ואגיד לך איך. זה לא יעבוד אם לא יהיה אצלך כאילו כל מלאכתך עשויה. ובכן, יהודי ירא שמים מתחיל מיום חמישי או שישי בבוקר להרפות מעוד ועוד דברים כדי שנפשו תוכל לבוא בשלימותה אל השבת.

"וכן אמרינן נמי (ירושלמי שקלים פ"ז ה"א), דלא הוה ידע להשיבו על שאלתו מדהוה סמיך אפלטירא (לא היה פרנסתו מוכנת לו). ואמרו עוד (עירובין סה, א), שמעתתא בעי צילותא".

התרגשות יתירה פוגעת בריכוז

וכאן מוסיף ה'תפארת ישראל' דבר נפלא: "ולא די מחשבת יגון, אלא **אפילו מחשבת שמחה יתירה ג"כ מזיק לשכל ולזכרון** מה שלומד אז, וכדאמרינן (ביצה כא, א) אני היום סמוכני באשיות ובעא מנאי מלתא דבעי טעמא".

אכן כן, כשהאדם מרוגש מדי בגלל איזה דבר משמח, אינו יכול להתרכז. יכולים לראות ילד או בחור בישיבה כשגן דודו מתחתן, ואפילו שני בשלישי, כיון שהוא יודע שהוא הולך להשתתף בחתונה, מתחילת היום כבר אי אפשר לדבר אתו. **כאשר ההרגשים שולטים יותר מדי על האדם, אין מחשבותיו מסודרות. מתי הן כן מסודרות ופועלות כהוגן? כשיש לו לאדם ישוב הדעת.**

בחוקותיך אשתעשע לא אשכח דבריך

"אולם השמחה בדבר עצמו שלומד, הוא הוא המחזק כח השכל והזכרון, כמו שכתוב בחוקותיך אשתעשע, רוצה לומר כשיהיה לי למודי לשעשוע ונחת, אז לא

שהוא יכול להרגיש. הוא מגיע לבד למסקנא שעדיף לו לדבר עם פלוני בענין שהוא רוצה לדבר אתו אחרי התפילה, כי אם ידבר אתו קודם התפילה, מוחו לא יהיה כאן בשעת התפילה. למה? כי כבר טעם את התענוג כשמוחו היה עמו בתפילתו, וכבר טעם את הצער כשמוחו לא היה עמו בתפילתו, ואמר לעצמו: כמה זמן אני צריך לחזור על הטעות כדי לקלוט שלא חוזרים על אותה טעות מאה פעם? זה הרי החילוק בין הטיפש והחכם. הטיפש חוזר תמיד על אותה טעות, החכם עושה כל פעם טעות אחרת. למה? כי הוא מבין - כאן צריך לשנות.

על כן אמר לנו ה'תפארת ישראל' שהכלל הראשון בעשה תורתך קבע הוא - **שב באופן של קביעות, תהיה כאן לגמרי, שהמוח יהיה כאן, שהמחשבות יהיו כאן,** וכדי שבאמת יתאספו כל המחשבות הנה, **עליך ללמוד בקול.**

דאגה משכחת את הלימוד

ממשיך ה'תפארת ישראל': "וביותר מזיק **לזכרון מחשבת הדאגות,** כמו שאמרו **חז"ל** (סנהדרין כו, א) מחשבה מועלת לדברי תורה, ופירש **רש"י** (בפירוש הראשון) דאגה משכחת הלימוד".

וסיבת הדבר, כי היא גוזלת מוח ונפש. **האדם יכול לשים לב שכאשר הוא מודאג מאיזה ענין, לא רק מוחו בורח, אלא גם נפשו אינה נוכחת.** הוי אומר: הוא מרגיש מחובר לדבר שהוא דואג עליו - יהיה ככה, יהיה ככה... אין הוא יכול לקיים את השבת כשהוא מודאג, זה לא יעבוד. מי שיושב לביל שבת ומנגן רחם בחסדך וחושב על חשבון הבנק שלו, איני יודע אם צריך לומר א גוטן פורים או משהו אחר. א גוטן שבת בוודאי לא. אין האדם מחובר עכשיו אל השבת, כי נפשו אינה כאן. אם נפשך אינה כאן, אף נשמתך והנשמה היתירה שלך אינן כאן.

לולי תורתך שעשועי

וכאן כדאי להבהיר שאילו היינו מבינים דבר זה כלפינו וכלפי בנינו, יכולים היינו להציל אנשים משאול תחתית. כפשוטו ממש. ונסביר למה: **כי כשהאדם מאסף את חלקי נפשו ולומד ידיעה של תורה מתוך נחת וישוב הדעת ושמה במה שהוא לומד** כדברי ה'תפארת ישראל', **המציאות היא שהוא משתעשע עכשיו, ודבר זה מביא לו תענוג גדול מאוד, שמחה עמוקה.** לא סיפוק בעלמא. היום פועלים הרבה לבנות סיפוק חיצוני של לימוד - תסתכל! סיימת מסכת שלימה. תראה! התקדמת. זה נכון, כי אי אפשר להגיע למעלה מבלי להתחיל מלמטה. והרי זה כענין מתוך שלא לשמה בא לשמה, וכפי שהרמב"ם כתב בהקדמת פרק חלק שצריך לדבר עם האדם לפי דרגתו. לילד בן חמש צריך לתת סוכריה, לבחור בן י"ג יש שצריך להעניק לו כבוד. אכן כן, הרמב"ם מדבר על הבעיה הזאת. צריך לתת לכל אחד פרס לפי המושגים שיש לו. אבל אי אפשר לעצור שם.

עליך להבין ככה - כשהאדם משתעשע במה שהוא לומד... הוא הגיע לכאן עם מצב רוח טוב ועם כל הרמ"ח והשס"ה ורוצה להבין את דברי הגמרא - מה כתוב כאן? תן לי ללמוד, תן לי להבין... אפשר הרבה פעמים לראות בחורים ביום הראשון של הזמן. הם מגיעים שוקקי חיים עם גמרות חדשות שעכשיו יצאו מהדפוס ועם מחברות חדשות לכתובת חידושי תורה ולומדים יחד חברותות חברותות בקול תורה ובנעימות. הם כל-כך מרוממים, הם כל-כך משתעשעים עם התורה. וסיבה יש לדבר, **כי המקום העמוק ביותר של האדם זה מוחו, וכשאתה נוגע בו ומכניס בו ידיעות התורה, אתה מזין אותו וממילא הנפש מרגישה מאוד מרוממת.**

אשכח דבריך. ועל כל אלה אמר, עשה תורתך קבע ולא עראי".

זהו הראשון מחמשת הכללים, **שלא יהיה עראי הגוף, ובעיקר שלא יהיה עראי השכל.** ונסכם מה שלמדנו עד כה: האדם מתחיל לקלוט שהוא צריך להיות בעל הבית על נפשו. ואע"פ שאינו מרגיש שהוא כבר במדרגה שיוכל להשליט את מוחו על לבו כאיזה גדול בישראל, מכל מקום הוא מתחיל לקלוט שהוא צריך לכוון לכך, אחרת, לא קיבל על עצמו עול תורה.

סוף מעשה במחשבה תחילה

הבה נדבר ברורות: **עול תורה פירושו שלימודו משעבד אותו, כי הוא יודע שעכשיו לא יוכל לעסוק בדברים אחרים.** כל אדם שהוא רציני (או די רציני) לדבר שהוא עושה, יודע שבזמנים האחרים הוא חייב לעשות הכל כדי שבבוא הזמן שבו הוא צריך לעשות מה שהוא עושה, זה יתבצע באופן הטוב ביותר. למשל, בעל תפילה בראש השנה יודע שהוא צריך לשמור את קולו כמה שבועות קודם ראש השנה, וכבר מאז הוא מסתובב עם הצעיף כרוך סביב צווארו. כמו כן הוא נזהר שלא למעט בשינה ושלא לעבוד מדי קשה, כי הוא יודע שזה יכול לפגוע בקולו. ומדוע הוא עושה כן? כי חשבונו פשוט מאוד. הוא אומר לעצמו: אם אעשה מה שאני רוצה בשאר הזמנים, כשיגיע הזמן, לא יהיה לי עם מה לעבוד. כך הוא סדר העולם. ואם לא קלט זאת ולא נזהר בשאר הזמנים, בוודאי לא יצליח.

ובכן הא"ב שה'תפארת ישראל' אומר לנו בענין עשה תורתך קבע הוא: עליך להתחיל להבין שנפשך היא הגורמת העיקרית שהתורה שאתה לומד תוכל להיקלט אצלך, שתוכל להבין ולזכור אותה, וכשלא תהיה לך נפש, זה בוודאי לא יקרה. מאה אחוז.

בימינו אינה נכונה. אנו אומרים רק **צריך לקחת זאת בחשבון ולמצוא את הדרך להשלים את זה**. דבר ראשון צריך לדעת להגדיר את המציאות.

ילד שמרגיש מאוד לא נעים, אם מפני שאינו מבין מילה אחת ממה שלומדים, אם מפני שצעקו עליו, אין לו עכשיו את היכולת להגיע למצב של שעשוע, וכשעוברים עליו כמה ימים כאלה, קורים שני דברים: האחד, שאינו מבין מה העולם רוצה כאן והוא נעשה מתוסכל² ושבור, והשני, שמתפתח שנאה.

להשלים את החסר

ושוב, איננו אומרים צריך לשנות סדרי בראשית. אנו אומרים רק שכאשר יודעים להגדיר את הבעיה ומבינים אותה, יכולים לפעמים לקחת את הילד ולשבת אתו במקום שקט, מקום שאנו, ועם איש חביב ונעים שיחה... אני יודע מה אני רוצה לעשות, אינני רוצה לשנות את העולם, אני רוצה לעזור לילד הזה, אני רוצה לצאת עם הילד לכמה שעות ואני יודע בדיוק מה אני רוצה ללמד אותו עכשיו. המטרה שלי עכשיו איננה שיקבל ציון גבוה במבחן... יש שהאדם חושב - פשוט! הוא קיבל תשעים אחוז. אני חייב להראות את זה לאביו. אבל מאוד חיצוני הוא זה, סיפוק בעלמא. כשהאדם דוגל בגישה פנימית, הוא יודע שהוא צריך להגיע למהלכו של ר' פרידא. מהלכו של ר' פרידא הוא שהילד הבין משהו, הילד הוסיף משהו. עוד פעם הבין ועוד פעם הוסיף. **הרוגע, השלווה, הנחת, הרוח, כל אלה עוזרים לנפש להיות נוכחת כאן**. הנפש חייבת להיות כאן נוכחת, והרבה פעמים אינה יכולה כשיש רעש מסביב. **רק כשעושים את התורה קבע, יכולים להגיע לשעשועים**

דא עקא שבדרך כלל איננו עושים זאת, כי יש פיזור המחשבות ויש הרגשים לכאן הרגשים לכאן. אנו מכריחים את עצמנו לשבת עם הגמרא, אבל **שהאדם יהיה עם כל הרמ"ח והשס"ה ויאמר את דברי התורה בפיו וישנן אותם ויזכור אותם... ומתוך הבהירות שתהיה לו, יהיה לו תמיד איזה דבר חידוש שיבין וירגיש**, כי כשהאדם לומד דברי תורה כשנפשו נוכחת לגמרי, הוא נעשה ממילא שומע ומוסיף. וכשהוא מחדש משהו, נשמתו מאירה. ואח"כ הוא רוצה לזכות לזה שוב, וככל שיזכה לו יותר פעמים, כך ירצה יותר עוד ועוד. **ואז אין נפשו מחפשת דברים אחרים, כי הנפש אין לה צורך אמיתי לדברים אחרים**. רק אם האדם מתקרב ואינו קובע עתים, אלא לומד פעם בכמה ימים, אז הוא מתרחק, ומתקיים בו אם תעזבני יום יומיים אעזבך.

צרתם של בני הנוער בימינו

בימינו אחת מהבעיות הקשות שקיימות עם הנוער היא שהרבה מהתלמידים אין להם את המסגרת שיכולה להביא אותם לאתו שעשוע. הוי אומר: כשאתה מקבץ שלושים בחורים בכיתה אחת, בעלי הכשרון ובעלי המוח החזק, יכולים להתגבר בקלות על כל מה שקורה מסביבם, ויחד עם כן אין להם את הלחץ שמישהו יעקוף אותם וילך לפניהם כי הם המהירים ביותר, ומטבע הדברים כולם גם רוחשים להם כבוד שהרי הם נקראים בחורים חשובים, וכיון שכן, הם יכולים להכניס את כל כוחות נפשם בתוך הלימוד ולהתחבר אליו. אבל כל הבחורים האחרים, אולי חמישים אחוז מכלל הכיתה, אולי קצת פחות, אינם בכלל הזה ואי אפשר להביאם למצב של השתעשעות עם התורה כדברי ה'תפארת ישראל'. זו המציאות. איננו אומרים שצורת הלימוד עם התלמידים

ורצון, הוא מבין שכדי להיות בא ליטהר, נדרש ממנו לברר מה הוא יכול לעשות בשביל זה. וחלק מהדברים כבר ראינו כאן בתפארת ישראל. א. האדם אומר לעצמו: מה מפריע עכשיו לנפשי? אני מוכן להגיד לריבונו של עולם כל מה שיושב לי במוח ובלב. אכן כן, כשהאדם בא לקיים השלך על ה' יהבך, הקב"ה שואל אותו: מה יש לך? כשהאדם בא להפקיד משהו אצל השומר, השומר אומר לו: טוב, בא נרשום. אתה רוצה להפקיד כך וכך כסף. יפה. מה עוד? אמור לי. פעמים שלוקח כמה ימים עד שהאדם מוכן להוציא כל מה שדוחק לו על הלב. אה, עכשיו אתה צריך לדעת לתרץ אותם. דבר פלוני?! מה אני צריך להיות מודאג ממנו עכשיו? היום טוב לי? יפה! בעוד עשרים שנה, הקב"ה כבר יעזור. לחינם אני נושא אותו בלבי. מצוין, את זה כבר השלכתי. ועכשיו לדבר פלוני... כך הוא הולך ומשליך מלבו דבר אחר דבר.

עכשיו ישיר איזה ניגון וינסה להיות רענן, ועכשיו ילמד בקול. תעשה הדברים האלה! אתה בן אדם רציני? - **עשה תורתך קבע!** **אתה צריך לעשות. ויחד עם כן תתפלל אל ה' שיסייע אותך**, ואז יוכל להגיע אל היחוד שבעל התניא מדבר עליו, לקרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת.

ולסיום: כמו שפירש ה"ישמח משה" שהכוונה למי שלומד תורה, שאז הוא קורא לה' שיבוא אליו, יכולים בוודאי לפרש גם שהכוונה **למי שמבקש מה' שיוכל ללמוד - לכל אשר יקראוהו באמת. הוא קורא שיוכל לקרוא באמת.** זה מה שהוא מבקש. על זה אומר דוד: קרוב ה'. הקב"ה יתקרב אליו. עם **תפילה כזו יחד עם ההשתדלות הנ"ל באופן של קביעות, יכול האדם להתקרב לאט אל ה' ויתקיים בו באמת קרוב ה' לכל קוראיו.**

בתורה. זה מחזק את השכל, זה מחזק את הזכרון, זה מחזק הרבה מאוד דברים.

פיזור המחשבת מבלה את המוח

רואים מתוך דברי ה'תפארת ישראל' שמוח האדם אינו נשאר באותו מקום. **אם אתה לומד במצב של פיזור המחשבות, לא זו בלבד שאין מוחך מצליח להתקדם הלאה, אלא הוא גם נהרס ונעשה כברזל המעלה חלודה.** וכל כך למה? כי **אתה הולך ומגרע מכוחות המוח שלך. זה מרטט ומבלה את המוח כמכונה שהורסים אותה בידיים, וכך המוח הולך ונחלש.**

יכולים לראות אצל נער שמתמודדים אתו, נער בן חמש עשרה, שמה הוויכוח הראשון שיש על אודותיו בין ההורים או המורים או המומחים? שני צדדים אחד יש. צד אחד טוען שאין לו בעיה אמיתית בלימוד, אלא בעיה רגשית יש לו והיא זו שלא נותנת לו ללמוד. והצד השני טוען: לא!!! יש לו בעיה בלימוד, בעיה בריכוז המוח או בקריאת האותיות.

והאמת ששתי הבעיות תלויות זו בזו, ובדרך כלל שתיהן קיימות, קצת מזו וקצת מזו, ולענין השאלה מי הגיעה ראשונה וגרמה לשניה שתבוא - אין התשובה ברורה. זה מה שכתוב בתפארת ישראל, ואצל המבוגרים שיודעים כבר להסתיר את המתחולל אצלם בפנים, קורה ממש אותו דבר. הבעיה האחת גורמת לשניה שתבוא. יש לו דאגות, יש לו הרגשים, יש לו קנאה ויש לו שנאה, ועכשיו באמת אינו יכול להתרכז. אבל זה לא קרה ביום אחד. זה אצלו ככה מזה עידן ועידנים, ולכן אינו יכול לעשות את תורתו קבע.

אכן אם יש לו לאדם סבלנות ורצינות

יום ראשון פרשת תרומה ב' אד"ב תשפ"ד

לומדים באופן המועיל להבנת וזכירת הלימוד

קביעות עתים לתורה - שיעור ה'

האדם למצוא לעצמו מקום שאין בו דברים המפריעים ומבלבלים את המוח.

"רק יהיה לו מקום התבודדות והשקטה ללימודו, דזה מועיל מאד להבנה ולזכרון בעזרת השי"ת".

הי גולה למקום תורה

אכן צריך לשים לב לזה. יש שהאדם אומר לחבירו הלומד אתו בחברותא: היום אני צריך לשמור על הילדים בבית ולא אוכל לבוא לבית המדרש, אכפת לך לבוא אלי הביתה ונלמד ביחד במקום בבית המדרש? וכן יש הרבה מקרים הדומים לזה, ורואים שאין זה מצליח, כי הנפש אינה קיימת והקביעות אינה קיימת. **ועל האדם לדעת שכדאי ללכת אפילו מהלך רחוק כדי לשבת במקום שיש בו מנוחת הנפש, כי רק כך לימודו יחדור עמוק בנפשו.**

הן כן מספרים **חז"ל** (חגיגה ה, ב) על רב אידי שהיה הולך שלושה חדשים מביתו כדי ללמוד אצל רבו יום אחד, ואז היה חוזר מיד לשמח את אשתו בחג הסוכות, וקראו לו בר בי רב דחד יומא, ויש שישאל האדם: מה עם הוי מחשב שכר כנגד הפסד? האם הוא הרוויח כל-כך הרבה באותו יום שהוא למד, שהיה לו כדאי לבזבז חודשים של נסיעה?! מה עם הביטול תורה? מה עם הטרחה? מה עם הנפש? אבל חז"ל מלמדים לנו יסוד זה, **שאם בסוף, לאחר כל טלטולי הדרך, כשילמד ידיעות בתורה, הן יחדרו עמוק בנפשו, הרי זה כדאי.**

מקום למנוחת אהבה

בשיעור הקודם בענין **קביעות עתים לתורה**, דיברנו על המושג של קביעות הנפש בתורה, וביארנו שקביעות עתים היא דרך **שעל ידה יתחבר האדם לחכמת התורה**, והמהלך הוא **שיהיה האדם נוכח לגמרי**, וכלשון בני אדם - כל העולם מת כשהוא יושב ולומד. **מוחו ולבו נמצאים כאן בשלימות.**

ובכן, עלינו להמשיך בדברי **ה'תפארת ישראל'** שהם כללים נפלאים ומעשיים שמועילים לאדם לעשות תורתו קבע, ובוודאי צריך להקדים שוב שהם רק מצד **בא ליטרה. הצלחתו האמיתית של האדם תלויה אך ורק בסיוע שהוא מקבל מן השמים**, אבל בשמים רוצים לראות **אם הוא באמת בא ליטרה**. והנה בתפארת ישראל ראינו שהוא מביא חמשה כללים בעשה תורתך קבע, והראשון כבר ראינו בשיעור הקודם ועיקרו **שיאסף את מחשבתו**, וכעת נעבור אל הכללים הבאים.

השני: **"יש ג"כ במשמעות מילת קבע ענין מנוחה**, רוצה לומר **מנוחת הנפש, שלא ילמוד במקום המולה** ממדברים רבים או קול דופק או שאר ענין מרעיש, **שכל אלו משביתים ההבנה והתפיסה והזכרון"**.

יש שרואים בני אדם שלועגים מאחריים שהרעש מפריע להם. מה אכפת לך שיש כאן רעש? אתה תמשיך הלאה. אמת נכון הדבר שהאדם צריך להתרגל שלא כל דבר קטן ישביתו ממלאכתו, אבל לכתחילה על

מגיעים לשם עוד זוג ללמוד בחברותא, ודווקא בגלל שהמקום שקט, שומעים כל מילה היוצא מפייהם והדבר מפריע ביותר. הילד מנסה להקשיב לדברי רבו ואינו מצליח כי הללו מסיחים את דעתו בכל עת. כראות כן האברך, מה הוא עושה? הוא קם עם הילד ועובר אתו למקום אחר.

ובכן, על האדם להבין שהוא הוא אותו ילד, ואע"פ שהוא מתגבר על הרעש ועל שאר מסיחי הדעת, סוף כל סוף הוא לוקח את כוחות נפשו, ובמקום להשקיעם בתלמודו, הוא משקיעם בהתגברות על מסיחי הדעת. שים לב לכך, שים לב ששלושים אחוז מכוחות נפשך מושקעים עכשיו בדברים אחרים. על האדם לומר לעצמו: אני חייב להשיג לפי כל הכוחות שלי. זהו ההשתדלות שלי. **אני צריך ללכת למקום שהאוויר בו מועיל ללימוד לריכוז המוח.** הן דיברנו כבר בשיעור הקודם שחוסר הריכוז הוא אחד מהמעכבים הגדולים ביותר להתחבר אל ה', ונמצא שכאשר האדם לומד במקום שיש בו דברים המרעישים ומסיחים את הדעת, אינו יכול להתחבר אל ה'.

כמה אנו צריכים להודות להקב"ה על היכלי התורה שמתרבים בימינו... ולא מפני שהם מספקים לנו נוחות, אלא מפני שבסוף הם מביאים אלוקות, כי כך הלומדים יכולים ללמוד ברצף בלי להפסיק ובלי להסיח את הדעת תוך כדי הלימוד. בהרבה מהיכלי התורה תלוי דף גדול על הקיר שאוסרים להביא כאן טלית ותפילין ואוסרים לאסוף כאן צדקה. כאן לומדים. חייבים לעשות כן, אתה יודע למה? כי **בסוף אתה צריך להתדבק בה', ונפשך צריכה להיות כאן כל כולה כדי שזה יוכל לקרות.**

רעש פנימי כרעש חיצוני

האמת שהדבר נוגע גם ללומד בכולל, כי ידוע שהלחץ הוא ההיפך הגמור

אכן קצת מקור הוא לנסיעה לצדיקים, וצריך לדעת מזה כי זה מאוד נוגע. האדם טורח ומפסיד זמן ומתעייף, אבל הוא יודע בדיוק מה הוא צריך, הוא צריך לקנות יראת שמים, הוא צריך להתקדש ולהיטהר ולהתעלות ולקבל רצינות אשר תשנה אותו מבפנים, ולכן הגם שסדר יומו מתבלבל וסדר שינתו מתבלבל, כדאי הוא לו. יש שהאדם רטון: שילמתי מחיר מדי יקר עבור נסיעתי. אכן על האדם לעשות חשבון הנפש, כי יתכן שלא הבין מראש מדוע הוא נוסע, ונסע בגלל סיבות אחרות לגמרי, כפי שמצוי אצל המון העם... הוא נוסע בגלל חברים, הוא נוסע בגלל לחץ חברתי... ויש שזה נקרא שהוא נוסע למקומות הקדושים ולמעשה הוא נוסע כי אין לו כח להיות בבית.... ואז הוא רואה ששילם מחיר גדול מדי, ולא היה הדבר כדאי, ואף הצדיקים עצמם לא החזיקו מנסיעה כזו.

אך מצד שני קיים היסוד הנ"ל שהאדם יודע באופן ברור שכאשר הוא לומד בחברותא, כדאי לו ללכת לבית כנסת פלוני. לוקח לו עוד עשר דקות כדי להגיע לאותו בית כנסת, אבל הוא יודע ששם הוא יכול לשבת וללמוד במנוחת הנפש. אין הוא צריך שעל אותו שולחן שהוא לומד, יישב עוד אחד וישחק עם כוס הקרטון שלו ויתלוש ממנה פיסות קרטון; אין הוא צריך שבאמצע הלימוד יתקיים מניין מעריב ויצטרך אז ללמוד בלחש או לצאת החוצה; אין הוא צריך שבבית המדרש שבו הוא לומד תהיה קליטה לפלאפונים וכל כמה רגעים יקטע אותו שיר אחר הבוקע מכיסו של אחד הלומדים. האדם שואל את עצמו: מהו המקום שבו אני יושב ולומד? האם הוא מקום שיש לי בו ישוב הדעת?

אין מסיחין בשעת הלימוד

הדבר מצוי כשאברך לומד עם ילד כל ערב בבית כנסת קטן ושקט, עד שיום אחד

אתה הרי רואה עד כמה הוא שומר על הגמרא שלא תתקמט בצדדיה, וכמה הוא כועס עם נשפך עליה קפה? אם רוצה אתה, יכול אתה לומר לאדם: קח שולחן ערוך דפוס ישן עם המילים הקטנות והמקוטעות, כן, מותר לך להתאמץ קצת ולהתייגע בתורה. השאלה היא רק מה תהיה עם נפשו. בימינו הלא אכשר דרא וכל אחד יכול לקנות לעצמו ולבניו ספרים חדשים ממנהדרות חדשות ומנהדרות.

והאמת שהגבול דק, כי האדם יכול להשתמש עם כל אלה לספק לעצמו נוחות, ומתוך הנוחות לבוא לידי עצלות. אבל ה'תפארת ישראל' כבר עומד כאן אחרי הכלל הראשון שבוא ביאר שהאדם צריך להשקיע את כל נפשו בלימודו, ועכשיו הוא אומר: היזהר שנפשך לא תהיה טרודה בדברים אחרים. **כל מעט נפש שאתה מרוויח בגלל שאין המקום מרעיש ואינו חנוק ויש לך ספר מהודר, אתה יכול להשקיע אותו בלימוד עצמו.**

הרעש משתיק את הקול הפנימי

ועוד יש לדעת לגבי מה שכתב "כי כל אלה יתנו מנוחה ושמחה לנפש ומרחיבין דעת האדם להניח לו מעצבו, ועל-ידי זה ישתרשו בלבו הדברים היטב", שמה שמשפיע על זה יותר מכל, זה הנפשות שבסביבת האדם. צריך לדעת מזה, כי יש שאופי הנפשות גוזל מן האדם את מנוחת נפשו יותר מכפי שמישהו יושב כנגדו ומשחק עם איזה חפץ. **כשהאנשים הסובבים את האדם מלחיצים אותו באיזה אופן שהוא, אין לו נפש.** אין הוא קובע עתים לתורה, כי אינו מביא את נפשו. נפשו מפוזרת ומפורדת בין העמים. למה? כי כואב לו כל מיני דברים.

מצוי הדבר שאברך צעיר או בחור שמרגיש שיש מישהו שאינו מחשיב אותו,

ממנוחת הנפש, ובכולל מצוי שהאברך מרגיש בלחץ, אם מחבירו הלומד אתו בחברותא, אם מראש הכולל, אם מהרוח הנושבת שם, ומה לעשות שבכולל האדם משועבד קצת. הוא משועבד למקום, הוא משועבד ללימוד המסוים, והוא משועבד לרוח הקיימת שם. **אכן אחת מהסיבות שאין האדם מתדבק בה' היא שהאוויר גורם לו ללחץ בנפשו**, ועליו לשים לב לכך. יתכן שהוא מחפש קצת להראות את עצמו, וזה מה שמלחיץ אותו. הוא רוצה להראות לראש כולל, הוא רוצה להראות לחבריו, הוא רוצה להספיק הרבה. יש לו הרבה רצונות, ואלה אינם מניחים לו להרגיש שאין שום דבר בעולם חוץ מה', כי יש לו עכשיו בנפשו שלושה דברים מטרידים שאף אחד מהם אינו קשור לעבודת ה'. עליו לשים לב לכך, כי כשישים לב לכך, יוכל למצוא מהלכים להתגבר עליהם. צריך לזכור ש'ענין מרעיש' אינו מוכרח להיות מבחוץ, זה יכול לבוא גם מבפנים, וזה משבית את ההבנה, את התפיסה ואת הזכרון.

ספר נאה בדיו נאה

ממשיך ה'תפארת ישראל': "ולכן טוב שילמוד בחדר מרווח ויפה, עם רבוי חלונות, וגם בספר יפה, ודפוס נאה, כי כל אלה יתנו מנוחה ושמחה לנפש ומרחיבין דעת האדם להניח לו מעצבו, ועל-ידי זה ישתרשו בלבו הדברים היטב".

פעמים שיש להורים נסיון לא לקנות לבחור גמרא בבא קמא חדשה לתחילת הזמן. הבחור מבקש את החדשה מהדורת עזו והדר, והאב אומר: למה צריך לקנות חדשה? יש לנו בבית. בא תיקח מהבית. האמת שאסור לדון אף אחד ולפעמים שהאדם מצומצם בכסף. אבל צריך לקחת בחשבון שהבחור בגיל הזה בשיבה קטנה, הגמרא החדשה עוזרת לו לנפשו. קח את זה בחשבון כשאתה מקבל את ההחלטה.

למחמם מים שאם הוא מוריד בכל עת את המיחם מהאש, מוריד ומחזיר, מוריד ומחזיר, המים לעולם לא ירתיחו. קבע פירושו שכאשר האדם לומד, הוא לומד בלי הפסק, כי בלי זה, לא יתחבר אל התורה ולא תישאר בזכרונו.

תפסת מרובה לא תפסת

"ומהאי טעמא לא יהיה סדר לימודו בעניינים הרבה ליום, רק יהיה קבוע ומוחזק לכל היותר בשלוש עניינים, כמו שאמרו חז"ל (עירובין נד, ב) העושה תורתו חבילות חבילות - מתמעט, דעל ידי שידלג הרבה מעניין לעניין, לא יהיה פנאי למה שלמד להשתרש יפה בנפש, שכל מחשבה דוחקת חבירתה ונבערו שניהן יחדיו".

יסוד נפלא! כשיש לו לאדם הרבה לימודים, אינו יכול לשנן ענין אחד שוב ושוב, כי הוא צריך כל הזמן לחשוב על הדבר הבא, ונמצא שאינו מתלטה בשום דבר ואין המחשבות מתיישבים במוחו. לעומת כן, כשהאדם לומד מסכת אחת, הוא מתחבר אליה, וכשמוצא במקום אחר משהו המוזכר במסכת זו, הוא מתרגש, ותשוקתו מתעוררת וכוחות נפשו מתגלים, כי הלא מדובר במסכת שלו.

יש ישיבות שנהוגים בהם שני סדרי עיון. אף הגאון רבי אשר אריאלי שליט"א הידוע כמי שלומד במהירות גמרא עם ראשונים כדרך שלמדו בכל הדורות, מזכיר תמיד בתחילת הזמן שהקצב הזה נכון רק למי שלומד שני סדרי עיון. מי שרוצה ללמוד רק בבוקר ארבע שעות, ואח"כ לבוא לשיעור, לא יצליח. ובכן, הסברא הפשוטה היא שבשביל להספיק הרבה, צריך ללמוד יותר שעות. אבל זה יותר מזה. עיקר הדבר הוא שהנפש תהיה כאן. זה פועל דבר עצום בנפש שהאדם לומד את הענין לא פעם אחת ביום בלבד, אלא הוא לא עוזב אותו.

אין לו מנוחת הנפש. כשיש מישהו שעומד מעליו כמלאך ואומר לו גדל... הוא מחייך אליו יום יום ושואל: מה יש לך לחדש? אזי דעתו מתרחבת והוא באמת יכול להתעלות. ולהיפך, כשאחד מזולזל בו, כי רק כשיש הרחבת הדעת ומנוחת הנפש, הנפש יכולה לקנות ידיעות התורה. וחלק הוא מעשה תורתך קבע.

האדם צריך שיוכל לשמוע את הקול הפנימי הבוקע מנשמתו, וכשיש לו רעש מסביב, אינו יכול לשמוע אותו. האדם לומד תורה כדי שהתורה מבפנים תתחיל לצאת החוצה, וכשיש רעש והמולה, אין התורה שבפנים יכולה לצאת החוצה. וכאמור, הרעש לא בהכרח נמצא בחוץ. פעמים שהוא בפנים. מה יאמרו עלי? מה יגידו עלי? מה חושבים עלי? וכן הלאה. ואף שאין האדם רואה עדיין בעיניו שיש אנשים בסביבתו שפוגעים במנוחת נפשו - תנסה אבל... לך באשמורת הבוקר ולמד לימוד כזה, לך בשעות הלילה ולמד לימוד כזה, לא פעם אחת, אלא כמה וכמה פעמים. תתחיל למצוא מצבים שבהם הלימוד מצליח, ואז תוכל להעתיק מהם גם למצבים אחרים במהלך היום.

תורתו נעשית קרעים קרעים

ולהמשך דברי ה'תפארת ישראל': "השלישי, יש ג"כ במשמעות מלת קבע, עניין המשך, שלא יהא לימודו פסקי פסקי, ללמוד מעט ולהפסיק, ללמוד מעט ולהפסיק, כי ההפסקות הללו משמשות להשכיח הלימוד".

מבואר בענין הלימוד ברציפות אשר רבים חושבים שהוא דבר השייך לשובב"ם או ל'עובדים', אך באמת מדובר במציאות פשוטה שכאשר האדם לומד ומפסיק לומד ומפסיק, אין הוא יכול להתחבר אל הלימוד, כידוע משלו של ה'חזון איש' זצ"ל

מועטין. אבל הקב"ה רוצה שהאדם יעבוד בכל הצדדים ויתקדם. הוי אומר: **האדם צריך ללמוד באימה וביראה ברתת ובזיע ויחד עם כן ללמוד באופן שירכוש ידיעות התורה.**

כל ימיו בעמוד והחזר קאי

צריך להסביר את זה, כי יסוד גדול הוא בסוגיא זו של עשה תורתך קבע. נניח שהאדם לומד דף ליום, דף ליום. אומרים לו: אינך חוזר על תלמודך. אתה לומד שבעה דפים בשבוע, אבל אינך חוזר (אכן זהו החיכוך הקיים בלבו של כל לומד דף ליום). משיב האדם: באמת מדובר בבעיה, אבל אם לא תהיה לי מסגרת, לא תהיה לי קביעות, ולכן אני מעדיף לשמור על המסגרת וכך אדע שאם לא הספקתי ללמוד היום, אני חייב להשלים למחר. ואף שאין לי זמן לחזרה, מכל מקום זה מה שעושה אותי לבן אדם. שואלים אותו שוב: ומה עם ידיעת התורה? והוא משיב: מה אוכל לעשות? אם אני צריך לבחור בין לימוד על פי מסגרת בלי חזרה, לבין לימוד בלי מסגרת עם חזרה, אני בוחר באפשרות הראשונה, כי בלי מסגרת פירושו לא ללמוד. ולגבי ידיעות התורה - ה' יעזור.

וצריך לציין שיש באמת הרבה מאוד אנשים שיש להם מסגרת עם חזרות ועם מערכת של בחינות. יש מהם שלומדים דף ליום, יש מהם שלומדים עמוד ליום, יש מהם שלומדים עם תוספות, יש בלי תוספות, יש שהמסגרת כוללת גם את ערב שבת ושבת ויש שהמסגרת אינה כוללת אותם. לומר לך שלא כולם נמצאים באותה בעיה. אבל אנו רוצים לבאר כאן נקודה. **רכישת ידיעת התורה, היא חלק בלתי נפרד מקביעות עתים לתורה מצד הקבע.** אולי לא נעים לשמוע זאת, כי האדם מיד חושב: אם כן, היכן אני בעולם? אבל האם עדיף להישאר עם כל הטעויות?! בוודאי

כשהאדם לומד איזה ענין וכסווגר את הספר הוא יודע שעד מחר בשעה זו אין לו שייכות אליו, הוא נפרד ממנו בנפשו. דבר מאוד אמיתי הוא ומונע מן האדם להיעשות תלמיד חכם. אפילו הוא לומד שלוש ארבע שעות, סוף כל סוף כשהוא נותן נשיקה לספר, הוא נפרד ממנו עד מחר בשעה זו, ובאמת זה לא כל-כך נורא אם יש לו לאדם לימוד כזה, כי לרוב בני אדם יש לימודים כאלה, אבל הדרך להיעשות תלמיד חכם היא **על-ידי שלוקחים את הידיעות ולא עוזבים אותן.**

ידיעות התורה ודביקות בתורה

אכן עלינו להסביר מה שכתב ה'תפארת ישראל' שמחשבה אחת דוחקת את חברתה, אך קודם לכן נסביר עוד נקודה אחת בתורת הקדמה: אנשים חושבים שידיעת התורה אינה קשורה לדביקות התורה. נניח שהאדם יודע איזה ידיעה בהלכות כלאים או איזה קצות או נתיבות, אין הוא מעלה בדעתו שמדובר בדביקות התורה. הוא בטוח שמדובר בענין אחר, בידיעת התורה בעלמא. דביקות התורה, הוא אומר, זה מי שמתלהט ביראת שמים בשעת לימודו הגם שידיעותיו אינן מרובות. סבור הוא שתלמיד חכם שיש לו ידיעות הרבה, אינו הדמות החסידית. הדמות החסידית היא זו של האדם הלומד באימה וביראה ברתת ובזיע אשר ידיעותיו אינן מרובות.

ובאמת אין זה נכון וחילול ה' נורא הוא לחשוב כך. הקב"ה מצווה את האדם ללמוד באימה ביראה ברתת ובזיע ולהיות יחד עם כן תלמיד חכם. הוא אומר בפרשת ק"ש: ואהבת את ה' אלוךך וגו' ויחד עם כן ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדין בפיך. הוא מדבר על אותו אחד. אמנם כן, להיות מושלם מכל הצדדים ובכל התורה כולה, על זה כבר אמרו **חז"ל**: ראיתי בני עלייה והן

מאות דפי גמרא - ויש מהם גם את כל דפי הש"ס - על בוריים. ומותר לו לאדם לעשות חשבון הנפש ולשקול אף את הצטרפותו שלו. והרי זה דומה לשאר החלקים של קביעות עתים, שאם אין האדם לומד כלום, הרי הוא מופרך, ואז הוא מחזק את עצמו בחיזוקים של הבל ונשאר נפסד כל החיים. כך הוא לגבי חלק זה ג"כ. מי שאומר: אל תסריד אותי עם הצורך לזכור. מספיק היה לי. אל תכביד על יותר מדי. אתה סתם מערער אותי משלוותי. אומרים לו: כן, אבל האם אתה רוצה להסתלק מן העולם בלי לדעת כלום? דע לך שבשעה זו שאתה מדבר יש אלפי אנשים בעלי בתים שלומדים וחוזרים ונבכנים.

שערי לימוד שערי זכירה

ואין זה אומר שאם האדם זוכר את תלמודו, היצר הרע נפרד ממנו. ברור שהוא עדיין נשאר בן לווייתו, כי תמיד יש לו ליצר הרע דרכים להפיל את האדם. הוא בוודאי יפתה אותו ללמוד שלא לשמה וישכיח ממנו את התכלית. אך עם כל זה **ענין הזכרון הוא דבר המסייע לאדם להיות יהודי**, כי כך כתוב בתורה הקדושה. **זכרון התורה והלימוד בצורה המביאה לידי ידיעת התורה, זה חלק מלהיות יהודי, חלק מתכלית התורה.** ושוב, התכלית איננה ידיעת התורה. ידיעת התורה היא רק מצוה, ותכלית המצוה היא וידבר ה' את כל הדברים האלה לאמר - אנכי.

אכן ידיעת התורה היא אחת מהדרכים לזכור כי אנכי ה' אלוקיך. זוהי האמת והבה לא נטאטא אותה מתחת לשולחן, ואם רואה אדם שאינה קיימת אצלו, יתחנן לה', כי דומה היא לשאר הדברים שכאשר מתפללים - נפתח השער. כמה אנשים יש שלא למדו כלום והקב"ה פתח להם שערי לימוד, וכמה אנשים יש שלא למדו

שלא! ואם כן הבה נלמד את האמת. כשהאדם לומד את האמת, הוא עושה עכ"פ את ההתחלה של הבא ליטרה. והאמת היא שחלק מקביעת העתים הוא שהאדם קונה עוד ועוד ידיעות והידיעות נחקקות בנפשו. הצורך לזכור אינו סתם בגלל שהאדם צריך להיות תלמיד חכם שיכול לזרוק ידיעות, אלא בגלל שאם אין האדם זוכר את תלמודו, אינו מספיק ירא שמים. אינך מספיק קרוב אל ה', כי התורה אינה חלק ממך. היא פורחת ממך.

זכירה היא בר השגה

ולכן מחויב האדם להתבונן בסוגיית הזכרון (איננו נכנסים עכשיו במה שאמרו חז"ל שהשוכח דבר מתלמודו עובר בלאו דהשמר לך פן תשכח, האם השתנה הדבר בימינו). בדרך כלל אין האדם רוצה לחשוב בסוגיא זו, כי הוא מרגיש שאין זכרון התלמוד בר השגה בשבילו, ולכן הוא בורח אל דברי החיזוק, כגון למה שכתוב בשולחן ערוך שכל מה שילמד האדם בעוה"ז, יזכרנו לעוה"ב, או לכך שמאז שהוא קובע עתים, הוא נהפך לאיש אחר. הוא לומד כל יום והוא משועבד לריבונו של עולם. בוודאי שזה נכון, זה חיזוק אמיתי, כי כמה שזה יוצר שינוי אצל האדם, מדובר בחיזוק אמיתי ולא חיצוני. צריך לדעת מזה שאם האדם משעבד את עצמו ולומד גם כשקשה לו, הגם שחסר לו בחלק הזכרון, מכל מקום זה משנה אותו, זה מעדן אותו. מציאות הוא ואפשר לראותו בכל כך הרבה אופנים. אבל יחד עם כן אומרים לו לאדם: תתחיל לעבוד באופן שתוכל לזכור את ידיעותיך ועשה הכל שלא יהיו לך דברים המשביתים את הזכרון.

ושוב צריך לציין שיש היום אלפי אנשים שלומדים וחוזרים על תלמודם פעמים אין מספר, ויש שקוראים לזה בשם 'מזומנים' ויש בשמות אחרים, והרי הם זוכרים היטב

כבר מדבר על זכרון? איני יודע, זה לא הולך. אבל למען האמת, עלינו כבר עכשיו להתחיל לעשות דברים המובילים לשלב הראשון. תדע מזה, תכיר בזה. ועל זה אומר ה'תפארת ישראל' שכאשר האדם נזהר **שלא ללמוד יותר מדי לימודים, הוא נותן למחשבותיו לחזור על עצמן שוב ושוב ולא להתנתק לדברים אחרים.**

לומדים בשביל לחזור

הרבה אנשים, תלמידי חכמים גדולים, או יותר נכון חסידים ואנשי מעשה, היו נוהגים כל לילה לפני שפנו למנוחה ללמוד דף גמרא. הן כך כתוב **במסכת ברכות** שיש לו לאדם להשביע את עצמו בדברי תורה לפני עלותו יצועו. ובכן, את דף הגמרא הזה למדו כדי שבעת מנוחתם בלילה ימשיך לרוץ במוחם, ובבוקר למדוהו שוב. כך אומרים בישיבות ומטו משמיה **דבעל קדושת יו"ט מסיגוט** זיע"א שהתלמיד חכם לומד כדי שיוכל לחזור על מה שלמד. פירושו של דבר: כשהאדם לומד בפעם הראשונה, הוא נתקע על כל צעד ושעל - מה הפשט בזה? ומה הפשט בזה? הוא צריך לעשות היכרות עם המושגים החדשים ועם השקלא וטריא. והתענוג שיש לו אחרי שהוא כבר מכיר את המושגים - תענוג עצום הוא. אני כבר מכיר את המושגים, אני כבר מחובר אל הסוגיא, עכשיו תן לי ללמוד - אביי שאל, השיב רבא, ומה הסיכום? מה הנפקא מינא? מה שלושת התירוצים? הלימוד זורם והרי הוא מתחבר לזה באופן רגשי.

זכרון תלוי ברגש

הן ידוע לנו **שהזכרון תלוי ברגש**. אנו רואים זאת בתורה לגבי עמלק. מדוע נצטוינו זכור את אשר עשה לך עמלק? התשובה היא כפי שמבואר **בספר החינוך** על מצוה זו, כי הזכרון אינו תלוי בידיעה אלא ברגש. ונוכל לראות זאת בחוש, לזכור

ברצינות, והתפללו, ונפתח להם השער ללימוד ברצינות. כך הוא הדבר לגבי הזכרון.

מתחננים עם המסכתא

ולגבי ענין זה אומר ה'תפארת ישראל': עשה תורתך קבע פירושו: **למד בצורה שאתה מתחבר אל הלימוד**, אתה מתחנן עם המסכתא. הוא משתעשע עם המסכתא, הוא לומד אותה בבוקר ולומד אותה בערב. כמה אנשים שיש להם איזה דף או עמוד שהם לומדים בבוקר, ובערב יש להם חברותא אחרת שבה הם לומדים שוב אותו לימוד כי הם רוצים ללמוד אותו פעמיים. כעין זה יש אנשים שמשתתפים בכמה שיעורים שלומדים אותו דף, למה? כי יש להם הנאה לשמוע אותו דף בכמה אופנים. הם מתחברים לו באופן רגשי ואח"כ חוזרים עליו שוב בינם לבין עצמם. הם חיים את הדף שהם לומדים וזוכרים את ידיעותיו ואת עניני ההשקפה והיראת שמים שבו.

אני מכיר תלמיד חכם גדול היושב על מדין שבנערותו לא היה נראה שכך יעלה בגורלו, ושמעתי מבנו שאמר איך הגיע לידי כך, כי בעת למדו בכולל, כל פעם שנבחנו על הסימנים שלמדו בשולחן ערוך חושן משפט, התיישב לאחר מכן בלילה וחזר על כל אותם סימנים. והסביר כי טבעו של אדם כשחוזר על לימודו לקראת מבחן, שמיד לאחר שהוא מסיים את המבחן, הוא מרגיש הקלה גדולה וכאילו נפרד עכשיו מכל מה שלמד. לכן למד שוב באמרו: עכשיו אני לומד כדי להשאיר את כל הידיעות חקוקות במוח. כך תראה שכאשר מסיימים פרק או מסכת, אומרים הדרך עלך. לא נפרדים. חוזרים שוב מההתחלה.

אמנם הדיבורים האלה נשמעים כמכבידים על אנשים פשוטים, כי אומרים בלבם: עדיין לא הגעתי אל האל"ף ואתה

למד רק מקופיאי... יש שהמגיד שיעור אומר לתלמידים ואומר: אני צריך לצאת עכשיו, תלמדו את הדף לבד. הוא יוצא והם לומדים את הדף. אחר-כך הוא חוזר ומתחיל שוב ללמוד את הדף. ואז התלמידים רואים שכאשר למדו את הדף, לא למדו כלום. הם רק ישבו עם הדף פתוח.

מציאות היא ויכולים לראות אותה. יכולים לראות מי שהשקיע שנים שלוש שעות בלימוד עמוד גמרא... הקושיא, התירוץ... הוא מצא איזה דבר נאה בקשר לזה... הוא קופץ ממקומו... הוא מצא איזה ענין מעשי היוצא מזה... הוא למד והתייגע על זה, ועכשיו הוא יושב בבית המדרש ושומע איזו חברותא שלומדת עמוד זה. אין הוא מצליח להתרכז בלימודו, כי הוא מוכרח לשמוע איך הם לומדים את זה. או כעין זה - הוא שומע מגיד שיעור מוסר שיעור על עמוד זה, וחייב לשמוע איך הוא מסביר אותו. למה? כי זה שלו. הוא מחובר לזה באופן רגשי. הוא רואה ספר... אהו... בדיוק על מסכת זו שאנו לומדים עכשיו, בא נראה מה יש לו לומר על מה שלמדנו היום...

מה שקורה זה, שיש הבנה ויש זכרון ויש שעשועים. אין זה מקופיאי. זוהי אחת מהמעלות בלימוד ההלכה אשר שם האדם מוצא את עצמו בתוך הלימוד - מה יהיה הדין באופן זה? ומה יהיה באופן זה? הוא לומד הלכות תפילה... הרי הוא מתפלל ואם כן זה נוגע לו. הלכות ק"ש, הלכות שבת... רואים הרבה אנשים שלומדים הלכות שבת שהם מקבלים חיות עצומה. למה? כי הם דנים בכל אופני ההלכה הנוגעים למעשה ומגיעים לביתם ורואים כמה זה נוגע אליהם, וכך לימודם נהפך לחלק ממהותם.

קובעים מקום ושעה ולימוד

זהו הכלל, התורה צריכה להתחבר עם האדם. קביעות עתים פירושה באיכות,

מספרי טלפון קשה מאוד, כי מספר טלפון אין בו שום רגש. לעומת כן, **כשיש לו לאדם דבר חידוש שהתנוצץ לו במוחו לאחר שהתייגע על תלמודו, הוא זוכר אותו כי הוא מתחבר אליו באופן רגשי,** ולכן כשהקב"ה צוה אותנו לזכור את אשר עשה לנו עמלק, התכוון שנפתח שנאה כלפיו, והזכרון ישמש רק כסימן שהשנאה חזקה דיה. ובכן, כשהאדם לומד דבר באופן שהוא מתחבר אליו... עכשיו זה הנושא שלי... הוא יכול לזכור אותו לאורך ימים ושנים. הוא מחדש, הוא כותב...

יש להרחיב בזה עוד, כי חוסר החיבור הרגשי הוא אחד מהדברים שאנו מאוד לקויים בו, וחבל, כי זה מפריע לכל הקשר של האדם עם התורה. נאמר באופן זה: יהודי אחד שנקלע למקום בלתי מוכר ונכנס לבית הכנסת הראשון שמצא כדי להתפלל תפילת ערבית. לפתע הוא שומע שנים משוחחים ומזכירים את שם הקהילה שהוא נמנה עליה. הוא שומע אותם מדברים משהו על הקהילה ועל העומד בראשה. תמדוד את לחץ דמו ותראה שנפשו נסערה. מה קרה? לא דיברנו עכשיו עליך! התשובה היא שהוא מרגיש שדיברו עליו, למה? כי הוא קשור עם הקהילה שלו. הוא מחובר אליה באופן רגשי, וכל פעם שמדברים על קהילתו, הוא מרגיש שמדברים עליו. מה אמרת? מה אתה חושב בענין הקהילה שלי? מה אתה חושב על העומד בראשה? זה מעניין אותו.

ובתורתנו יהגה יומם ולילה

כשהאדם לומד תורה, היא נעשית תורתו, כמו שאמרו חז"ל. קודם שלמד - היא לא היתה שלו, וכיון שלמד - היא נעשית שלו. וכיון שכן, **כשהוא שומע מישהו מדבר על מה שלמד היום, הוא מוכרח לשמוע מה יש לו לומר.** אבל אם

הנה בבבא קמא (פ, ב) מובאת מימרא אחת בשם שלושה מבני רב פפא אשר מסרו זה מפי זה, ויש שם שלוש גרסאות בסדר המסירה, והסימן לכך רשום בתוך הגמרא במוסגר: חב"ד ב"ח בח"ן. הא לך צריך להחזיר בזכרון אף את שמות האמוראים ואף את סדר מסירתם, וכך הוא הרבה בש"ס. אמנם יש כאלה שבאמת משקיעים בכך ועושים לעצמם סימנים, אבל אחרים מסתכלים עליהם במבט משונה. אמת נכון הדבר שלא כל אחד יש לו אותה דרך, כי לא כל אחד יש לו אותה דרך לעורר את הרגש שלו. הוי אומר: זה שכל אחד יש דרכים אחרות לזכור, אינו מפני שהזכירה באמת מושפעת מדרכים שונות, אלא מפני שהזכירה היא תוצאת הרגש, ואצל כל אחד הרגש נפתח באופן אחר.

זוהי הסיבה שהלומד ממי שלבו חפץ או מה שלבו חפץ, מצליח בלימודו, כי כך הוא בא ללמוד עם תשוקה ועם הרגשת הלב, וממילא הלימוד חודר לנפשו. קביעות עתים. עשה תורתך קבע. אחרת, אין זה חודר פנימה, כי מעולם לא פתח את הכיסוי של הלב.

ובכן, כשהאדם בא לקבוע עתים, הוא יוצא למהלך שבו הוא יודע מה הוא מחפש. הוא מחפש להתקרב אל ה', זה ברור...

תכנית לטווח ארוך ולטווח קצר

אכן נסיים בנקודה חשובה מאוד. אחד רואה בחור הולך עם גמרא ברכות גדולה תחת לבית שחיו ושואל אותו: לאן אתה הולך? אומר לו הבחור: אני הולך להיות עכשיו תלמיד חכם. איך בדיוק אתה הולך להיות עכשיו תלמיד חכם? פשוט מאוד. אני הולך לשבת בבית המדרש פלוני וללמוד. איזה חלק בתורה אתה הולך ללמוד? מסכת ברכות. איפה במסכת ברכות? בדף פלוני...

שתיעשה חלק ממך. אומר ה'תפארת ישראל' שזהו אחד מהכללים של קבע, שכל מה שאתה לומד יהיה חלק ממך, ולכן אל תלמד יותר מדי ענינים, ומה שאתה לומד, תחזור אליו שוב ושוב באופן רגשי.

ומוסיף על זה עוד: "אפילו בענין אחד לא ישנה מדפוס לרפוס, ומחדר לחדר, או אפילו ממוקום למקום באותו חדר".

אכן חז"ל כבר אמרו: הקובע מקום לתפילתו, אלוקי אברהם בעזרו. זהו מקומי, זוהי הגמרא שלי. אני אוהב את החדר הזה, את הפינה הזו...

"ואפילו רק מזמן לזמן לא ישנה, אלא היא רגיל לקבוע שעה מיוחדת קבועה ללימוד זה, ושעה אחרת מיוחדת ללימוד האחר".

האדם צריך שיהיה לו זמן. בשעה תשע הוא לומד חומש רש"י. הוי אומר: גם אם קובע אתה עתים, אל תאמר: פעם אני לומד גמרא, פעם אני אומר תהלים, פעם אני משלים אור החיים הק'. לא, לא! צריך שתהיה שעה מיוחדת קבועה ללימוד זה, ושעה אחרת מיוחדת ללימוד האחר.

"כי כל סידור נאות, יחזק כח הזכרון, וכל שינוי - יחלישו".

עצות וסימנים לחיזוק הזכרון

אפשר לראות הרבה את המושג הזה בענין צורת הדף. כך מטו משמיה דה'חתם סופר' שמי שלומד בספר עם צורת דף מסוימת וחוזר אח"כ על תלמודו בספר עם צורת דף אחרת, הרי הוא עובר על השמר לך פן תשכח. כשלומדים תמיד באותה צורה ובאותו אופן, זה מחזק את כח הזכרון. מה זה זכרון? זכרון אינו דבר נוסף הקיים אצל האדם, אלא הוא סימן שהלימוד חדר לעומק.

אחרת לא תוכל להגיע אל המטרה, כי גם מי שרוצה להתדבק בה, חייב ליטול אתרוג ולולב ולבנות סוכה. הוא חייב לדעת - אני רוצה לבנות סוכה על כל הלכותיה, אך אני יודע שתכלית בניית הסוכה היא למען ידעו דורותיכם, והתכלית של למען ידעו דורותיכם היא הדביקות בה'.

אף כאן, כשהאדם לומד, חוץ מהידיעה **למה הוא לומד** - אני לומד כי אני רוצה להזדכך, אני רוצה שהתורה תפעל על מידותיי ועל תאוותיי ועל דביקותי, יש עוד פרט אחד שהוא צריך לזכור בכל עת לימודו, והוא שהוא רוצה עכשיו להתרגש. **הוא רוצה להיות עכשיו נוכח כאן. אתה זקוק לשאיפה הנכונה לעכשיו והיא להתחבר באופן רגשי למתרחש כאן.** אכן על האדם לבחון את עצמו ולראות האם זה קורה או לא. ה'לבו חפץ', המקום, הלימוד... הוא מנסה לבדוק האם הוא באמת מצליח להביא את נפשו. כי הוא חייב לדעת שלזה הוא רוצה להגיע, כי כשיהיה לו רגש, יהיה לו זכרון, וכשיהיה לו זכרון, תהיה לו קביעות והתורה תיהפך להיות חלק ממנו, ואז תהיה לו שמחה, וכשתהיה לו שמחה, יהיה כלי להשראת השכינה ויזכה לדביקות אמיתית בה'.

תשובתו בוודאי מעוררת גיחוך, ומה באמת צריכה להיות התשובה. התשובה צריכה להיות כזו: יש שתי תוכניות, יש את התוכנית לטווח הארוך^א, ויש את התוכנית לטווח הקצר^ב. התוכנית לטווח הארוך היא לסיים את כל הש"ס; התוכנית לטווח הקצר היא ללמוד היום דף פלוני.

והנה נחוץ מאוד להרבה מאוד דברים שיהיו לו לאדם שתי התוכניות במוח, ואחד מהדברים הוא מה שנוגע לכל היסוד של קביעות עתים, כי הנה הסברנו בשיעור הקודם ששני המעכבים הגדולים ביותר הם: הריכוז וחוסר ידיעת האדם מדוע הוא לומד. כשאין האדם יודע מדוע הוא לומד, כשאינו יכול לומר שהוא רוצה שעל ידי לימודו הגוף יפסיק להטרידו ונשמתו תתחיל להאיר והשכינה תשרה עליו ויוכל להתדבק בבורא יתברך, אינו יכול להתחבר אל התורה.

וכעת נאמר שזוהי התוכנית לטווח הארוך, ויחד עם כן עליך לדעת בדרכך להגיע לשם, מה אתה רוצה לעשות עכשיו? שאיתך הגדולה היא להגיע לשם, אבל אתה חייב שתהיה לך שאיפה גם למדרגה קטנה שאתה יכול לטפס עליה היום,

לזכות

החתן שלמה צבי בן רחל
והכלה נעלע בת שיינדיל

נדבת

הר"ר אליהו מזרחי הי"ו
לרגל אירוסי בתו בשטו"מ

יום שני פרשת תרומה ג' אד"א תשפ"ד

לומדים בבהירות ומתוך התבוננות מעמיקה

קביעות עתים לתורה - שיעור ו'

וביותר מועיל ההרגל זה בימי הילדות, לכן טוב להרגיל הילד לחזור בעל פה מה שלמד.

"ומצאתי כתוב דאם ירצה אדם לדרוש ברבים וכדומה, יחזור על הענין בעיון היטב איזה פעמים בלילה תיכף וסמוך ללכתו לישון, דאז לא יהיה הדבר נדחק מענין אחר שיחשוב אחר-כך (אכן יש לשים לב לכך, כי יש שהאדם באמת לומד בסוף היום לפני עלותו על יצועו, אבל מיד בסיימו את סדר לימודו, הוא טורק את הגמרא ובודק את החדשות שוב פעם ודוחק את הכל... צריך שהלימוד יהיה הדבר האחרון ולא ידחקנו בענין אחר), ושוב בבוקר תיכף ומיד לקומו, שוב יחזור עליו איזה פעמים ויהיה ככותב על נייר חדש שלא יימחק כל כך מהרה, וכולי האי ואולי, דלאוקמא גירסא סיעתא דשמיא (מגילה ו, ב)."

לא עליך המלאכה לחזור

עד כאן הכלל הרביעי, וכעת נבוא להרחיב בו בס"ד, אך תחילה נקדים ונאמר שרבים מרגישים שלא בנוח מול הדיבורים האלה, כי הם גורמים להם להרגיש נכשלים. האדם מסתכל על עצמו בנחיתות ואומר: הלוואי! אני כל-כך רחוק מזה. ראשית כל שאתחיל ללמוד, שנית שאלמד כל יום

דברי חכמים כמסמרות נטועים

אנו ממשיכים בדברי ה'תפארת ישראל' ועוברים אל הכלל הרביעי **בעשיית התורה קבע**. "הרביעי, יש נמי במשמעות מילת קבע ענין חזק וברור, שתעשה **חיוזק ללימודך ולא תזוז מהענין עד שתרגיש שהוא קבוע בך כבמסמר וגם בהיר לפניך בלי שום עמעום וגמגום**".

כאן כולל ה'תפארת ישראל' שני דברים, הראשון **שיתן לו לחדור לעומק כמסמר הנעוץ עמוק בקיר**, והשני **שיהיה בהיר ונהיר לו בלי שום גמגום**. והאמת ששניהם תלויים זה בזה, כי מה שברור אצל האדם, הוא יכול לזכרו, ומה שאינו ברור אצלו - אינו יכול לזכרו.

"ואז תחזור עליו כרגע יפה יפה בעל פה

עד שיהיה שגור בפיך בלי עיון בספר, וכמו שאמר **החכם** (מופיע בספר הפליאה המצורף לספר הקנה) חזור חזור ואל תצטרך לבלזור (צמח המועיל לזכרון). ואחר שבועות שתיים, **שוב תנסה את עצמך אם עוד תזכור הכל או קצת מהענין**, וכשתצטרך, תשקיף שוב קצת בספר ותשוב לחזור בעל פה, **כי בחון ומנוסה שגם הזכרון מונח תחת ההרגל**,

החילוק בין שמחה לסיפוק

אכן אשתקד בר"ח אדר דיברנו על החילוק בין סיפוק לשמחה. שני מושגים שונים הם. סיפוק פירושו שהאדם מרגיש שאינו הכשלון הגדול ביותר בעולם. הוא מזכיר לעצמו בכל עת - יש לי דבר זה שפעלתי בחיי, ויש לי דבר פלוני שעשיתי... הוא מעלה בזכרונו דברים חיצוניים - יש לי נחת מהילדים, עזרתי לפלוני... הרבה פעמים אלה שנותנים צדקה, מדברים כך. יש לי סיפוק. עזרתי לארגון פלוני ופלוני. הוזלתי סכומים גדולים... זהו סיפוק. **השמחה לעומת כן, היא מבפנים, שהאדם כל-כך מרומם ושמח, ודבר זה הוא כלי להשראת השכינה.** הסיפוק אינו כלי להשראת השכינה. הוא סך הכל מבטיח שאין האדם בעצבות. גם זה נפלא, אבל אין זה אומר שהאדם ראוי עכשיו שהשכינה תשרה עליו. זה רק שומר עליו לבל ייעצב. **שמחה פירושה שמבפנים הוא מרגיש כל-כך שמח באמת שנשמתו נוצצת עכשיו.** נשמתו אינה כלואה עכשיו, אלא גלויה ומקרינה אור החוצה, עד כדי כך שאפילו גופו יכול להרגיש זאת. שמועה טובה תדשן עצם. הוא באמת שמח מבפנים. דבר כזה, הוא דבר אחר לגמרי. השכינה שורה על מי ששמח. ואע"פ שהוא שמח מדבר שהגיע מבחוץ, סוף כל סוף הוא באמת שמח מבפנים, לא שהוא צריך לחזק את עצמו בכל מיני דברים חיצוניים. אכן כן, סיפוק הוא פעמים הרבה בגדר ניחום אבלים. בעצם יש לו בפנים הרבה בעיות מורכבות, אך הוא מנחם את עצמו בכל מיני דברים חיצוניים.

ולענייננו, החילוק בין מי שזוכר את תלמודו... הוא לומד ומכניס עוד ידיעה ועוד ידיעה וחוזר עליה... ונסביר כאן דבר פשוט בטרם נמשיך הלאה: כשאומרים שהזוכר את תלמודו יש לו שמחה (לעומת זה שאינו זוכר שיש לו רק סיפוק), זה נכון גם

בקביעות, אחרי זה נדבר על לימוד בעיון ועל חזרה ושינון שוב ושוב עד שיישאר בזכרון. אני מסכים שיש אנשים שעושים זאת, יש כאלה טבלאות שמפזרים מידי פעם בבתי הכנסת על סדר לימוד של חזרות, חוזרים אחרי יום, ואח"כ אחרי שבוע, ואח"כ אחרי חודש, וכן הלאה, אבל מה לי ולזה? הרי יש לי מיליון טרדות על הראש. אמור תודה שאני לומד בכלל.

אכן אף ה'תפארת ישראל' הדגיש בסוף דבריו בשם חז"ל שצריך להגיע לסייעתא דשמיא, ואם כן **כל איש ישראל בר הכי הוא, כי כל איש ישראל יכול להגיע לסייעתא דשמיא.** בכל אופן אתה זקוק לנס, ואם כן מדוע אתה רואה את עצמך רחוק מזה? אתה אומר לעצמך: לו היה לי ארבע שעות ביום ללמוד ולעשות חזרות על של אתמול ועל של השבוע הקודם וכו' והיה לי תפיסה חזקה וזכרון של ברזל, אז הייתי יכול לחשוב על זה, אבל עכשיו שאין לי לא זה ולא זה, אין זה נוגע אלי כלל. אך הצדק היה עמך אילו היה הזכרון תלוי בטבע, אבל **עכשיו שאינו תלוי בטבע, כי לאוקמי גירסא סייעתא דשמיא,** אם כן הבה לא נתעלם מן המציאות אלא נתחיל ללמוד כפי שיהודי צריך ללמוד. הבה נפתח את הענין ולראות את האמת כפי שהיא ומי אומר שזה לא יקרה גם לך? הבה נלמד את הסוגיא ונזכור שאדרבא, **כשהאדם בא ליטרה, הוא זוכה שמסייעין אותו מן השמים, ואז הוא זוכר את תלמודו,** ולא רק יש לו סיפוק שהוא לומד, ולא רק מרגיש שמחשיבים אותו כי הוא הולך לשיעור בערב... החילוק בין מי שזוכר את תלמודו למי שלומד ואינו זוכר כלום אך יש לו סדר שלם של חיזוקים (רווחים שהוא מונה לעצמו בדרך לימודו הגם שאינו זוכר כלום), הוא שמים וארץ.

ממעזיבו זיע"א שאלה מהתלמידים איזה שער מהשערים שמבקשים עליהם במוצאי שבת הוא השער החשוב ביותר, וכשהשיבו לה שערי סייעתא דשמיא, השיבה: אכן כיוונתם נכונה. **השער שצריך לבקש עליו יותר מכל, הוא השער של סייעתא דשמיא.** כשפתוח לאדם שערי סייעתא דשמיא, הרי הוא מוכן וראוי לפי ערך להשראת השכינה, ואז יש לו ברכה והצלחה.

והתשובה השניה לטענת היצר היא שאפילו יקיים האדם ענין זה בידיעה אחת בלבד ליום, תהיה לו שמחה, וכשיש לו לאדם שמחה, הוא מתרומם ומתעלה וכל מיני בעיות מסתלקות ממנו, כי בשמחה תצאו, יוצאים מכל הצרות על-ידי השמחה.

הבנה שבטעות יסודה

ובכן, הבה ונלמד בס"ד מדוע הזכרון בתורה כל-כך חשוב. ונקדים עוד הקדמה אחת: יש שחושבים שענין ההבנה המעמיקה והזכרון בתורה, הוא דבר השייך יותר לעולם הליטאי, כאילו יאמרו: כשאתה מדבר בענין אור התורה, דביקות התורה, קדושת התורה, אתה מדבר על מי שאומר תהלים או הוגה בספר חסידי או לומד גמרא בקול ומתנדנד אנה ואנה, אבל כשאתה מדבר על לימוד סוגיא לעומקה בעיון רב ולהעלות את החידושים היוצאים מהסוגיא על הכתב, ענין אחר הוא לגמרי. הם לא קולטים שכך הם חושבים, כי הם לא אומרים זאת בפירוש. אבל פעמים שההבנה הזו קיימת במוח, כאילו הלימוד בעיון הוא דבר שעושים לאחר שפושטים את המלבוש העליון. הוא פושטו, מקפלו ומניחו על השולחן, ועכשיו הוא עוסק בענין אחר, הוא כותב עכשיו חידושים... כן, לתורה יש כמה חלקים, יש את חלק הקדושה והדביקות, ויש חלק אחר, ועכשיו עוסקים בחלק האחר. כשהוא מתווכח עם

כשהאדם רוכש רק ידיעה אחת ביום. לו זכרנה היטב ויקחנה עמו וכעבור חודש תהייה לו באמתחתו שלושים ידיעות, ירגיש שמחה פנימית אמיתית. בוודאי, אם יהיה לו יותר מידיעה אחת ביום, תהיה שמחתו יותר גדולה, אבל השמחה הפנימית הנובעת מכך שהידיעה חדרה בתוכו כבמסמר, קיימת גם בידיעה אחת. ידיעה אחת ביום! הוא חוזר עליה בכלתו בדרך, הוא משתעשע עמה, הוא מחשיבה, עוד פעם ועוד פעם הוא חוזר עליה, בפיו ובלבו. אפילו ידיעה אחת ביום. כך היא האמת.

ובכן, אם כך היא האמת, מדוע חשבת שהדבר מנוע ממך? האדם אומר כך: אם אלמד דף ליום ואצטרך לזכור אחרי חודש שלושים דפים - זה לא יקרה. עכ"פ כך הוא מרגיש. אבל לא כתוב שהדבר תלוי בלימוד הרבה כל-כך. זה תלוי בסגנון הלימוד, מה הוא מנסה לעשות, איזו תכלית יש לו בלימודו חוץ מקרבת האלוקים והזיכרון והמגנא ומצלא של התורה. אכן הדרך שהאדם זוכה לכל אלה היא שהוא מחיר בתוכו את הידיעות באופן שישארו חקוקים בנפשו. הוא קובע אותן כבמסמר בתוך נפשו.

דע מה שתשיב ליצר

ונמצא שלמדנו עכשיו שתי תשובות שהאדם צריך להשיב ליצר הרע שבא לייאשו. היצר הרע אומר לו: לעולם לא תזכור. שטויות! כל הנושא הזה אינו בשבילך. והוא משיב: א. לאוקמי גירסא סייעתא דשמיא, ואין שום יהודי שמנוע מסייעתא דשמיא. סייעתא דשמיא אינו תלוי בכשרון ואף לא בזמן. אם תתבטל לריבונו של עולם ותתפלל אליו מעומק לבך, תהיה לך סייעתא דשמיא. כל מוצאי שבת אנו מבקשים שייפתחו לנו שערי סייעתא דשמיא. ידוע שמרת אדל ע"ה בתו של הבעש"ט הק' ואמו של הרה"ק רבי ברוך

באמיתך. ובכן, **אותו ביקוש האמת קיים גם כשהאדם רוצה לדעת מה החילוק בין התירוץ הראשון בתוספות לתירוץ השני, או מדוע הרשב"א לא רצה ללמוד כמהלך התוספות, ומדוע התוספות לא רצו ללמוד כמהלך הרשב"א.** מה זה מעניין אותו? הן למדת כבר, אתה כבר יודע את ההלכה. מדוע אתה מברר אם יש עוד אחד מהראשונים שלומד קצת אחרת? כל-כך חשוב לך מדוע הרמב"ם למד את הסוגיא באופן אחר לגמרי? זה טוב לשיבה, שם צריך לעשות מצב. אי אפשר ללמוד ככה בשאננות. עושים מצב. מתווכחים, נלחמים.

העין רואה והמוח טועה

חס ושלוש לחשוב כך. צריך לעקור את הטעות משורשה. אכן אחת מהסיבות שאנשים חושבים כך היא כי במוחם הדברים חרוטים כפי שראו אותם בפעם הראשונה. אם האדם ראה בדרך משל חסידים ואנשי מעשה חוזרים בתשובה קודם לימודם, ואח"כ הם לוקחים את הגמרא, נותנים לה נשיקה בחרדת קודש ופותחים בלימודם ולומדים את הגמרא באמירה בעלמא, ואח"כ ראה בישיבה בחורים לומדים עם חולצות לבנות ומתווכחים מתוך ריתחא ומתחצפים למגיד שיעור, נחרט לו במוח שקצות ונתיבות הם לימודים הנלמדים בקלות ואינם שייכים לקדושת התורה ולתורה לשמה, למה? כי כך ראה והרגיש כשהיה בישיבה כשעדיין לא היה מזוכך וחביריו לא היו מזוככים והאוויר היה מלא בדברים אחרים. ומנגד נחרט לו במוח שכאשר בעל הבית בעמיו לומד כדי להנצל מן היצר הרע, מדובר בלימוד מסוג אחר, לא צריך עכשיו לזכור את הלימוד, זה לא כל-כך חשוב. לי לא נחוץ עכשיו לנשמתו להתעמק ולנסות להבין עד הסוף. יש יחידים שעדיין נשארים בעלי עיון כמו בישיבה, אבל חוץ מהם מי

החברותא בענין הבנת דברי התוספות ונכנס לעיון הישיבות, הוא מרגיש שעכשיו הוא עוסק באיזה ענין אחר.

מדובר בטעות חמורה וכואבת, והשכינה בוכה כשהאדם חושב כך, ראשית כי מדובר בחילול ה' נורא. דווקא עכשיו שהוא נכנס למעמקי הסוגיא, הוא מתקרב מיראתו, או יותר נכון פחות רואה צורך לעשותו מתוך ביטול והכנעה מתוך תשוקה להשיג את האמת ולהתקרב אל ה'. כשלמד משניות בשביל נשמתו, אזי יכול היה לחשוב שהוא מחפש את הקב"ה, אבל עכשיו שהוא מחפש בספר מי מקשה את קושייתו או בונה איזה מהלך לכתוב בספר, אינו מעלה בדעתו לחפש את הקב"ה. אני מחפש עכשיו כבוד, אל תערבב את היוצרות. אני מחפש עכשיו לבנות את מעמדי או לנצח את חברי.

מחפשים את נותן התורה

כה טיפשית ושקרית היא הבנה זו, כי לפי האמת **חכמת התורה היא אלוקות, וכשהאדם מחפש הבנה בתורה, הוא מחפש את הקב"ה, הוא רוצה לדעת מה האמת.** כל אחד מכיר את יסורי הנפש שיש לו לאדם כשהוא צריך לעשות החלטה חשובה בחייו ובאמת רוצה לעשות את ההחלטה הנכונה, אך אינו יודע מהו הדבר הנכון... יש לו שני צדדים ששניהם נראים נכונים ושניהם נראים רצון ה' ואינו יכול להחליט מה יותר נכון. הוא בוחן כל צד, אולי פה משהו ייפגע, אולי פה תהייה לו מחשבות של גאווה. ופעמים שיש ביניהם סתירה בין ללמוד וללמד. אין הוא יודע אם עכשיו הוא צריך ללמוד לעצמו או ללמד לזולתו, אם עכשיו הקב"ה רוצה שיסגור את הגמרא, או להיפך, שיתעלם וימשיך ללמוד ביתר שאת. והרי הוא מתפלל אל ה' ואומר: אני מבקש את האמת, עזור לי, הורני ה' דרכיך אהלך

ונעשה יותר ירא שמים, לא ראה שחלק התורה הזה נחוץ לו. האדם מן השורה כשייעשה רציני, לכל היותר יאמר כך: הלכות שבת נחוץ לי, כי אני צריך לדעת הלכות שבת. אבל כשאני לומד גמרא, שיהיה לי נחוץ לדעת אם הפירוש הוא כך או כך? איני יודע. אם בגמרא המבוארת בחרו בפירוש הזה, הם ידעו למה. אוצר החכמה פתוח היה לפניהם והבינו שזה הפירוש המובחר ביותר... טוב לי ככה... לא בוער לי לדעת יותר מזה...

מיטת סדום

וטעות מוחלטת היא בהבנת רצון ה' מן האדם. האדם אינו מתחיל לקלוט שזה נחוץ לו. ובכן, אם האדם לומד עכשיו הלכות שבת, הפלא ופלא. מה הבעיה? הלכות שבת הלא מביאות לידי מעשה. עכשיו אנו מדברים על מי שלומד גמרא. ממילא הוא לומד עכשיו גמרא... הוא לומד מסכת יבמות או כתובות... למה? כי במסגרת הקהילה שלו לומדים עכשיו מסכת זו... אותה בעיה שקיימת בישיבות כפי שאמר **ה'חזון איש'** זצ"ל ששיביה היא כמו מיטת סדום שכל אחד צריך להיכנס למסגרת, את החלשים מותחים ואת החזקים קוטעים, קיימת גם כאן. **האדם אינו מבין שאינו משתמש עם כוחותיו**, כי הוא אומר כך: המסגרת של הקהילה (שנועדה להיות שוה לכל נפש כדי להכניס תחת קורתה את כל בני הקהילה) אומרת שאם אתה יכול לומר שלמדת היום את העמוד או את הדף, וכל שכן אם אתה יכול לעשות את המבחן (אשר אך הוא בוודאי עשוי באופן השוה לכל נפש), אשריך וטוב לך. הגעת אל פסגת ההצלחה. אף העסק הגדול שעושים במעמד הסיום והערכה הגדולה שמעניקים לאברכים הלומדים, מזין את המחשבה הזאת. תראה איזה צדיק אתה! אתה קובע עתים לתורה. אתה יוצא כל ערב ללמוד בבית המדרש... היעלה בדעתו

נשאר שם? כשהולכים לכולל, לומדים הלכות שבת, מתחיל סדר אחר...

על דא ודאי קא בכינא

והשכינה בוכה, כי זה נורא דבר כזה. **הסיבה היחידה ללימוד בעיון היא לחפש את האמת.** אותו דבר כמי שעומד בפרשת דרכים ואינו יודע לאן לפנות ומתפלל לסייעתא דשמיא, ויש לו ביטול והכנעה ואומר: רבונו של עולם! גלה לי את האמת. פעמים שהאדם מתקדם בחייו ואומר: את האמת אומר לך, אותי לא כל-כך מטריד האם התוספות סברו כמו הרשב"א או לא. אני אומר לך ברור, זה לא מה שמטריד אותי בחיים. לא אבכה על זה. אם אי פעם אבכה והוריד דמעה בתפילת והאר עינינו בתורתך, זה יהיה לגבי ספק שיהיה לי איך לחנך את בני או איך לטפל באיזה סכסוך ממוני שיש לי עם שכן. על זה אולי אבכה. לא אבכה עכשיו כשאני כבר בן ארבעים וחמש על איזו תוספות.

אה! זו הבעיה. אתה רוצה ללמוד כי הקב"ה צוה ללמוד, ואתה מסתכל על זה כאילו אין זה קשור אליך. וזהו הכאב הגדול, כי אין שום סיבה בעולם שזה לא יהיה קשור אליך מלבד מה שיש לך תפיסה בלתי נכונה. אין הוא יכול לתרץ שהוא לא בר הכי מפני שהוא בעל הבית, או מפני שאין לו זמן, או מפני שאין לו כשרון. אין זה אמת. רוב מבעלי הבתים יש להם כשרונות חזקים. הם למדו בישיבה ויודעים ללמוד היטב. שנית, הוא הרי לומד, יש לו חברותא ולומד כל יום, אבל אינו מעלה בדעתו שחלק העיון נחוץ לו. וזאת או מפני שיש לו עצלות המוח והוא פשוט מחפש להספיק עוד ועוד כי הצטרף לאיזו מסגרת, או מפני שאין זו הרוח. אין לו קנאת סופרים בסוגיא זו ללמוד בעומק. אך עיקר הסיבה, כי גם אחרי שכבר הרצין קצת

לשעשועי התורה, לשמחת התורה, לזכירת התורה, דווקא כשהוא מתרגש. מי שהתייגע להבין את הפשט וזכה להבנה ואח"כ הוא מוצא באיזה ספר מילה במילה, הוא קופץ ממקומו מהתרגשות.

והנה כל האנשים שחושבים על פי טעות זו, אין להם מוחות בינוניים בכלל. יש להם מוחות חזקים. כולם. יתכן שיש כמה יוצאים מן הכלל, אבל האדם המצוי מבין היטב סוגיא תלמודית. אבל הוא לא ניסה אף פעם. הוא לא חושב על הרעיון לנסות. במוחו הוא תפוס שהוא חלש כי הוא זוכר שבישיבה היה הבחור החלש, כי לא היה לו אז חשק, או כי היה לו אז יצר הרע. זה חקוק לו בתת מודע* שלו. והוא לא מסתפק בזה. דבר פשוט הוא אצלו שאין זה נוגע אליו כלל וכלל. וכאב גדול הוא.

יבואוני רחמיך ואחיה כי תורתך שעשועי

והיצר הרע עובד בכל החזיתות שלא יהיה לו לאדם שעשועים בדברי תורה, כי השעשועים פותחים את הרגש, עד שהאדם קופץ מרוב שמחה. וההרגשים האלה הם המגינים ומצילים יותר מכל דבר אחר, עד שאין האדם זקוק יותר לדברים אחרים שהיצר הרע מציע לו, וכן הם פותחים חלונות של תשוקה לעוד ועוד דברים שבקדושה. מעתה אף אחד אינו צריך לדבר על לבו שיוסיף עוד. מעצמו הוא רוצה להוסיף. אף אחד בעולם לא דיבר אתו. הוא מתרגש. הוא מספר זאת לאחרים מרוב התרגשות. כשהוא פוגש חבר בלכתו ברחוב, הוא עוצר ואומר לו: יש לי איזה חידוש שחידשתי היום, רוצה לשמוע?

זה מה שקורה כשהאדם חושב לבד. תפסיק לומר כל-כך הרבה, תתחיל לחשוב.

שהוא צריך ללמוד היטב עם החברותא?! זה לא עובר בכלל במוחו.

היצר הרע אינו מרים ידיים

ובנוסף לזה יש עוד מחשבה שאף היא שגויה מתחילתה לסופה, שהאברך אומר לעצמו: אני לא אברך כה חזק. אני חושב שאינך מכיר אותי. אם היית יודע, בישיבה לא פתחתי ספר. הסוגיא של לימוד בעיון נוגעת אולי לאברכים חזקים. אני לא נמנה עליהם. אני לומד וממשיך הלאה.

טעות מוחלטת היא, כי כשהלומד מתחיל לחשוב בתוך הגמרא עצמה: מה הצד ללמוד כמו ההוא אמינא ומה הצד ללמוד כמו המסקנא? ומה רש"י ביקש להוסיף כאן? ואיך היינו יכולים לפרש באופן אחר? כשהוא מתחיל לפתח את כח מחשבתו, התענוג שהוא מתחיל להרגיש הוא לבלי לתאר, והתענוג הזה מחבר אותו אל הלימוד באופן שהוא מפסיק להסתכל על השעון בעת לימודו ומתחיל לחשוב בלימודו בלכתו ברחוב.

והיצר הרע ירא מזה. לכן היצר הרע אומר: למד רציני, רציני מאוד, אך רק את זה אל תעשה... לא תפסיק הרבה אם תלמד ככה...

האדם אומר לעצמו: הן אני רואה שבחצי שעה שאני לומד, אני מציץ כל הזמן בשעון ומחכה שהוא יתקדם, הא לך שאני בינוני, ואם כן כשאתה מדבר על הצורך להתבונן בכל מילה ולדייק ולסכם בהירות, אתה מדבר למישהו אחר, כי לי אין זה נוגע.

עצת היצר היא. שקר מוחלט! בדיוק הפוך. זה עובד הפוך. האדם זוכה

הארי זל הרי כתב שקושיא היא קליפה, וכשהאדם מוצא תירוץ לקושייתו, הוא משבר את הקליפה. האדם מתבונן בתורה להבין כיצד פועלים הקניינים - מדוע כשאני מגביה את החפץ, זה עובר מרשותו לרשותי? למה הבעלות משתנה? אור של הקב"ה הוא. הוא מתבונן כי הוא רוצה לדעת מה אמר רחמנא. הוא יודע שבסוגיית הקניינים יש סודות בקבלה. **כל פעם שהוא מגיע לאיזה דבר עמוק**, הוא אומר: **יש כאן אור, יש כאן כח עצום כנגד היצרים שלי**. אם כן, הבה אתבונן בזה יותר, **הבה אתייגע בזה יותר, כדי שזה יעמוד לי לזכות שנשמתי תחיל להאיר**. כך הוא הולך דף אחר דף, ותמיד הוא ניגש אל ההבנה באופן זה. אנו חייבים להחזיר לעצמנו בראש, **שההתבוננות העמוקה בתורה, היא כלי לאלוקות, כלי להשראת השכינה**.

כדי שיתעכל המזון במעיו

מעניין הדבר שבמזמור **נ"א בתהלים**, **כשדוד המלך** מתחנן על נפשו - חנני אלוקים כחסדך כרוב רחמין מחה פשעי, הרב כבסני מעווני ומחטאתי טהרני - הוא אומר ככה: הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי. דוד המלך אומר שמה שהאדם נמשך אחר החטא הוא מפני שיצירתו היתה באופן זה (עיין **ברש"י ובשאר המפרשים**), ואז הוא ממשיך: הן אמת חפצת בטוחות (בכליות). הקב"ה רוצה שהאמת תהיה חקוקה בכליות המייעצות לאדם. ובסתום חכמה תודיעני. ביאר הרב **המלבי"ם שרצון ה' הוא שהאמת תחלחל עמוק בנפש האדם**, כי אם התורה היא מזון, ולימוד התורה כמוהו כאכילת מזון, צריך האדם ללמוד את התורה באופן שהוא אוכל את המזון הגשמי. וכפי שאומרים הרופאים שצריך לאכול נכונה וללעוס כמו שצריך

מה היה אפשר להבין בלי פירושו של רש"י? ומה הפשט עכשיו לפי רש"י. אכן היצר הרע עושה הכל כדי למנוע זאת מן האדם, כי **ההבנה בתורה היא קדושה, היא אור, היא אלוקות**. היא לא סתם חכמה שאנשים זוכרים לפעמים ממצבים בלתי טובים של תורה שלא לשמה. **היא אור של הקב"ה, היא הרגשים, כי הנשמה מאירה החוצה כשזוכים להבנה בתורה. נלחם בזה היצר הרע מכל כיוון אפשרי**. הוא אומר לו לאדם: תשמע, אתה רוצה להתחיל ללמוד באופן זה? אתה יכול, אבל לא תספיק ותצטרך לעזוב את המסגרת. זה אומר שתלמד כל יום רק שתי שורות. בכלל, אצלנו לא דגלו מזה... היצר הרע הוא כזה למדן שהוא מתחיל לירות שקרים והבלים.

למד על מנת להתגאות

ועוד הוא אומר לאדם: אם אתה מחליט בכל זאת להתחיל ללמוד באופן כזה, לפחות תעשה את זה עם גאווה. כמין פשרה. אתה רשאי ללמוד כך, אבל בתנאי שתתנפח בגאותך וכך לא תזכה אל האור. הוי אומר: כשהאדם חושב ונופל לו איזה חידוש ברעיונו והוא מציג אותו לאחרים ומתווכח, **קרוב מאוד שיגיע לידי גאווה**, ואם הוא באמת מגיע לידי גאווה, אינו מתקרב אל ה', ובגלל זה שוב נחקקת במוחו הטעות הנ"ל שרק כאשר לומדים ברוגע איזה לימוד קל, יכולים ללמוד בקדושה ובהתקרבות לה', אך כשולומדים בחברותא וכל אחד אומר ויש משא ומתן, זהו סגנון אחר.

ואסור לנו ללכת שולל אחרי כל השקרים האלה, **וכי תשאל איך תספיק? - תדבר עם הקב"ה. לאוקמי גירסא סייעתא דשמיא**. אולי אינך צריך לדייק כל יום כל שורה. תקדיש קודם כל מספר דקות לזה. אבל תחילה הבה נביט באמת, הבה נתדבק ביסוד הזה.

מוריק עליה קצת מהרוטב שבכד, וכך הוא אוכל לשובע נפשו. אך פעמים שיושב שם אחד שמעולם לא ראה קזאת ואינו מכיר את המושג הזה. לוקח הוא קצת מתערובת הירקות ואוכל, וכשגומר - או אז הוא לוקח מהרוטב, ותמה זה כמה זה אינו ערב לחיכו... אף כאן, אתה חייב להכניס את התורה למקום שבו נמצאים התאוות, אחרת היא לא תועיל לך כנגד יצריך.

וכשהאדם מתחיל לטעום זאת... אכן כן, צריך להתחיל... הוא מחפש וחושב ומתבונן - אם כן מה הקושיא. הוא חוזר הלך ושוב מתוך ישוב הדעת ומתוך סבלנות - עכשיו אני רוצה ללמוד כדבעי... **הנה נפתח לו שער חדש של אור.** אכן **האדם זקוק לסייעתא דשמיא מרובה שיעשה זאת מתוך ביטול ומתוך חיפוש האמת,** אבל אז הוא מתחיל לקלוט איך התבלין פועל את פעולתו. הוא מתחיל להרגיש את שמחת התורה, את ההתחדשות ואת ההבנות החדשות.

כשביל דבר שנתחדש בה

אפשר לראות שכאשר האדם התייגע באיזו סוגיא וחיפש בה דבר, הוא יכול לזכור אותו גם אחרי עשרות שנים, **וזה נובע מתוך ההתרגשות שהיתה לו.** פעמים שהולכים לתלמידי חכמים באים בימים ומדברים אתם על מסכתא שלמדו לפני שנים הרבה. הם מעלעלים ומתרגשים כל פעם מחדש - כאן היה לי חידוש, כאן היה לי חידוש... דבר שנתחדש לו לאדם, נשאר חקוק בזכרונו. אכן זה לא מוכרח להיות שהאדם מחדש איזה דבר שאפשר להעלותו על הכתב, אלא **כל פעם שהאדם מוסיף הרגשים ללימודו, זה מחבר אותו, ומתוך החיבור, בא הזכרון.** ובכן, **ככל שיש לו לאדם הבנה יותר עמוקה במה שהוא לומד, יש לו יותר רגש אליו ויותר הוא מתחבר**

כדי שהמזון יתעכל במעיו וכל החלקים יתפרדו ויתפזרו בכל חלקי הגוף על-ידי הדם... כשהאדם אוכל מאכלים בריאים ובאופן בריא והקב"ה עוזר וחלקי המזון מתפזרים כמות... בדרך כלל שמים לב רק לחלק האחר... אשר יצר אומרים בכוונה, ברוך ה' שמערכת הוצאת הפסולת פועלת כראוי, אך הבה נדבר עכשיו על מה שנשאר באדם ונכנס בתוך הדם... לחלק זה צריך לומר נשמת באופן מיוחד, שהמזון השביעו ונתן לו ישוב הדעת... **הגמרא** מדברת על כך שביום כיפור חייבים על אכילה ככותבת הגסה ועל שניה כמלוא לוגמיו, כי ביום כיפור אין זה תלוי בשיעור אכילה, אלא במה דמייבתא דעתיה... כשהאדם אוכל הוא מבריא ומקבל בהירות, ועכשיו הוא יכול לחשוב נכונה ולטפל בדברים נכונה, למה? כי המזון נכנס בו כמו שצריך.

כמו כן רוצה הקב"ה **שהחכמה תחדור בתוך האדם, בתוך הפנימיות שלו, ותהפך אותו לגמרי, כי אז מסתלקים כל עניני התאוה.** הקב"ה קבע במערכת האדם שכאשר התורה תחדור בו בעומק, יהיה בכוחה להפך את התאוות הנמצאות בתכונות העדינות שלו. אבל אם כשהאדם לומד, הוא לומד מקופיא, באופן שטחי, ואינו מחדיר את מה שלומד בתוך מוחו כדי שיהפך כחלק ממנו ויישאר חקוק בזכרונו, אין כאן זה לעומת זה, כי התאוות באמת חקוקות עמוק מאוד. הקב"ה ברא את התורה כתבלין ליצר הרע, אבל אתה צריך לפזר את התבלין איפה שהיצר הרע נמצא. אינך יכול לפזרו מבחוץ.

את התבלין מפזרים על הבשר

כשמכבדים את הסועדים בתערובת של ירקות (סלט), יש שאת הרוטב העשוי משמן ותבלינים מניחים בצד בתוך כד קטן, וכל מי שנוטל מהתערובת ומניח בצלחתו,

הראשונה רואים את ההצלחה המיוחדת, כי היצר הרע אורב לך מפה ומשם - תראה שלא הספקת כלום. ואז החברותא מתנגד לך, ומתפתחת בעיה חדשה, עד שאינו יודע כבר אם הוא מרוויח או מפסיד. דע לך שזה נורמלי, ככה זה הולך, **אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בה.** בדיוק ככה זה הולך. אם זה מה שקורה, סימן הוא שאתה הולך בדרך הנכונה. אל תתייאש. אבל עלינו לדעת שיתכן שיישב האדם עם הגמרא יום יום ויהיה קובע עתים אמיתי ולאחר מאה ועשרים יכתבו עליו במודעות הרחוב - שייף עייל שייף נפיק, לא מש מאהלה של תורה, ואעפ"כ לא נגע בדבר האמיתי.

צריך לקחת זאת בחשבון בטרם יהיה מאוחר מדי. **תשקיע קצת הבנה, כדי שנשמתך תיפגש עם התורה.** ההבנה שיש לך בתורה, מיוחדת רק לך, ואינה קיימת אצל אף אחד אחר. כשם שאין פרצופיהן שווים, כך דעותיהן אינן שוות. ומקום הניחו לנו חכמים להתגדר. כל מה שמסביב, כגון במה אתה עובד ואיך הסתכלו עליך בישיבה, אינו נוגע כלל. **יש את החלק הזה, תשקיע בו, התפלל עליו, הוריד דמעה בתפילת והאר עינינו שתזכה להבין את דברי התוספות, תתחיל להתענג ולהרגיש חיות מהיכולת להזויל דמעה עבור כך.**

יהא חלקי עמהם

הגה"ק רבי שמואל ענגיל זצ"ל אבד"ק ראדימישלא אמר בשם ה'דברי חיים' **מצאנו זיע"א: יהא חלקי עם בעלי הבתים שלאחר יום של מלאכת כפיים, הם יושבים ולומדים דף גמרא בעיון.** כך אמר ה'דברי חיים'. הלוואי יהיה לי חלק בתורתו של בעל הבית כזה. אחרי יום של עבודה בשביל הפרנסה, הוא נכנס לבית המדרש ולומד, לא סתם לצאת ידי חובה, אלא הוא לומד

אליו, וכיון שכן, הוא זוכרו. הוא יכול לומר לך אותו בעל פה, כי זה נגע בנקודה שבלבו.

יש עוד הרבה פרטים בכלל זה להחדיר את התורה כבמסמר, ומה שלמדנו כעת הוא רק ההתחלה, אבל עלינו להבין **שיגיעת התורה והבנה בתורה, היא כלי לדביקות בה', היא כלי לביטול, היא כלי לדרגה הרבה יותר חזקה של מגנא ומצלא,** וזה מה שמביא שעשועים אמיתיים בתורה, וזה מה שמביא שיהיה לו לאדם שמחה ולא סיפוק, **וכל אחד יכול להגיע לזה,** ועל האדם לעקור מן השורש את ההבנה הישנה שאינו מסוגל לזה.

האדם יכול לעשות זאת עם עצמו ויכול לעשות זאת עם בניו. אכן כן, הרבה אנשים עושים זאת עם בניהם. הם עוזרים להם לחשוב. התחרויות שעושים אצל הילדים לסיים עוד פרק ועוד מסכת, זהו חלק אחר, ולעשות הכל זה באמת דבר מאוד קשה, וכבר ראינו כי לאוקמי גירסא זקוקים לסייעתא דשמיא, אבל החלק הזה לחשוב בהבנת הדבר ולהגיע להבנה יותר עמוקה בענין, זהו כלי שהתורה תוכל להתעכל בפנים.

לכן במזמור זה כשדוד המלך מדבר בענין כפרה ומחילה, הוא אומר שהקב"ה רוצה שהאמת תחלחל עמוק באדם, **שהחכמה תחדור בחלק הסתום, בחלקים העמוקים שבאדם. זה מה שהקב"ה רוצה.** וכשהאדם יודע שזהו האמת ושכדי להגיע לזה הוא זקוק לסייעתא דשמיא, הוא מתחיל להתפלל על כך ומתחיל לחפש את הדרך כדי להיות בבחינת בא ליטרה.

בטרם יהיה מאוחר מדי

וכפי שחתמנו את השיעורים הקודמים, נחתום גם כאן: **צריך לזכור שלא בפעם**

שהצדיקים היתה להם השגה ויכלו לאמוד
כל דבר עד הסוף. אבל **אנו יכולים גם
להרגיש בעצמנו את התענוג הזה, כל
שזוכים ולו פעם אחת לעשותו בסייעתא
דשמיא.**

כמו שצריך וזה מעניין אותו. כאן הוא מציין
לעצמו בצד איזה מראה מקום או איזו
הערה שיש לו, כאן הוא מחפש להבין יותר,
כאן הוא שואל מאחרים מה הפשט. הלוואי
שאזכה להיות חלקי עמהם. עלינו לזכור

מדור אור החיים

ליל שישי פרשת תרומה ב' אדר תשפ"ג

השכינה שורה דווקא כשיש בעלי תכונות ודרכי עבודה מנוגדות

את העורות ואת הפשתן יותר חשוב. השראת השכינה באה מנדבת לבו של האדם, לא מהחומר שהביא, וכבר אמרו **חז"ל** (מנחות קי, א) אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים, ולמדו זאת ממה שנאמר אשה ריח ניחוח בין גבי עולת בהמה (ויקרא א, ט) בין גבי עולת העוף (שם פסוק יז) ובין גבי מנחה (שם ב, ב). כי לכאורה הקושיא עצומה, הלא זה הביא עוף השווה כמה מעות בלבד וזה הביא בהמה השווה סך גדול, איך יתכן שעל שניהם נאמר אשה ריח ניחוח לה? ולכאורה היה צריך לומר לזה שהביא את העוף: אשריך שהבאת קרבן, אבל בפעם הבאה, תשקיע קצת יותר. אך התשובה שריח ניחוח אינו תלוי בכסף, אלא **בנדבת לב האדם - ובלבד שיכוון לבו לשמים. כשהאדם מביא קרבן, הוא נותן משלו ומתבטל לה', וממילא באה השראת השכינה.**

מענה מובן שיש כאן שני חלקים בצווי ה': הראשון, מאת בני ישראל תקחו את תרומתי להקמת המשכן. והשני, לדעת שהקמת המשכן נעשית על-ידי נדבת הלב, וממילא לא יעלו הממונים בדעתם לזלזל במי שמביא פשתן.

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת. כתב **ה'אור החיים' הק'**: טעם אומרו וזאת וגו', אולי שיכוין לומר שלא יביאו ישראל נדבה ממין א' או מג', אלא צריכין להביא מכל המינים, ואינם יוצאים ידי חובת תרומת המשכן אלא בהבאתם מכל המינים, והוא אומרו וזאת לומר מלבד חיוב ההבאה, עוד אני מצוה שתהיה התרומה ממינים אלו כולם, והטעם כי אין הכנת המשכן מושלמת בחסרון אחד מהמינים, ואין הכונה כי כל איש ואיש מישראל יביא מכולן, אלא שבכללות תרומת כל ישראל יהיו כל המינים. או ירצה לומר שיקבלו מהמביאים כל הי"ג מינים, ולא יזלזל במביא פשתן ועורות וכו'. עכ"ל **ה'אור החיים' הק'.**

אחד המרבה ואחד הממעיט

והנה יסוד זה מתרחב הרבה, כי באמת התכלית היתה כאן השראת השכינה, והשראת השכינה באה מהלב, מזה שמתגברים על היצר ונותנים, ואם כן מי הוא זה שיאמר שמי שהביא את הכסף והזהב יותר חשוב, הלא יתכן שמי שהביא

השני יש לו אופי חם, השלישי שומר כל הזמן על הכספים לבל תתבזבז חלילה פרוטה אחת שלא לצורך, והרביעי אומר: תן בשפע! אל תתקמצן. **יש כאן שורשי נשמה, ולא תתכן השראת השכינה בלי שכולם יהיו אחודים כאן ותהיה הקומה שלימה.**

זכו שכינה שרויה ביניהם

אולם מקום נוסף של השראת השכינה שבו אנו צריכים חיזוק רב, הוא הבית היהודי. כשיהודי בונה בית, הוא בונה בית המקדש, כמו שאמרו חז"ל (סוטה יז, א): איש ואשה - זכו שכינה שרויה ביניהם. בבית יהודי זורח אור השבת, בבית יהודי מגדלים ילדים לתורה ויראת שמים, בבית יהודי מקיימים יותר מצוות עשה דאורייתא מכפי שמקיימים בבית הכנסת. **כשמעמידים את הבית על אדני הטהרה והיראת שמים, הוא מקום להשראת השכינה.** אך אנשים אינם רגילים שם ליסוד זה של האור החיים' הק'.

בבית יש כל מיני נשמות, כל מיני מצבים, ותמיד קיימת ההרגשה אצל האדם שהשראת השכינה יכולה להיות רק בבית שמתקיים בו הפסוק (תהלים קכח, ג) בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך כאשר כל שנים עשר הבנים משמשים כדיינים ומורי הוראה, אך לא כשכל אחד מהבנים עובד את ה' באופן אחר. ולמען האמת, מי יודע למי יש נסיון יותר גדול ולמי יש יותר ביטול בינו לבין קונו? יש תרי"ג מצוות, יש שורשי נשמות ויש תכליות שונות. הקב"ה שאל למשה רבינו (שמות ד, יא): מי שָׁם פה לאדם? כך הוא שואל לכל אחד: מי הקים את הבתים בישראל באופן זה? הלא אני הקמתי אותם. אכן כן, הקב"ה הוא זה שהקים אותם, ונמצא שלא נקבע מראש שאם יהיה האדם רציני וירצה להקים בית יהודי, יהיה ביתו בית מושלם ויראה כפי הצייר שצייר בדמיונו. לא! ואנו מדברים כאן

כל תענית שאין בה ממושעי ישראל

אכן כלל זה נכון לכל אופן של השראת השכינה הקיים בעולם, ולא רק להשראת השכינה של המשכן. הן כך אנו רואים בדברי חז"ל בכל עת שבשביל השראת השכינה זקוקים לכללות ישראל, כגון מה שאמרו (כריתות ו, ב): "כל תענית שאין בה ממושעי ישראל, אינה תענית, שהרי חלבנה ריחה רע, ומנאה הכתוב עם סממני קטורת". כשעורכים סעודה ומבקשים מכל אחד להביא מאכל אחר הנצרך לסעודה, אחד מתחייב להביא החלות, השני את הדגים, השלישי את הבשר, והרביעי מתחייב להביא את המשקה. והנה יש שמסתכלים על הרביעי בזלזול - נו, בסדר, כל אחד מביא לפי מה שיש לו. אך הסתכלות זו שגויה היא, כי אם רוצים לזכות להשראת השכינה, **השראת השכינה אינה קיימת רק אם משתתפים בה כל מיני בני אדם המביאים כל מיני דברים.**

הבה נחשוב באופן מעשי: מה האנשים הביאו במשכן? הם הביאו מה שהיה להם. ומי נתנם להם? הקב"ה. נמצא שאם האחד יכול היה להביא זהב והשני לא היה יכול להביא כי אם פשתן, הקב"ה הוא זה שתכנן זאת מראש, והיינו מפני שזה היתה לו שייכות בשורש נשמתו לזהב וזה היתה לו שייכות לפשתן. והרי י"ג הדברים הם כנגד י"ג מכילין דרחמי, ולכל אחד מהם יש שורש קדוש, ואם כן אי אפשר שתהיה השראת השכינה בלי כולם.

וכמו שקהילה גדולה צריכה להיות בנוי באופן זה, כך כל ציבור אנשים צריך להיות בנוי באופן זה. למשל, צוות של עובדים המונה סך הכל ט"ז בני אדם שמתכנסים יחד ומבקשים לטכס עצה כיצד לשפר ולהשתפר, יש בהם בדרך כלל אנשים בעלי תכונות שונות. האחד יש לו אופי מסודר,

להתקרב ולמצוא את ה', יוכל לבוא לשם ולמצוא את אשר אותה נפשו, הוא צריך לכתחילה להיבנות באופן כזה, ולכן צריך שכל אחד יביא ממה שיש לו, אם כסף - כסף, אם זהב - זהב, אם פשתן - פשתן. הפלא ופלא! כך אפשר להקים את המשכן. רק כך. וזאת התרומה. אלה הם המינים שיביאו בני ישראל, כי בלי זה, לא יוכל המקום להיות מקום של השראת השכינה כאמור.

וכך צריך האדם להודות לה' על המצבים שהוא עובר בביתו, להודות על השלימות - ברוך ה', יש כאן משכן, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. כשהאדם נלחם במצב הזה, אין הוא נותן לשכינה לשרות בביתו. רק אם הוא מודה לה' על המצב, או אז יכולה השכינה לשרות שם. הוא יושב בשולחן הסדר וכל מיני המצבים קיימים שם... ברוך ה'... צריך להודות לה' ולהתכוון ברצינות, ובלבד שיכוון לבו לשמים.

יחד שבטי ישראל

ועוד יש להביא כאן מדברי ה'אור החיים' הק' בהמשך על הפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", וזה לשונו: "ולא אמר בתוכו, לומר שהמקום אשר יקדישו לשכנו, יהיה בתוך בני ישראל, שיקיפו המשכן בד' דגלים. ואולי כי דברים אלו הם תשובה למה שחשקו ישראל (במד"ר פ"ב) בראותם בהר סיני שהיה ברוך הוא מוקף בדגלי המלאכים והוא אות בתוכם, וחשקו אהב להיות כן בתוכם*, ולזה באה התשובה מבוחן לבות ואמר ועשו לי מקדש ושכנתי כמו כן בתוכם".

על בתים רציניים, בתים טהורים, בתים העומדים נכונה ואשר מוסרים בהם נפש על היהדות, והתוצאות שונות.

כל הרוצה יבוא ויתקרב

ובכן, אילו היינו מסתכלים באופן הנכון ולא מתוך מחשבה שהכל צריך להבריק, אתם יודעים מה היינו רואים? היינו רואים משכן. זה מה שהיינו רואים. היינו רואים השראת השכינה, היינו רואים שיש אנשים מכל הסוגים, איזוהי הדרך שיבור לו האדם, כל אחד עובד את ה' בדרך אחרת. ברוך ה'. לכל אחד יש את הנסיונות שלו. מנסים, עובדים. מקום הוא שמקריבים בו קרבנות. יש מי שמביא עולת העוף ויש מי שמביא עולת בהמה. אחד המרבה ואחד הממעיט. אבל הקב"ה תכנן משכן כזה דווקא. הקב"ה אומר: אני מקים משכן, מי שאין לו - יכול להביא עוף, מי שחטא - יכול להביא חטאת, מי שאינו יודע - יכול להביא אשם. האדם יכול היה לתמוה: זהו משכן?! לכאורה היה צריך לתלות מודעות גדולות מחוץ למשכן: אם עברת עבירה - הסתלק מכאן. לא כאן! ולמעשה, המשכן הוא מקום לכל מי שרוצה לעבוד את ה' ברצינות. עכשיו יש לו כסף, עכשיו אין לו כסף, עכשיו הוא חושב שהוא הולך לעבור עבירה, עכשיו אינו בטוח אם עבר עבירה, עכשיו הוא יודע שעבר עבירה חמורה שחייבים עליה כרת. הרי לזה נבנה המזבח, לזה הוקם בית המקדש וקודש הקדשים, ולזה ניתן לנו יום הכיפורים ועבודת הכהן הגדול.

דווקא מקום כזה הוא מקום להשראת השכינה. וכיון שהמקום צריך להיות כזה שכל אחד מהמקום שהוא נמצא, אם רוצה

א. לשון המדרש: בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים שנאמר (תהלים סח, יח) רכב אלוקים רבותיים אלפי שnaan, והיו כולם עשויים דגלים דגלים שנאמר (שיר השירים ה, ח) דגול מרבבה, כיון שראו אותן ישראל שהם עשויים דגלים דגלים, התחילו מתאווים לדגלים, אמרו: הלואי כך אנו נעשים דגלים כמותן.

אולי אף אנו נוכל להכניס את עצמנו למצב כזה.

כשהאדם נמצא בעוה"ז, אין הוא רואה זאת בעיניו, כי אינו רואה בזה שלימות. להיפך, הוא רואה שהוא רוצה שהבעל תפילה יתפלל קצת יותר מהר, ולמעשה, הבעל תפילה שקע בשרעפים ובגלל זה אינו יכול לכוון בתפילתו. הוא רואה כאן סתירה. אבל כשבני ישראל ראו את המלאכים, ראו בבת אחת תמונה שלמה. הם ראו את כולם ביחד וראו שכך הקב"ה מתגלה. אמרו: אם כן אנו מבינים שמפני כך ברא אותנו הקב"ה כשאין דעותינו שוות ויש בינינו כל-כך הרבה שבטים, הכל כדי שנוכל לעבוד את השי"ת שכם אחד וכך תשרה בנו השכינה. אמר להם הקב"ה: ובכן, אומר אני לכם ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. תנאי קודם למעשה הוא. אני מלמד אתכם איך להקים בית להשראת שכינתי. כל אחד יביא דבר אחר. אחד יביא קימה בחצות, השני יביא שירה בעת התפילה, השלישי יביא תפילה בלי שירה (במקום שנהג דווקא לא לשיר באמצע התפילה), וכך כשתעמדו מסביב איש על מחנהו ואיש על דגלו, תהיו דומים למלאכים ואני אהיה בתוכם. וזאת התרומה. עשו טוב, תבנו את המשכן באופן הנכון. כל אחד נותן את המסירות נפש שלו, את הקושי שלו, כי זהו נדבת לבו, וכל אחד יונק מעבודת זולתו על-ידי קיום מצות ואהבת לרעהו כמון.

הן כך דיבר האור החיים' הק' בפרשת פקודי שזהו השלימות של כלל ישראל, כי אין האדם יכול לקיים את כל המצוות על אף שהוא רוצה ברצון של ברזל. זה יכול להגיע רק על-ידי קיום ואהבת לרעהו כמון, כי אז כל אחד זוכה במצוותיו של חבירו, וכך זוכים שהשכינה תשרה בעוה"ז.

והנה ברור הדבר שלא ליופי החיצוני שבדבר חשקו, אלא ראו שלכל מלאך יש תפקיד המיוחד רק לו, וכפי שאנו רואים בפרשת וירא שהגיעו אל אברהם שלושה מלאכים, אחד לבשר את שרה ואחד להפוך את סדום ואחד לרפאות את אברהם, שאין מלאך אחד עושה שתי שליחות. וסיבת הדבר, כי מהותו של המלאך היא עשיית שליחותו של מקום. אין הוא כאדם שיש לו כאילו איזו בעלות על עצמו ולפעמים שהוא ממלא שליחות שמטילים עליו, אלא כל מהותו שליחות היא, כי הוא נברא מרצון ה' לעשות איזה דבר, וכיון שהוא מסיים את שליחותו, מיד הוא מתבטל. וכשראו בני ישראל שהקב"ה מוקף עם כל-כך הרבה מלאכים, הבינו שלכל אחד יש תפקיד אחר, מצא הדבר חן בעיניהם, וכל אחד אמר בלבו: מעתה אם אני רואה מי ששונה ממני ויש לו נסיונות אחרים ותכונת הנפש אחרת ומהלך מחשבה אחר, אין זה אומר שרק אחד משנינו צודק ותיכף נתווכח אם השכינה שורה אצלי או אצלו. אלא להיפך, כשנתקבץ יחד אני והוא, דווקא אז תהיה השראת השכינה, כי זוהי השלימות, שכולם עומדים יחד וכל אחד עובד את ה' מתוך מצבו המיוחד לו על כל נסיונותיו ותכונות נפשו.

דעותיהן אינן שוות

הן תראה שלכך ברא הקב"ה את האנשים כשאין פרצופיהם שווים ואין דעותיהם שוות, כי ידע שבשביל שלימות העולם צריך שיהיה לכל אחד דרך המיוחדת רק לו איך לברר את הבריורים שלו, ובכן, כשראו בני ישראל שגם אצל המלאכים כך הוא, וזוהי השלימות, כי דווקא כך הקב"ה נמצא בתוכם, אמרו:

מדור

שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת תרומה ב אדר תשפ"ג

קונים את התורה על-ידי בריחה מן החיצוניות

המקבל נותן והנותן אינו מקבל

ממשיך ה'שם משמואל': ולדידי יש להוסיף על דבריו, דהנה לגודל רוממות התורה עד דאורייתא וקב"ה כולא חד, אי אפשר לאדם שבזכות מעשיו הטובים יזכה בתורה, ואף דיגעתי ומצאתי תאמין (מגילה ו, ב), זהו רק לבוש התורה וחכמתה, אבל האלוקות שבה, רחוקה מן האדם מאוד מאוד, אלא על פי מה דאיתא בזוה"ק **דלעומת שאדם בורח מן החיצוניות, בא לעומתו בקדושה, והיינו שהקדושה לעולם חלה על מקום שראוי לחול, כמו שכתב הכוזרי, אלא שצריך שיהיה כלי ראוי לקבל, ומחמת הבריחה מדבר ההיפוך, נעשה כלי לקבל האלוקות שבתורה, על כן לעומת שאדם בורח מאהבות ותשוקות חיצוניות, בא לעומתו לזכות בתורה, ואם בורח מחיצוניות ביותר, הוא זוכה ביותר לאלוקות שבה, ואם כן הוא דוגמת הלוקח חפץ בדמים שאינו קונה אלא לעומת הדמים וחילופם, כן התורה שאינו זוכה אלא לעומת בריחתו מדבר שהוא היפוך לה.**

לפי זה הוא מסביר לשון המדרש, כי באמת האדם מצדו משלם מחיר יקר בזה שהוא בורח מן החיצוניות... דרך אגב, הכוונה לא רק לעבירות, אלא גם לדברים

שבית שבי לקחת מתנות

נאמר בתהלים (סח, יט): עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם. ופירושו שכאשר משה עלה לקבל את התורה, זכה וקיבל מתנות. וידוע מה שאמרו חז"ל (שבת פט, א והובא ברש"י פרשת קרח) שקיבל אז את סוד הקטורת שעוצרת את המגיפה, וכן כתוב מהאר"י ז"ל שב"י ראשי תיבות שמעון בר יוחאי שלקח אז את נשמת רבי שמעון בר יוחאי. אבל לפי הפשטות הכוונה לתורה עצמה שקיבל, ועליה נאמר כאן שתי לשונות, אחת לשון שבי ואחת לשון לקיחה.

ובמדרש איתא (שמות רבה כח, א): שבית שבי - יכול מפני ששבה אותה נטלה חנם? תלמוד לומר לקחת מתנות באדם, בלקיחה נתנה לו (לקיחה לשון מקח וממכר). יכול היא חייב ליתן לו דמים? תלמוד לומר מתנות, במתנה נתנה לו. והמדרש מדרש פליאה הוא. והביא ב'שם משמואל' (תרע"ח) בשם אביו האבני נור' זיע"א שבוודאי צריך לשלם בשביל התורה, אך לא בדמים, אלא במסירות נפש, וזה לשונו: **שהלקיחה היא למסור כל ההנאות והכיסופין דהאי עלמא עבור אהבת התורה, והיינו שבערך מציאות תורה לא תהיה נחשבת מציאותם מציאות כלל ומאפס ותוהו נחשבו לו.**

ההיפוך, ואיננה כמו שאר המתנות שדעת אחרת מקנה, שאין צריך אפילו כונה לקנות, שהקנין הוא מצד הנותן לבד, אבל תורה אינה כן, אלא **הכל תלוי בבריחה מדבר ההיפוך**.

אין גבול לקדושתכם

ועוד הוא מביא מאביו ה'אבני נזר' על מה שאנו מברכים נותן התורה בלשון הוה ולא נתן בלשון עבר, אף שכבר היתה נתינת התורה בסיני, על פי **מאמרים ז"ל** (תנדב"א רבה יח) כל תלמיד חכם שיושב וקורא ושונה ועוסק בתורה, **הקב"ה יושב כנגדו וקורא ושונה עמו, שלפי ערך המקבלים הקב"ה משפיע תמיד בתורה**.

ומבאר: ולפי דרכנו יובן על פי מה שהגדנו כבר במקום אחר במצות קדושים תהיו שהיא מצוה כוללת לכל עדת ישראל כקטן כגדול, ועל כן כתיב (קדושים יט, ב) דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו, והיינו דהמצוה היא **לכל אחד ואחד לפי מצבו שיבדיל עצמו ממה שהוא, אף שעדיין המרחק רב בינו ובין איש המעלה, מכל מקום לזה הפחות, גם זה נחשב קדושה**, וכאשר יעמוד על דרך זה, **שוב עליו המצוה להתקדש ולהבדל גם מזה**, וכן לעולם, ועל כן מצוה זו נוהגת גם בגדול שבישראל, אף שכבר נתקדש והוא מרוחק ומובדל מגשמיות, נמי עדיין עליו להתקדש גם ממצבו זה, שיהיה רק צורך גבוה בלי עירוב כוונה לטובת עצמו כלל, והוא דבר שאין לו שיעור וקצבה. ועל זה מסיים הכתוב (שם) כי קדוש אני ה' אלוֹקֵיכֶם, כשם שקדושתו היא למעלה מכל שיעור וגדר שהפה יכול לומר והלב לחשוב, **כן קדושתכם אין לה גבול**.

ולפי האמור יובן מה שמברכים נותן התורה בלשון הוה, אחר שהקדמנו לעיל

המותרים, להימנע מאהבת הדברים המותרים, להימנע משיחות בטילות, וכן הלאה... אבל מצד הנותן, אין הנותן מקבל כלום.

כלום משא ומתן יש ביניכם?!

ועל פי דרכו הוא מבאר הפלא ופלא **אגדת חז"ל** הידועה (שבת פח, ב) בענין המלאכים שרצו למנוע נתינת התורה לישראל ואמרו (התלה ח, ה, ב): מה אנוש כי תזכרנו וגו', תנה הודך על השמים. ואמר הקב"ה למשה: אחוז בכסא כבודי, וחזור להן תשובה. אמר להם משה: כלום משא ומתן יש ביניכם? כלום יצה"ר יש ביניכם? עיי"ש. ולכאורה יפלא, שהרי זה ברור שהמלאכים לא רצו לקבל את התורה בלבושה, כי אין ביניהם דיני שומרים ומלוה ולוה וכדומה, אלא ודאי שרצו בפנימיות התורה, ואם כן מה זו תשובה כלום משא ומתן יש ביניכם? הלא את פנימות התורה אפשר ללמוד בלי משא ומתן! אך הוא הדבר שאמר להם: **מאחר שאין לכם דבר שהוא היפוך התורה לברוח ממנו, שוב אי אפשר שתזכו בתורה לגודל רוממותה, כי אינכם יכולים לשלם את המחיר הנצרך לזכות בה**.

איזה חיזוק נפלא! המלאך אף את פנימיות התורה אינו יכול לקבל. הוא מתמודד? הוא יודע מה זה משא ומתן? הוא יודע איזה נסיון יש לו לאדם להערים קצת כדי להביא את המקח לידי גמר? הוא יודע מה זה רחוב? הוא יודע מה זה לעצום את העינים כשהכל שוקק ורועש? הוא יודע מה זה לבלום את הפה? הוא לא יודע, ואם כן אינו יכול לשלם בעבור התורה.

ה'שם משמואל' מוסיף להסביר על פי גדרי הקנינים: ולפי האמור יובן מה שהתורה נקראת לקח טוב ולא מתן טוב, שמצד המתן עדיין אין להם כלום כנ"ל, אלא מצד הלקיחה שהיא הבריחה מדבר

רוצה להשיג, הוא דבר קדוש/רוחני, ומצד גופך לא יתכן שתשיגו, כי הגוף אינו כלי לרוחני, ולכן אתה מוכרח לעשות בריחה מן החיצוניות ואז הדבר הלז יבוא ממילא.

הא לנו מהלך בעבודת ה' המבואר בדברי השם משמואל'. במקום שהאדם יעבוד קשה להביא על עצמו את הקדושה, **ישקיע את עיקר כוחותיו לברוח מהדברים שהם היפך הקדושה, כי אז יזכה בקדושה בתורת מתנה.** הבורח מן הכבוד, הכבוד בורח אחריו. האדם בורח מן הכבוד החיצוני, וממילא מגיע אליו הכבוד האמיתי, הקדושה חלה עליו ומתקיים בו למען יזמרך כבוד.

השכינה מחפשת מקום מגורים

פעמים שהאדם כדי לברוח מן המחלוקת, נוטש איזו משרה שהוצעה לו, ואח"כ הוא מרגיש הרגשה נפלאה. ובכן, השם משמואל' מסביר אחד על אחד איך זה עובד. מי שבערב שבת אחר הצהריים בורח מן החיצוניות. הוא נמנע אז מלעסוק במסחר או בשאר דברים חיצוניים, אח"כ די קל לו להרגיש חיבור לקדושה. אמנם כן, הוא צריך להגיע לבית המדרש. אין הוא יכול ללכת לישון. אבל בסוף הקדושה מחפשת היכן לשרות, וכשהיא מוצאת אדם פנוי מיחיצוניות, היא שורה עליו. השכינה שרויה בגלות, שכינתא בגלותא, אין לה מספיק מקומות לשרות בהם, והרי היא מחפשת אנשים כאלה שבורחים מן החיצוניות. ונמצא שכאשר האדם קורע כל הזמן מעצמו, הוא מטיב לו ולשכינה בה בעת.

השם משמואל' מוסיף על כך שבמדרש כתוב שבתורה יש זהב וכסף שדות וקרמים, והפירוש הוא כאמור: בתורה יש הכל, השאלה היא רק מה האדם מקבל. והתשובה היא שלפי מה שהאדם בורח מן החיצוניות,

שאינו אדם זוכה לתורה אלא מחמת הברירה מדבר ההיפוך, אם כן לעולם לפי מה שאדם מתקדש והולך ביותר, הוא זוכה נמי לפנימיות התורה ביותר, וכמו מצות קדושים תהיו שהיא מצות ההווה ולא לשעבר, כן לעומתה זוכין בתורה, וכפי מה שאדם זוכה כן נותנים לו, על כן מברכים בלשון הוה.

הכל לפי מסת הברירה

מבאר השם משמואל' שענין זה מבואר ג"כ בתחילת פרשה זו, כי הנה הקב"ה ביקש: דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. אולם דבר זה אינו קל לבני אדם, כי לכל אחד יש בטבע נפשו אהבה להונו ורכושו, וכדי להביא תרומה, הוא צריך לברוח מאהבת הונו ורכושו. ולכן אמר ויקחו לשון לקיחה, כי לשורש לקיחה יש שתי משמעויות לשון לקיחה (קנייה) ולשון קיחה (קבלת מתנה), והיינו כי הדבר תלוי, מצד האדם, האדם צריך לברוח מאהבת הונו ורכושו, וככל שברירתו חזקה יותר, כך הוא זוכה יותר להשראת השכינה של המשכן.

ובלשונו: שבודאי לאו לכל אדם היה המשכן בשוה, ואין ערך הרגש וההתפעלות האלוקית שהיו לגדולי ישראל בערך שהיו לפשוטי ישראל, שגדולי ישראל משם היו שואבין רוח הקודש והשגות גדולות מאוד מה שלא זכו לזה כל ישראל הפשוטים, כי הכל היה לפי מסת (מדת) הברירה מכל עניני עוה"ז.

הבורח מן הכבוד המדומה

ובכן, השם משמואל' מדבר כאן באופן כללי על התורה ועל המשכן, אבל באמת הכלל נכון לגבי כל מצוה ומצוה, וכגון בענין להרגיש טעם בשבת או בתפילה, תמיד זה מגיע לנקודה זו, כי הדבר שאתה

הרבה האדם אינו יודע מדוע תורתו ותפילתו אינן עולות יפה. אך כאן הדבר מבואר שכאשר יעבוד האדם לברוח מן החיצוניות, תהיה לו הרבה יותר סייעתא דשמיא.

כך הוא מקבל יותר ויותר. ואם אין האדם יודע איך לברוח מן החיצוניות, בוודאי הוא צריך להשתמש בכוח התפילה ולהתפלל לה' שיסייע לו, אבל הוא צריך לדעת מה הבעיה כדי לדעת על מה להתפלל. פעמים

ליל שישי פרשת תרומה ב אדר תשפ"ג

כוחה של תפילת השבת

באור החיים הק' פרשת כי תשא, אך ביושר דברי אמת זה מבואר יותר.

ומוסיף שם שמפני כך יש לו לאדם יותר כלים להתפלל, כי הנשמה באה מעולם המלאכים עלמא דכיסופין. היא רוצה לדבר עם ה', היא רוצה להשתוקק אליו, היא רוצה לשיר אליו, היא רוצה לבקש וטהר לבנו לעבדך באמת, היא רוצה לבקש קדשנו במצותיך. זוהי מהות הנשמה. אולם כשהיא נמצאת בתוך הגוף והגוף שולט, אין האדם מרגיש מה שהנשמה מרגישה. אכן בשבת קודש מגיעים עוד חלקי נשמה לשרות באדם, וכיון שכן, הוא יכול להרגיש יותר מה שנשמתו מרגישה ואם כן יש לו יותר כלים להתפלל. הנה נשמת כל חי אומרים רק בשבת, כי האדם זקוק ליותר כלים כדי לאמרה, ובשבת יש לו באמת יותר כלים.

נמצא שדברי ה'יושר דברי אמת' משלימים את דברי הרמב"ן. הרמב"ן מלמדנו שהקב"ה צוה אותנו להתפלל בשבת קודש, וה'יושר דברי אמת' מלמדנו שמי שצונו להתפלל, גם נתן לנו את הכלים לכך.

המחכים בבנין אריאל

שמעתי מיהודי ששמע מפה קדשו של הרה"ק מסקולען זיע"א: אומרים בכל מקדש: אוהבי ה' המחכים בבנין אריאל. לכאורה לפי דקדוק היה צריך לומר המחכים לבנין אריאל עם למ"ד. אך התשובה כי בכל שבת השכינה שורה על האדם, ואם כן האדם נמצא בתוך בית

קידוש היום בתפילה

הרמב"ן בפרשת אמור כתב בענין הלשון הנאמר אצל שבת וי"ט מקראי קודש, וזה לשונו: "וטעם מקראי קודש, שיהיו ביום הזה כולם קרואים ונאספים לקדש אותנו, כי מצוה היא על ישראל להקבץ בבית האלוקים ביום מועד לקדש היום בפרהסיא בתפילה והלל לא-ל". וכתב ה'פרי מגדים' (הלכות תפילה סימן קו; הלכות פסח סימן תצ) שלדברי הרמב"ן כאן נמצא שאפילו לשיטתו שתפילה אינה אלא מדרבנן, בשבת וי"ט התפילה היא מדאורייתא.

אכן התפילה בשבת, היא חלק מממהות השבת, והיא זו שעושה את השבת שבת. הנה כשמתבוננים, איך מקיימים את השבת? על-ידי קידוש, כי חוץ מהקידוש הכל אינו אלא בשב ואל תעשה, לא תעשה כל מלאכה, ומתי האדם מקיים מצות שבתון? הוי אומר: כשהוא מתפלל בשבת וחושב על גדלותו יתברך ומשבחו ומשתוקק אליו, וזה מה שהקב"ה מצווה לעשות בשבת.

בשבת יש יותר כלים לתפילה

וביושר דברי אמת כשמדבר בענין זה כמה האדם צריך להשקיע בתפילות השבת, הוא מביא מדברי הוזה"ק ששבת נקראת יומא דנשמתא, והביאור כי כשהאדם מגיע לזה העולם, רק חלק אחד מנשמתו מגיע הנה, ויש עוד חלקים שנשארו קשורים למעלה. ובכן, בשבת קודש מאיר שורש הנשמה על הענף הנמצא כאן, וממילא יכול הענף להרגיש יותר את הכיסופים לריבונו של עולם. זוהי המציאות של הנשמה יתירה, והאמת שכעין זה יש גם

כשאומרים תיקונים, הכוונה **שהאדם יכול לתקן את עצמו, הוא יכול להגיע לאן שהוא צריך להגיע על-ידי תפילות השבת.** הנה יסוד יש בספרי קבלה שתפילות השבת מעלות את התפילות של ימות החול. כשהאדם מקבל יותר כלים, הוא יכול להעלות גם את התפילות החלשות. פירוש הדבר: לאדם יש כעין חצאי תפילות שנשארו אצלו. כאן היה לו חצי שמונה עשרה, כאן היה לו רבע ערבית. אך **כשמגיע שבת והוא מקבל נשמה גדולה, הנשמה מושכת אותו כלפי מעלה וכל חלקי נפשו חוזרים אל השי"ת.**

מנחה של ערב שבת

עוד יש בספרי קבלה שאף למנחה של ערב שבת יש כח זה, כי אף היא נחשבת לתפילת שבת. כך מסופר שפעם חיפש ה'חזון איש' זצ"ל מנין למנחה גדולה בערב שבת, והיה שם אחד שנמנה על עדת החסידים, ולא רצה ה'חזון איש' לצרפו, כי אמר שאצל החסידים מנחה של ערב שבת היא תפילת שבת. היא נאמרת כבר אחרי הודו ואחרי ידיד נפש. היא נחשבת כבר כתפילת שבת.

ויסוד הדבר, ראשית, כי האדם, הוא מסכים להרגיש, הוא מתחיל כבר לקבל את הנשמה היתירה מבעוד יום, ועם הזמן העובר, הכוחות הולכים ומתווספים.

הדבר דומה למה שראיתי מביאים במי שנוסע מארץ ישראל לחו"ל או להיפך, שאם יוכל, יעשה הכל כדי להתפלל בארץ ישראל, כי בארץ ישראל מקיימים את התורה יותר בשלימות, ולכן אף התפילות שמתפללים בה, הן יותר משובחות. אף כאן, האדם עומד בצהרי ערב שבת ואומר: בעצם אני יכול להתפלל כבר עכשיו, אבל אני רוצה להתפלל היום בבית המקדש. אתה

המקדש, ושם בתוך בית המקדש, הוא מצפה לבנין בית המקדש, היינו שיהיה בית המקדש בכל המצבים.

הנה בשולחן ערוך הלכות תפילה כתוב שהמתפלל צריך שיצייר במחשבתו שהוא עומד בבית קודש הקדשים, והיינו מהאי טעמא, כי בזמן, השבת הוא המוכן לתפילה, ובמקום, בית המקדש הוא המוכן לתפילה, כי בו שורה השכינה, וכמו שהתפלל **שלמה המלך** ע"ה בעת הקמת הבית שאפילו הנכרי שיבוא מארץ רחוקה יתפלל אל הבית הזה.

ונמצא שכאשר אומרים שבשבת נמצא האדם בבית המקדש, אומרים פעמיים אותו דבר. העמידו אותו היום במצב שיש לך השראת השכינה במדרגה שאתה יכול להתפלל באופן נעלה ביותר.

אף ה'שם משמואל' מדבר בסגנון זה בכמה מקומות. הוא מבאר שהדבר פשוט מדוע היו יכולים להתפלל בבית המקדש טוב יותר, כי **בכל מקום שיש השראת השכינה, יותר קל לנשמה להתבטל לה' ולבטוח בו ולשבחו ולעבדו**, ואם היו יכולים לעשות כן בבית המקדש, **בוודאי יכולים לעשות כן בשבת קודש**, כי בשבת מקבל האדם את היכולת להרגיש בבית המקדש. נותנים לו נשמה יתירה להיות בבנין אריאל.

התיקונים נעשים על-ידי התפילה

יותר מזה יש ב'תפארת שלמה' (פרשת תולדות) שבימות החול כל התיקונים הנצרכים לעולם נעשו על-ידי קרבנות יחיד, ובשבת קודש שלא הקריבו קרבנות יחיד, הם נעשו על-ידי התפילות, וכיון שכן, **אין חילוק בענין שבת קודש בין זמן הבית לזמן החורבן**, כי אף אז נעשו התיקונים על-ידי התפילות בלבד. וסיבת הדבר כאמור, כי **שבת הוא זמן שבו האדם מקבל את הכלים לפעול כל מה שצריך.**

הכוונה הפשוטה של פירוש המילות. בלי הכנה, אין האדם נמצא כאן. הדבר הרי מצוי מאוד שהאדם מפסיד את המנחה שלו על אף שהמתין לבין השמשות. הוא מתחיל להכנס אל השבת רק קרוב לתפילת מוסף. כשהאדם מכין את מוחו ולבו, או אז הוא יכול להיכנס אל השבת ולהתפלל מנחה כעומד בבית המקדש. וכאמור, תפילה כזו מעלה את האדם ואת כל תפילותיו החלשות, וכפי שראינו מדברי הרמב"ן, הוא מקיים בזה מצות תפילה מן התורה כמו שכתב ה'פרי מגדים'. הקב"ה אומר: אני קורא לך בשבת לבוא אלי. בא והתפלל. מה שהיה בימות החול - היה. עכשיו בא והתפלל...

יודע מה? אתפלל אז כשאגיע לבית המקדש. ואז הוא מתחיל להכין את עצמו. הוא הולך למקוה ומעביר את הסדרא ונכנס למצב של כל מלאכתך עשויה ואומר שיר השירים, הנה עכשיו כשהוא מתפלל מנחה, הוא זוכה לעוד תפילה בבית המקדש.

הכנה לתפילה

אכן בעיקר יסוד זה נוגע לו לאדם שיזכור שהוא צריך להכין את עצמו היטב לפני כל תפילות השבת כדי להיות במצב הנכון. אחרת, ייחשב כמאבד מה שנותנים לו, וחבל, כי ההזדמנות תחזור רק בעוד שבוע. הן לא יתכן שהאדם יתפלל בלי הכנה ראויה, אפילו מצד

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינוני' במוקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
בית שמש	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	מקוה יד כהן	רח' אוהל יהושע 8
בני ברק	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת הפציבה
	ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
	ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944
	ביהמ"ד תולדות אברהם יצחק	רח' חזון איש
	שטיבלאך קרית הרמ"א	רמה ב'
אשדוד	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
	חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך
	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
	מקוה ויזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל
ביתר עילית	סופר מילר	רחוב אור החיים
	מעדניית יאפצ'ק	רחוב עזרא
	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
	מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס
	ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12
חיפה	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג
	ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9
	ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3
	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
פתח תקוה	בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
	ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720
אלעד	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
	מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א
קריית גת	מקווה ויזניץ-צמח צדיק	רחוב יונתן בן עוזיאל
	מקווה חוג חתם סופר	רחוב ברטנורא
מודיעין עילית	מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2
	בית המדרש אמרי חיים ויזניץ	רחוב טרפון
גבעת זאב	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
	קיוסק ערב שבת	רחוב האיילות פינת הראם
צפת	ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ו בסמוך למלון רימונים
תל אביב	ביהמ"ד דרכי איש	הדף היומי 8
נתניה	חנות ספרים טובים	קרית צאנז

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינוני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאנרא
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישניץ	מאנסי
	ביהמ"ד סאטמאר - הופפער	וילאמסבורג
	ביהמ"ד סאטמאר - בנין בראך	
	ביהמ"ד סאטמאר - וואלבאוט	
	ביהמ"ד סאטמאר - ליע גארדענס	
	ביהמ"ד סאטמאר - מוירטל	
	ביהמ"ד קראלי	
	Central Market Supermarket	
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangestraat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן	
Brialmontlei 16	ויזניץ	
Antoon van Dyckstraat 41	גור	
Mercatorstraat 58	בית המדרש פשווארסק	
Sint-Vincentiusstraat 26A	טשרנויבל	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד המרכזי	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפור	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

ושמרו בני
ישראל את
השבת לעשות
את השבת
כדורותם

שבת

התעלות
והתחזקות

הרב
שמעון
שפיצער
שליט"א

מועד לצדקים
ובעלי בית

תקום כבוד לקראי עונג עם מקדשי שבועי

שבת קודש
פרשת
כי תשא
כב אדר א'

Raleigh
Hotel

SOUTH FALLSBURG, NEW YORK

פון טעגער ביז נאך מלוח מלכה

HOTEL CHECKOUT
SUNDAY

פלאץ אין
באגדעניצן
ובל הקודם
זנה

4 person room	2 person room	private room
\$449 per folding bed	\$599 per bed	\$699 per bed
		\$999

די פרייזן זענען ביז דאגערשטאג תצוה
נאכדעם וועט אלעס זיין מיט \$100 העכער

צו רעגיסטרירן

MACHONHAVINEINI.COM

718.387.1122 · SHABBOSHAVINEINI@GMAIL.COM

842106199482